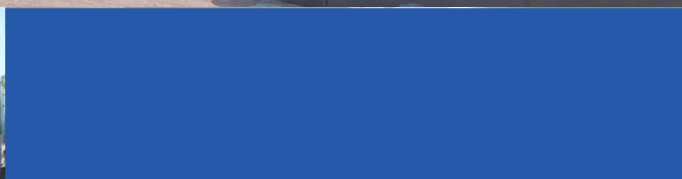

Gemeente **Heerde**

1.2027 Programmabegroting

→ www.heerde.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Voorwoord	6
Kaders	7
Dekkingsplan	11
Risicoparaagraaf	14
0. Bestuur en ondersteuning	16
Collegeprogramma Bestuur en ondersteuning	17
Overzicht taakvelden programma Bestuur en ondersteuning	19
1. Veiligheid	24
Collegeprogramma veiligheid	25
Overzicht taakvelden programma Veiligheid	27
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	30
Collegeprogramma Verkeer, vervoer en waterstaat	31
Overzicht taakvelden programma Verkeer, vervoer en waterstaat	33
3. Economie	37
Collegeprogramma Economie	38
Overzicht taakvelden programma Economie	41
4. Onderwijs	44
Collegeprogramma Onderwijs	45
Overzicht taakvelden programma Onderwijs	46
5. Sport, cultuur en recreatie	49
Collegeprogramma Sport, cultuur en recreatie	50
Overzicht taakvelden programma Sport, cultuur en recreatie	52
6. Sociaal Domein	56
Collegeprogramma Sociaal domein	57
Overzicht taakvelden programma Sociaal domein	59
7. Volksgezondheid en milieu	69
Collegeprogramma Volksgezondheid en milieu	70
Overzicht taakvelden programma Volksgezondheid en milieu	73
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	78
Collegeprogramma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	79
Overzicht taakvelden programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	80
Overzicht programmaplan	83
Paragrafen	85
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	86
Paragraaf Grondbeleid	102
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	109

Paragraaf Verbonden partijen	113
Paragraaf Lokale heffingen	118
Paragraaf Financiering	126
Paragraaf Bedrijfsvoering.....	130
Paragraaf Wet open overheid (Woo).....	138
Begrotingsparagraaf.....	140
Bijlagen.....	145
Verplichte indicatoren	146

Voorwoord

Hierbij bieden wij u de programmabegroting 2027-2030 aan.

Al meerdere jaren wijzen wij erop dat de gemeentelijke financiën onder toenemende druk staan en dat ombuigingen noodzakelijk zullen zijn om ook in de toekomst een sluitende begroting te kunnen presenteren. Tegelijkertijd hebben de afgelopen jaren laten zien dat de uiteindelijke resultaten vaak gunstiger uitvielen dan vooraf werd voorzien. Vanaf 2026 verandert dat beeld. Zo laat de Najaarsnota een verwacht tekort van € 1,36 miljoen zien. Daarmee komt Heerde in financiële andere tijden, waar bezuinigingen en beleidskeuzes een feit worden.

Voor 2027 was het onze ambitie een sluitende begroting aan te bieden. Dat is gelukt, maar niet zonder aanzienlijke inspanningen. De begroting is kritisch doorgelicht en waar mogelijk zijn middelen vrijgemaakt. De risico's op aanpassingen gaande het jaar 2027 zijn hierdoor natuurlijk wel toegenomen, want er is amper ruimte om risico's binnen de begroting op te vangen. We kunnen voor 2027 een bescheiden positief saldo presenteren. Daarbij is, uitzonderlijk, ook de septembercirculaire verwerkt.

Deze aanpak geeft ruimte om samen met uw raad in 2027 een zorgvuldig proces te doorlopen richting de benodigde ombuigingen vanaf 2028. Die keuzes zullen niet eenvoudig zijn. Hoewel de uitkomsten van de commissie-Van Ark over de mogelijk verlichting kunnen bieden op het terrein van de jeugdzorg, blijft het financiële perspectief voor gemeenten onzeker.

De opgaven waarvoor wij staan zijn groot. Naast het herstellen van een duurzaam financieel evenwicht vragen ook de Aanpak Veluwe, de energietransitie en de woningbouwopgave onze volle aandacht. Dat zal inzet vragen van inwoners, raad, college en organisatie. Tegelijkertijd hebben wij vertrouwen in de veerkracht die onze gemeente kenmerkt.

Samen zijn wij Heerde.

Klaas Harink

Wethouder

Kaders

Financiële Kaders

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is opgenomen dat de raad een programmabegroting op moet stellen die bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting. De beleidsbegroting bevat in ieder geval het programmaplan en de verplichte paragrafen. Het programmaplan bestaat uit door de raad gedefinieerde programma's. De indeling van het programmaplan is sinds de begroting van 2025 gelijk aan de landelijke hoofdfunctie-indeling en bestaat uit 9 programma's. De verplichte paragrafen zijn ongewijzigd gebleven.

Programma's zijn een samenhangende verzameling van producten en activiteiten, die gericht zijn op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke doelen en effecten. In het kader van de BBV-richtlijnen zijn hieraan prestatie-indicatoren gekoppeld (bron waarstaatjegemeente.nl). Het programmaplan bevat tevens een integrale opsomming van de baten en lasten. De eisen hiervoor zijn opgenomen in artikel 8 van het Besluit Begroting en Verantwoording. Daarnaast heeft de gemeenteraad een financiële verordening vastgesteld waarin nadere kaders zijn gesteld ten aanzien van planning, budgetbewaking en rapportage. Jaarlijks wordt voorafgaand aan de begrotingsvoorbereiding een perspectiefnota opgesteld waarin het nieuw/gewijzigd beleid en de financiële uitgangspunten zijn opgenomen.

Indeling begroting

Programma's

De begroting is nu ingedeeld in negen programma's en acht verplichte paragrafen. Deze programma-indeling is gelijk aan de landelijk bekende hoofdfuncties en geldt als de gebruikelijke norm binnen gemeenteland. De begroting is verder onderverdeeld in producten (taakvelden), die als deelprogramma's gezien kunnen worden. De nadere uitwerking van de producten is aan het college opgedragen. Deze producten liggen tezamen met tal van calculaties en gedetailleerde ramingen ten grondslag aan de programmabegroting.

De nieuwe programma indeling is respectievelijk:

0. Bestuur en ondersteuning;
1. Veiligheid;
2. Verkeer, vervoer en waterstaat;
3. Economie;
4. Onderwijs;
5. Sport, cultuur en recreatie;
6. Sociaal domein;
7. Volksgezondheid en milieu;
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing.

Tezamen vormen deze programma's het programmaplan, dat zowel de inhoud (doelen en middelen) van de begroting als de verdeling van baten en lasten bevat. Binnen dit plan is een totaal van enkele honderden maatregelen gedefinieerd: investeringen, lopende activiteiten, projecten en klussen die u op de beleids- en beheeragenda heeft geplaatst. Over deze maatregelen zal met regelmaat gerapporteerd worden aan management, college en raad, binnen ieders respectievelijke verantwoordelijkheden en informatiebehoeften.

Paragrafen

Er zijn inmiddels acht verplichte paragrafen die elk vanuit een ander perspectief een 'dwarsdoorsnede' geven van de begroting. Op onderdelen zijn de paragrafen tamelijk technisch van aard. De paragrafen zijn:

- Weerstandsvermogen en Risicobeheersing;
- Grondbeleid;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Verbonden partijen;
- Lokale heffingen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Wet open overheid (Woo).

Toelichtingen bij de cijfers

Bij de financiële toelichtingen zijn op programmaniveau de verschillen tussen de jaren 2026 en 2027 e.v. toegelicht. Mocht de betreffende mutatie al in een eerder document zijn opgenomen dan wordt in de toelichting hiernaar verwezen. Afwijkingen die betrekking hebben op het jaar 2025 zijn niet toegelicht; hiervoor wordt verwezen naar de Jaarstukken 2025.

Overzicht programma's en producten

Bestuur en ondersteuning		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Bestuur	L. Liefers	O. Prinsen
Burgerzaken	L. Liefers	O. Prinsen
Beheer overige gebouwen en gronden	L. Liefers	P. Oosterhof
Overhead	L. Liefers	O. Prinsen
Treasury	L. Liefers	K. Harink
OZB-woningen	L. Liefers	K. Harink
OZB niet-woningen	L. Liefers	K. Harink
Belastingen overig	L. Liefers	K. Harink
Overige baten en lasten	L. Liefers	K. Harink
Mutatie reserve	L. Liefers	K. Harink
Resultaat van de rekening van baten en lasten	L. Liefers	K. Harink

Veiligheid		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder

Crisisbeheersing en brandweer	F. v. Weeghel	O. Prinsen
Openbare orde en veiligheid	F. v. Weeghel	O. Prinsen

Verkeer, vervoer en waterstaat		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Verkeer en vervoer	F. v. Weeghel	P. Oosterhof
Parkeren	F. v. Weeghel	P. Oosterhof

Economie		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Economische ontwikkeling	F. v. Weeghel	K. Harink
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	F. v. Weeghel	K. Harink
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	F. v. Weeghel	K. Harink
Economische promotie	F. v. Weeghel	K. Harink

Onderwijs		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Onderwijshuisvesting	H. Pander	W. v. Ommen
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	H. Pander	W. v. Ommen

Sport, cultuur en recreatie		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Sportbeleid en activering	H. Pander	P. Oosterhof
Sportaccommodaties	H. Pander	P. Oosterhof
Culturele presentatie, -productie en -participatie	H. Pander	W. v. Ommen
Musea	H. Pander	W. v. Ommen
Cultureel erfgoed	H. Pander	W. v. Ommen
Media	H. Pander	W. v. Ommen
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	F. van Weeghel	P. Oosterhof

Sociaal domein		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Samenkracht en burgerparticipatie	J. Brink	O. Prinsen
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	H. Pander	W. v. Ommen
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	H. Pander	W. v. Ommen
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	H. Pander	W. v. Ommen
Inkomensregelingen	H. Pander	W. v. Ommen
WSW en beschut werk	H. Pander	W. v. Ommen
Arbeidsparticipatie	H. Pander	W. v. Ommen
Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	H. Pander	W. v. Ommen
Huishoudelijke hulp (Wmo)	H. Pander	W. v. Ommen
Begeleiding (Wmo)	H. Pander	W. v. Ommen
Jeugdhulp ambulant lokaal	H. Pander	W. v. Ommen
PGB Wmo	H. Pander	W. v. Ommen
PGB Jeugd	H. Pander	W. v. Ommen
Beschermd wonen (Wmo)	H. Pander	W. v. Ommen
Jeugdbescherming	H. Pander	W. v. Ommen
Jeugdreclassering	H. Pander	W. v. Ommen
Coördinatie en beleid Jeugd	H. Pander	W. v. Ommen

Volksgezondheid en milieu		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Volksgezondheid	H. Pander	W. v. Ommen
Riolering	F. v. Weeghel	P. Oosterhof
Afval	F. v. Weeghel	P. Oosterhof
Milieubeheer	F. v. Weeghel	P. Oosterhof
Begraafplaatsen	F. v. Weeghel	W. v. Ommen

Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing		
Product	Productverantwoordelijke	Portefeuillehouder
Ruimtelijke ordening	F. v. Weeghel	P. Oosterhof
Grondexploitatie	F. v. Weeghel	K. Harink
Wonen en bouwen	F. v. Weeghel	P. Oosterhof

Prestatie - indicatoren

Dekkingsplan

In de Perspectiefnota 2027 e.v. hebben wij u onze doorkijk gegeven van de financiële situatie voor de komende jaren 2027-2030. Sprake was van een tekort voor alle jaargangen. Wel concludeerden we dat het tekort voor 2027 stevig is, maar met gerichte keuzes gedicht zou kunnen worden, terwijl voor de jaren 2028 e.v. de jaarlijkse tekorten fors waren en dat nog sprake was van veel financiële onzekerheid. Daarom hebben wij uw raad voorgesteld om de begroting 2027 sluitend te maken en voor de jaren nadien de financiële ontwikkelingen (van het Rijk) af te wachten en eventueel een bezuinigingstraject op te starten.

Met behulp van het inboeken van het voordeel van de Septembercirculaire 2026 (1e begrotingswijziging) is het met veel moeite gelukt om de jaarschijf 2027 sluitend te krijgen. Deze bezuinigingsopgaaf is gehaald door de realisatiecijfers van de afgelopen jaren te vergelijken met de beschikbare budgetten. Op de posten waar structureel minder geld is uitgegeven zijn de budgetten naar beneden bijgesteld. Daarnaast is de vacatureruimte uit de personeelsbegroting gehaald en zijn er loonkosten naar meerjarige projecten en subsidiegelden toegerekend. De kosten die er alleen nog in 2027 zijn voor bovenformatief personeel worden gedekt door de algemene reserve (€171.000,-). Tenslotte is er gekort op secundaire personeelskosten (opleiding-, reis- en verblijfkosten/evenementen).

Het geschetste financieel meerjarenperspectief zag er voor het zomerreces als volgt uit (bedragen *1.000):

	2027	2028	2029	2030
Totaal	1.488	3.275	4.074	p.m.

De cijfers in de Perspectiefnota 2027-2030 waren nog niet volledig en definitief. Zoals gebruikelijk waren de navolgende ontwikkelingen nog niet meegenomen in de perspectiefnota; die worden pas verwerkt in de Programmabegroting 2026-2029:

- Uitkomst Meicirculaire 2026;
- Doorrekening personeelsstaat o.b.v. nieuwe organisatie indeling 2027;
- Doorrekening meerjareninvesteringsplan 2027;
- Laatste financiële actualisaties.

Daarmee ziet het geactualiseerde meerjarenperspectief er als volgt uit:

Omschrijving	Perspectiefnota			
	2027	2028	2029	2030
Saldo Programmabegroting 2026-2029	6	1.913	2.390	
Mutaties Septembercirculaire 2025	-334	-172	238	
Herverdeeleffect Gemeentefonds	-285	-570	-855	
Mutaties Perspectiefnota 2027-2030	2.101	2.104	2.301	
Subtotaal	1.488	3.275	4.074	
Meicirculaire 2026	84	-6	190	
Actualisatie salarissen/indexeringen	73	149	122	
Actualisatie investeringen (bestaand en nieuw)	-166	25	32	
Doorvoeren diverse begrotingsaanpassingen	-1.386	-1.477	-1.623	
Septembercirculaire 2026	-173			
Totaal	-80	1.966	2.795	3.717

Toelichting

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de begroting voor het jaar 2027 sluit met een saldo van **€80.000,-** positief. De jaren erna hebben een negatief begrotingssaldo oplopend tot ruim €3,7 miljoen in 2030.

Alle zwarte cijfers zijn identiek aan de cijfers in de perspectiefnota (met uitzondering van 'Totaal' onderaan het overzicht); alle rode cijfers zijn nieuw en worden als volgt toegelicht:

1. Meicirculaire 2026: doorrekening van de uitkomsten van de mutaties van het Gemeentefonds gebaseerd op de Voorjaarsnota 2026 van het Rijk;
2. Actualisatie salarissen/indexeringen: jaarlijks ramen wij een bepaald percentage voor prijs- en loonontwikkeling. Daarnaast worden de salarissen opnieuw uitgerekend gebaseerd op het huidige personeelsbestand;
3. Actualisatie investeringen: jaarlijks wordt het MJIP (meerjareninvesteringsplan) geactualiseerd. Een aantal investeringen zijn met een jaar uitgesteld inclusief de daaruit voortvloeiende kapitaalslasten. Dit heeft een gunstig budgettair effect op onze exploitatie, met name voor 2027;
4. Doorvoeren diverse begrotingsaanpassingen: ambtelijke exercitie waarmee de begroting voor 2027 sluitend is gemaakt met doorwerking voor de jaren erna. Daarbij is een doorlichting gemaakt van begroting en gedetailleerd gekeken naar bezuinigingen door versoberingen en andere ombuigingen van een groot aantal posten. Dat gaat bijvoorbeeld om budgetten die de afgelopen jaren niet helemaal gebruikt werden, extra doorbelasting van kosten aan derden en organisatiekosten die we gaan versoberen;
5. Septembercirculaire 2026: doorrekening van de uitkomsten van de mutaties van het Gemeentefonds gebaseerd op de Miljoenennota en bijbehorende ontwerp-begroting van het Rijk.

Conclusie

Wij hebben met uw raad afgesproken om met een sluitende begroting voor het jaar 2027 te komen. Met behulp van de uitkomsten van de Septembercirculaire 2026, die als 1^e begrotingswijziging voor 2027 wordt ingebracht, is dit gelukt. Hierbij moet wel worden vermeld dat de rek uit de begroting er nu helemaal uit is; bij iedere onverwachte uitgaaf of tegenslag is er gelijk een financieel probleem en moet er naar een alternatieve dekking worden gezocht. Dit is ook vermeld in de risicoparagraaf.

Zoals uit de tabel blijkt is de financiële situatie vanaf 2028 nog steeds slecht. Daarom is aan uw raad een actieve raadsinformatie aangeboden met een planningsvoorstel om de begroting voor de jaren vanaf 2028 weer financieel gezond te maken.

Risicoparagraaf

De ontwikkelingen in de maatschappij gaan snel. Een groot deel van deze ontwikkelingen hebben ook zijn weerslag op de gemeente Heerde en beïnvloeden daarmee de financiën van de gemeente. Wanneer deze ontwikkelingen niet in euro's kunnen worden uitgedrukt dan zijn deze een potentieel (financieel) risico. In dit hoofdstuk wordt een opsomming gegeven van risico's die hun weerslag kunnen hebben op de gepresenteerde meerjarenraming en de financiële positie van de gemeente.

Ambtelijke aanpassingen budgetten

Bij de Perspectiefnota 2027-2030 zijn de budgetten voor deze jaren herijkt. Op dat moment werd duidelijk dat, als gevolg van forse noodzakelijke budgetverhogingen voor de Jeugdzorg en de Wmo, er voor de komende jaren een groot budgettair probleem was ontstaan met tekorten van €1,5 miljoen voor 2027 oplopend tot ruim €4 miljoen voor 2029 (het saldo voor 2030 was toen nog niet bekend). Met uw raad is toen afgesproken dat getracht zou worden om 2027 sluitend te maken en om voor de jaren erna een breed gedragen bezuinigingstraject in te zetten. Ambtelijk is er hard gewerkt om het tekort voor 2027 op te lossen. Dit is uiteindelijk gelukt door de budgetten nog scherper te stellen en **alle** rek uit de begroting te halen. Financiële tegenvallers kunnen niet meer worden opgevangen en veroorzaken meteen tekorten.

Gemeentefonds

De hoogte van de uitkeringen uit het gemeentefonds zijn al jaren dé onstabiele factor van de gemeentelijke financiën. Voor 2027 is vooral de uitkomst van het onderzoek van de commissie Van Ark en de eventuele invoering van de 2e tranche van de herverdeling van het Gemeentefonds onzeker. Wat er in de jaren 2028 e.v. gaat gebeuren is totaal onduidelijk.

Opvang Oekraïense ontheemden

Sinds 2022 worden er Oekraïense ontheemden opgevangen binnen de gemeentegrenzen van Heerde. Door het steeds wisselende aantal bewoners en de relatief korte periode dat deze opvang plaatsvindt is het lastig om hiervoor een raming op te nemen. De budgetten hiervoor zijn inmiddels structureel in de begroting verwerkt. Complicerende factor hierbij is ook de rijksvergoeding; deze is al enkele keren gekort en onduidelijk is of de huidige vergoeding ook geldt voor de komende jaren. De sterk fluctuerende prijzen voor o.a. energie en de onzekerheid over het verloop van de herfst en winter (koud/mild) maken het nog moeilijker om hiervoor goed te budgetteren.

Cybercriminaliteit

Cybercriminaliteit is gericht op het hacken van computers, netwerken of netwerkapparaten door criminele organisaties. Deze vorm van misdaad neemt alleen maar toe en kan iedere persoon of organisatie treffen, met alle gevolgen van dien. De ICT-organisatie probeert zich hier zo goed mogelijk tegen te wapenen maar het helemaal uitsluiten van een hack is onmogelijk met een mogelijke (langdurige) verstoring van de werkzaamheden en (hoge) onkosten tot gevolg.

Regionale ambities

De gemeente Heerde maakt deel uit van zowel de Regio Zwolle/Kop van de Veluwe als de Regio Stedendriehoek. Beide regio's hebben een strategische agenda. Om de doelen van de agenda's te realiseren zal de triple helix binnen beide regio's maatregelen en acties moeten ontplooiën. Deze regionale ambities sluiten aan bij onze lokale doelstellingen, waardoor we er vooralsnog vanuit gaan dat eventuele te leveren bijdragen worden gedekt uit de bestaande begroting. Wel vergt het acteren in twee regio's veel van zowel de bestuurders als de ambtelijke organisatie.

Klimaatverandering

Het klimaat wordt steeds grilliger en onvoorspelbaarder. De recente natuurrampen tonen dit telkens weer aan. Voor deze weersinvloeden (bijv. storm / zware sneeuw- en regenval) is op dit moment geen aanvullend budget in de begroting opgenomen. Wanneer deze extremen zich gaan voordoen dan zal dit onvermijdelijk leiden tot budgetoverschrijdingen.

Weerstandscapaciteit

De algemene reserve fungeert als buffer voor het opvangen van incidentele financiële risico's. Deze algemene reserve is recentelijk fors gedaald door de genomen technische maatregelen. In de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is een inschatting gemaakt van de risico's en is de dekkingsgraad ervan weergegeven. Mocht de algemene reserve op een bepaald moment te laag worden, dan is het altijd mogelijk om bovengenoemde technische maatregelen (deels) terug te draaien. Het gevolg hiervan is dan wel dat het structurele begrotingssaldo daarmee verslechterd. Voor het jaar 2025 is een groot deel van het positieve rekeningresultaat weer toegevoegd aan deze reserve. Voor 2026 wordt een negatief rekeningresultaat verwacht en ook voor de jaren erna is de verwachting dat deze buffer niet meer in omvang zal toenemen.

0. Bestuur en ondersteuning

Collegeprogramma Bestuur en ondersteuning

Wat gaan we ervoor doen?

Wat gaan we ervoor doen?

De bestuurlijke ondersteuning zorgt ervoor dat de gemeente Heerde haar werk goed kan doen. Bestuurlijke ondersteuning is nodig om de gemeente effectief, transparant en democratisch te besturen. Met dit programma willen we het volgende bereiken: een goed functionerend gemeentebestuur (het college van B&W en de gemeenteraad) een zorgvuldige besluitvorming en een sterke verbinding tussen bestuur, organisatie en samenleving.

ICT, AI en dienstverlening

De ICT moet stabiel en betrouwbaar zijn. Want als er iets misgaat, staat onze gemeentelijke dienstverlening stil. Goede én veilige digitale systemen zijn voor ons een kerntaak, geen randzaak. Wij blijven sturen op de bescherming en innovatie van al onze ICT-systemen. We gaan hier in principe niet op bezuinigen. We willen de voordelen van AI zeker gebruiken. Maar persoonlijk contact met onze inwoners blijft belangrijk. In een kleine gemeente hebben we een korte lijn tussen overheid en inwoners. Daarmee kunnen we het verschil maken. Klantgerichtheid en gastvrijheid blijven de kern van onze dienstverlening. We denken mee met onze inwoners over wat wel en niet kan. De snelle ontwikkeling in AI kan ons hierbij helpen. Maar tegelijk mag AI het menselijke contact niet vervangen. We zien AI als een middel om dit contact waardevoller te maken en processen sneller te laten verlopen. Vraaggericht werken wordt hierdoor nog meer klantgericht werken: dit betekent dat we meedenken met onze inwoners, en niet alleen toetsen of het mogelijk is volgens de regels. Om onze dienstverlening te verbeteren reageren we niet alleen op klachten die we hierover krijgen, maar we gaan ook vaker onderzoeken wat onze inwoners vinden van onze dienstverlening.

Eigenheid

Als kleine gemeente vinden wij het belangrijk oog te houden voor wat ons zo speciaal maakt; onze eigenheid. In de afgelopen jaren hebben de burgemeester en ook de gemeenteraad hier meerdere keren aandacht voor gevraagd. In de komende periode willen we dit verder doorzetten. Samen met onze inwoners willen wij als gemeente onderzoeken wie we zijn, hoe we zaken regelen en hoe we met elkaar verbonden zijn. We willen ook bekijken wat dit betekent voor hoe we de gemeente besturen en hoe we samenwerken met onze inwoners.

Inwonersinitiatieven

Inwonersinitiatieven vanuit dorpen, buurten en verenigingen willen we stimuleren. Bijvoorbeeld door een initiatievenfonds waar inwoners op makkelijke manier gebruik van kunnen maken. Een dorps- of buurtcontactpersoon zien wij daarbij als een belangrijke schakel tussen inwoners en gemeente.

Inwonersparticipatie

We hebben extra aandacht voor inwonersparticipatie. We vinden het belangrijk dat inwoners kunnen meepraten en meedenken. Niet omdat we willen dat iedereen het met de besluiten eens is, maar wel omdat we zo de verschillende belangen kunnen afwegen en goede keuzes maken in het algemeen maatschappelijk belang. We gebruiken de uitkomsten van het project inwonerbetrokkenheid om de inwonersparticipatie vorm te geven. Deze uitkomsten werken we uit in het participatiebeleid dat aan de raad wordt voorgelegd. Jongeren betrekken bij de politiek vinden wij belangrijk. We gaan jongeren actief betrekken bij de lokale politiek via bijvoorbeeld leerlingenraden op basisscholen en in het voortgezet onderwijs.

Regionale samenwerking

De gemeente Heerde is aangesloten bij de Regio Stedendriehoek en de Regio Zwolle. Binnen de regio Zwolle werken we, samen met de andere Noord Veluwe gemeenten, in de sub-regio Kop van de Veluwe. Deze regionale samenwerkingsvormen bieden voordelen. Samen kunnen we maatschappelijke opgaven en grensoverschrijdende uitdagingen beter oppakken. Ook kunnen we meer voorzieningen en financiële middelen krijgen. Tegelijkertijd kost deze samenwerking tijd van bestuur en medewerkers en kost het ook geld. In de komende periode willen wij bekijken hoe wij onze strategische positie in de regio kunnen versterken. En hoe we onze verbindende rol (scharnierfunctie) tussen de regio's verder kunnen uitbouwen.

Overzicht taakvelden programma Bestuur en ondersteuning

Algemene toelichting taakveld 0. Bestuur en ondersteuning

Het taakveld 'bestuur en ondersteuning' wordt gebruikt voor de algemene baten & lasten die bij gemeenten geboekt worden om de gemeente draaiende te houden. Denk hierbij aan het gemeentehuis, het college, burgerzaken, treasury-uitgaven of ICT. Ook worden de primaire baten van de gemeente geboekt op dit hoofdtakveld; namelijk de gemeentefondsuitkering en de lokale lasten als de OZB & parkeerbelasting. Ten slotte zijn de boekhoudposten ook op dit taakveld te vinden, welk gebruikt worden om de exploitatie boekhoudkundig sluitend te maken.

Taakveld 0 is daarmee een afwijkend hoofdtakveld, en het enige taakveld waar de baten hoger zijn dan de lasten.

0.1 Bestuur

Tot dit taakveld behoort de facilitering van de bestuursorganen:

- College van burgemeester en wethouders (loonkosten, reiskosten en verblijfkosten e.d.);
- Raad en raadscommissies (vergoedingen, excursies e.d.);
- De ondersteuning van de raad en de griffie;
- Regionale, landelijke en internationale bestuurlijke samenwerking;
- Lokale rekenkamer, lokale ombudsfunctie, accountantscontrole.

0.2 Burgerzaken

Tot dit taakveld behoren de volgende burgerzaken:

- Bevolkingsregister en burgerlijke stand;
- Rijbewijzen, paspoorten en andere reisdocumenten;
- Straatnaamgeving en kadastrale informatie;
- Burgerschap;
- Verklaringen Omtrent het Gedrag (VOG);
- Verkiezingen, referenda;
- Leges burgerzaken, leges kadastrale gegevens (op categorie 3.7 Leges en andere rechten).

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Tot dit taakveld behoren taken met betrekking tot onroerend goed dat niet in exploitatie is en niet aan een specifiek beleidsveld is toe te delen:

- Beheer, verhuur, instandhouding van gebouwen, gronden en landerijen die de gemeente (al of niet tijdelijk) in bezit heeft en niet in exploitatie neemt.

0.4 Overhead

De volgende lasten worden op dit taakveld worden verantwoord:

- Leidinggevenden primair proces (hiërarchisch), die personele verantwoordelijkheden hebben zoals het voeren van functioneringsgesprekken;
- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie, waaronder planning & control, verantwoording en auditing;
- Personeel en organisatie (HRM) en organisatie- en formatieadvies;
- Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);

- Interne en externe communicatie inclusief vormgeving, m.u.v. klantcommunicatie die specifieke taakvelden betreft – zie de opsomming van activiteiten die moeten worden verantwoord op het primaire proces hieronder;
- Juridische zaken: juridische medewerkers op een bedrijfsvoeringafdeling of belast met een bedrijfsvoeringstaak;
- Bestuurszaken: ambtelijke ondersteuning en beleidsadvisering van de burgemeester en het college van b&w;
- Informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen, inclusief organisatie-overkoepelende systemen zoals de zaaksystemen, kantoorautomatisering en thuiswerkapplicaties;
- Facilitaire zaken en huisvesting (incl. beveiliging);
- Documentaire informatievoorziening (DIV);
- Managementondersteuning.

0.5 Treasury

Tot dit taakveld behoren de activiteiten van de gemeente met betrekking tot de treasury-functie:

- Financiering, beleggingen, dividenden etc. waaronder dividend nutsbedrijven;

0.61 OZB woningen

Tot dit taakveld behoren de onroerende – zaakbelasting (OZB) voor de eigenaar van een woning:

- Belasting op eigendom woningen;
- Waardering onroerende zaken (woningen);
- Heffing en invordering;
- Uitvoering OZB (woningen);
- Bezwaar en beroep.

Jaarlijks worden de woningen gewaardeerd op basis van de Wet waardering onroerende zaken. Op basis van de vastgestelde WOZ - waarde worden de aanslagen OZB verzonden en worden de belastinggelden geïnd. Daarnaast vindt binnen het taakveld de afhandeling van de bezwaren en beroepen plaats.

Voor een verdere toelichting over de gemeentelijke belastingen wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen.

0.62 OZB niet-woningen

Tot dit taakveld behoort de onroerend zaakbelasting op niet-woningen:

- Belasting op eigendom en gebruik niet-woningen;
- Waardering onroerende zaken (niet-woningen);
- Heffing en invordering;
- Uitvoering OZB (niet-woningen);
- Bezwaar en beroep.

Jaarlijks worden de niet- woningen (winkels, kantoren, scholen etc.) gewaardeerd op basis van de Wet waardering onroerende zaken. Op basis van de vastgestelde WOZ - waarde worden de aanslagen OZB verzonden en worden de belastinggelden geïnd. Daarnaast vindt binnen het taakveld de afhandeling van de bezwaren en beroepen plaats. Voor een verdere toelichting over de gemeentelijke belastingen wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen.

0.64 Belastingen overig

Tot dit taakveld behoren overige gemeentelijke belastingen, zoals:

- Roerende zaakbelasting eigenaren voor woon- en bedrijfsruimten;
- Roerende zaakbelasting gebruikers voor bedrijfsruimten;
- Heffing en invordering;
- Bezwaar en beroep.

0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds

Tot dit taakveld behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds:

Gebruikelijk is dat er elk jaar 3 circulaire uitkomen.

- Meicirculaire: de basis is de Voorjaarsnota van het Rijk. Dit is tevens een bijstellingsmoment van de begroting.
- Septembercirculaire: de basis is de Miljoenennota van het Rijk. Dit is de basis voor de Perspectiefnota van het volgende begrotingsjaar.
- Decembercirculaire: een circulaire over de afronding van het lopende jaar. Vanuit deze circulaire wordt de begroting niet meer bijgesteld omdat deze op de drempel van het jaarovergang wordt ontvangen.

0.8 Overige baten en lasten

Tot dit taakveld behoren:

- Stelposten, taakstellende bezuinigingen, begrotingsruimte, etc.;
- (Schatting) niet voorziene uitgaven.

Op dit taakveld komen ook de loonkosten van bovenformatief personeel dat niet meer aan het werk is.

0.10 Mutaties reserves

Op dit taakveld worden alle toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves geboekt die verband houden met de taakvelden 0. tot en met 8. (met uitzondering van taakveld 0.11).

Op dit taakveld mag alleen worden geboekt op de economische categorie 7.1 Mutatie reserves. Mutaties in de voorzieningen worden op het taakveld geboekt waarop de voorziening is/wordt getroffen.

0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten

Dit taakveld is het saldo van de rekening van baten en lasten van alle andere taakvelden, inclusief de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves op die taakvelden.

Toelichting op programma Bestuur en ondersteuning

Op het programma '**Bestuur en ondersteuning**' zijn de algemene inkomsten en uitgaven verwerkt om de gemeente Heerde 'draaiende te houden'. Voorheen werden deze kosten onder 'Bestuur' en 'Overhead' verantwoord. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten voor raad, college, bestuursondersteuning, burgerzaken maar ook de kosten voor huisvesting, facilitair, P&O, financiën en ICT behoren hierbij. De algemene uitkering uit het gemeentefonds, O.Z.B. en lokale heffingen zijn opgenomen bij de baten van dit programma. Dit programma is daarmee het enige programma waar de baten hoger zijn dan de lasten.

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2025	Totale begroting 2026	Begroting 2027 ERPx	Begroting 2028 ERPx	Begroting 2029 ERPx	Begroting 2030 ERPx
Lasten						
0.1 Bestuur	2.620.762	2.036.509	2.110.339	2.173.790	2.231.940	2.297.660
0.10 Mutaties reserves	6.583.753	2.426.952	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	643.434	426.456	506.133	523.223	538.976	555.322
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	310.905	246.212	261.656	269.269	277.573	286.004
0.4 Overhead	11.773.401	10.938.686	11.662.942	11.523.338	11.844.565	12.183.916
0.5 Treasury	478.175	539.630	711.979	1.047.285	1.277.333	1.448.770
0.61 OZB woningen	258.992	464.187	418.097	430.324	441.211	452.891
0.62 OZB niet-woningen	167.111	103.107	118.263	122.994	127.421	131.881
0.64 Belastingen overig	28.821	25.400	25.940	26.590	27.140	27.760
0.8 Overige baten en lasten	10.894	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Totaal Lasten	22.876.248	17.237.139	15.845.349	16.146.813	16.796.159	17.414.204
Baten						
0.1 Bestuur	5.492	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	-7.774.101	-4.946.735	-2.045.880	-1.332.429	-1.810.805	-672.323
0.2 Burgerzaken	-416.363	-260.270	-365.740	-374.880	-382.760	-391.560
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-255.898	-154.063	-156.648	-159.788	-162.498	-165.528
0.4 Overhead	-1.940.403	-1.006.189	-1.124.992	-1.134.215	-1.161.466	-802.102
0.5 Treasury	-623.366	-1.523.359	-1.265.302	-1.331.221	-1.320.731	-1.303.604
0.61 OZB woningen	-4.505.941	-4.620.210	-4.837.190	-4.976.740	-5.081.250	-5.198.120
0.62 OZB niet-woningen	-1.306.831	-1.430.150	-1.475.180	-1.512.060	-1.543.810	-1.579.320
0.64 Belastingen overig	-29.310	-12.440	-12.700	-13.020	-13.290	-13.600
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-43.022.275	-42.460.000	-43.863.000	-43.704.000	-43.969.000	-45.695.000
Totaal Baten	-59.868.997	-56.413.416	-55.146.632	-54.538.353	-55.445.610	-55.821.157
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-36.992.749	-39.176.277	-39.301.283	-38.391.540	-38.649.451	-38.406.953
Gerealiseerd resultaat	-36.992.749	-39.176.277	-39.301.283	-38.391.540	-38.649.451	-38.406.953

Toelichting op de lasten en baten bestuur en ondersteuning

Lasten

Product Bestuur

Het budget voor de accountantskosten is voor 2027 e.v. met €35.000,- verhoogd als gevolg van de extra werkzaamheden die voor de rechtmatigheidsverantwoording en subsidiecontroles worden uitgevoerd.

Product Overhead

De schoonmaak van de gemeentelijke gebouwen is opnieuw aanbesteed. Voor het gemeentekantoor, het raadhuis en de gemeentewerf betekent dit een extra stijging van €25.000,- op jaarbasis. Daarnaast zijn de budgetten voor opleiding & ontwikkeling, werving & selectie, reis- en verblijfkosten, dienstkleding en evenementen met €110.000,- verlaagd.

Product Treasury

De verwachting is dat er de komende jaren weer langlopende geldleningen moeten worden aangetrokken. Van deze nog aan trekken leningen is in de begroting rekening gehouden met een rentevergoeding van 3%. Aangezien dit rentepercentage hoger is dan het gemiddelde rentepercentage en -kosten van de lopende geldleningen veroorzaakt dit een stijging bij dit product.

Baten

Product Mutatie reserves

In de bijlagen is een overzicht van het verloop van de reserves opgenomen. Het grillige verloop ervan is veelal te wijten aan onttrekkingen voor noodzakelijk/achterstallig onderhoud bij de gemeentelijke gebouwen.

Product Burgerzaken

De inkomsten vanuit rijks- en secretarieleges zijn met €100.000,- verhoogd. Dit is mogelijk doordat de paspoortpiek langer doorloopt dan was ingeschat. Ook de gestegen prijzen van ID-bewijzen, paspoorten en rijbewijzen dragen hieraan bij. De helft van de verhoging, €50.000,-, wordt doorbetaald aan het Rijk.

Product Overhead

Voor 2027 e.v. zijn er (aanvullende) inkomsten geraamd voor de overheaddoorbelasting van de Belastingssamenwerking (€60.000,-) en voor de werkzaamheden die voor de samenwerkende kleine gemeenten (K80) en Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O worden uitgevoerd (€55.000,-).

Product Algemene uitkering

De CDOKE-gelden (€639.000,-) maken met ingang van het jaar 2027 onderdeel uit van het Gemeentefonds. Tezamen met de gestegen inkomsten door de indexeringen zijn hierdoor de Rijksinkomsten hoger dan in 2026. Voor 2028 is het doorgeschoven 'Ravijnjaar' goed zichtbaar en het dalende verloop ervan.

1. Veiligheid

Collegeprogramma veiligheid

Wat gaan we ervoor doen?

Openbare orde betekent: overlast en verstoring voorkomen in de publieke ruimte. Inwoners van de gemeente moeten beschermd worden tegen criminaliteit, rampen en crises. De burgemeester is verantwoordelijk voor handhaving en crisisbeheersing. Het college van B&W is verantwoordelijk voor het veiligheids- en preventiebeleid. Het programma veiligheid gaat over: Brandweezorg, Ondermijning, Openbare orde, Preventie en Criminaliteit.

Lokale veiligheid

Een veilige omgeving is belangrijk voor een sterke en vitale gemeenschap. De gemeente heeft hierin een belangrijke rol, omdat zij dicht bij inwoners, verenigingen en ondernemers staat.

Veiligheid gaat niet alleen over het beheersen van risico's of het voorkomen en bestrijden van criminaliteit. Bij veiligheid gaat het ook over een leefomgeving waarin inwoners zorg hebben voor elkaar. En samen letten op de veiligheid in hun buurt. Ook jongeren zijn daarbij belangrijk. Als we jongeren actief meenemen, voelen zij zich sneller verantwoordelijk. Zij kunnen ons veel leren over hun eigen leefomgeving. Jongeren die zich gehoord voelen, bieden graag een helpende hand om de buurt veiliger te maken. Hun hulp zorgt daarnaast voor een beter contact tussen jong en oud. Zo bouwen we samen aan een veilige en fijne gemeente voor iedereen.

Ondermijning

De grens tussen nationale veiligheid en lokale criminaliteit wordt steeds minder scherp. Criminelen proberen via corruptie, witwassen, fraude en intimidatie invloed uit te oefenen op de samenleving. Deze ondermijnende criminaliteit vermindert niet alleen de leefbaarheid, maar kan ook de economische en maatschappelijke stabiliteit raken. De gemeente heeft een belangrijke rol om ondermijning te voorkomen, te signaleren en aan te pakken. Door nauw samen te werken met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en veiligheidspartners kunnen verdachte situaties eerder worden herkend en aangepakt. Een goed beschermde samenleving en een integere overheid vormen daarbij de beste bescherming tegen criminele invloeden.

Weerbaarheid

De wereld om ons heen verandert snel. Spanningen, cyberaanvallen, langdurige stroomuitval en andere crises kunnen ook onze lokale samenleving raken. Daarom is het belangrijk dat we als gemeente, samen

met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties, goed voorbereid zijn op onverwachte gebeurtenissen. De afgelopen jaren hebben we belangrijke stappen gezet om de veiligheid in onze gemeente te versterken. Tegelijkertijd vragen nieuwe dreigingen om blijvende aandacht. Door samen te werken met onze partners in de regio, versterken we onze voorbereiding op crises en leren we van elkaars

ervaringen. Zo bouwen we aan een veilige, sterke en toekomstbestendige samenleving. Een weerbare gemeenschap kan beter omgaan met tegenslagen en herstelt sneller wanneer zich een crisis voordoet. Investeren in veiligheid en weerbaarheid levert daarom niet alleen bescherming op, maar versterkt ook de onderlinge verbondenheid en het gemeenschapsgevoel tussen inwoners. Daarom gaan we werken aan het vergroten van de lokale weerbaarheid tegen rampen en crises. We versterken de samenhang in dorpen, buurten en straten. En we gaan hierover actief in gesprek met verenigingen, maatschappelijke organisaties en inwoners. Daarnaast nemen we het

aspect 'weerbaarheid' structureel mee in relevante beleidskeuzes en besluiten. Zo zorgen we ervoor dat onze gemeente beter voorbereid is op de uitdagingen van vandaag én morgen.

Uitbreiding Defensie

Wij steunen de nationale veiligheidsopgave. Daarom bieden we de noodzakelijke ruimte voor de uitbreiding van ASK 't Harde en de daarbij beoogde gebiedsontwikkeling. Voor onze bijdrage aan deze bovenlokale opgave gaan we graag in gesprek over een tegenprestatie voor onze gemeente en regio.

Overzicht taakvelden programma Veiligheid

Algemene toelichting taakveld 1. Veiligheid

Op dit kleine hoofdtakveld worden lasten verantwoord die gerelateerd zijn aan criminaliteit en de preventie daarvan in de gemeente. Ook de kosten voor de brandweer vallen onder dit taakveld, net als bijvoorbeeld het tegengaan van radicalisatie.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Tot dit taakveld behoren alle reguliere taken van de brandweer en taken in verband met het beperken en bestrijden van rampen en zware ongevallen:

- Brandbestrijding;
- Preventieve maatregelen ten behoeve van de fysieke veiligheid;
- Rampenbestrijding;
- Leges vergunning brandveilig gebruik inrichting (niet zijnde onderdeel omgevingsvergunning) (op categorie 3.7 Leges en andere rechten).

1.2 Openbare orde en veiligheid

Tot dit taakveld behoren alle gemeentelijke taken op het gebied van de openbare orde en veiligheid:

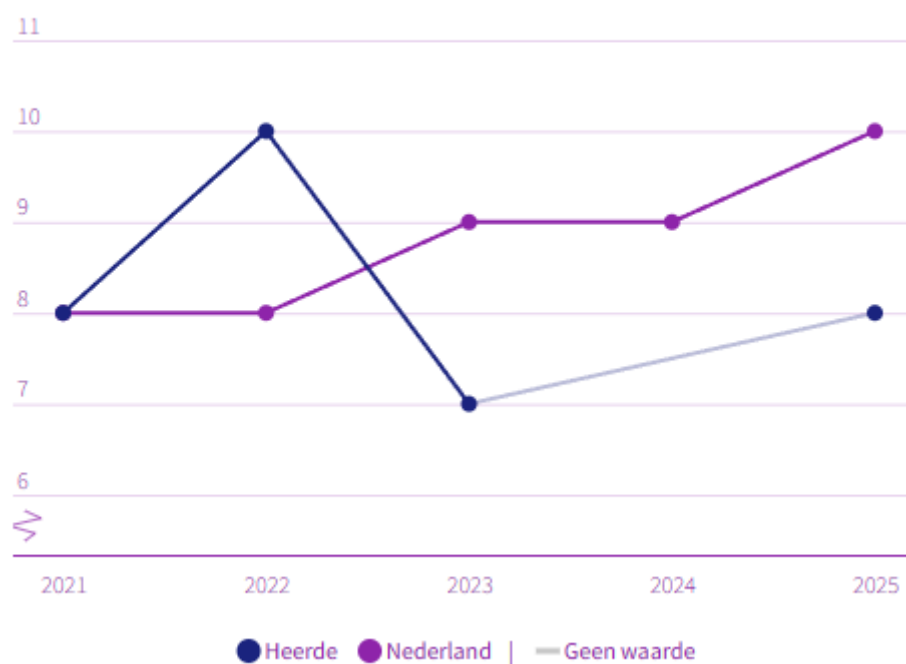
- Toezicht en handhaving openbare orde, parkeren, BOA's;
- Wet Bibob en (bestuurlijke) aanpak georganiseerde criminaliteit;
- Bureau Halt;
- Preventie van criminaliteit;
- Opstellen en handhaven APV;
- Leges aanwezigheidsvergunning (o.a. voor speelautomaten), APV, BIBOB, drank & horeca, evenementenvergunning, vergunning vuurwapenwet;
- Beleid, toezicht en ruiming van conventionele explosieven;
- Veilige woon- en leefomgeving;
- Afvoer en opslag ontruimde inboedels;
- Antidiscriminatiebeleid;
- Doodsschouw (door de officier van Justitie gelast onderzoek ivm de mogelijk niet natuurlijke doodsoorzaak);
- Dierenbescherming;
- Tegengaan van radicalisering.

Toelichting op programma Veiligheid

De kosten die op het programma '**Veiligheid**' worden verantwoord zijn voor een groot deel te relateren aan de brandweerbegroting (VNOG). Daarnaast zijn de taken die verband houden met criminaliteit, preventie en ondermijning bij dit programma opgenomen.

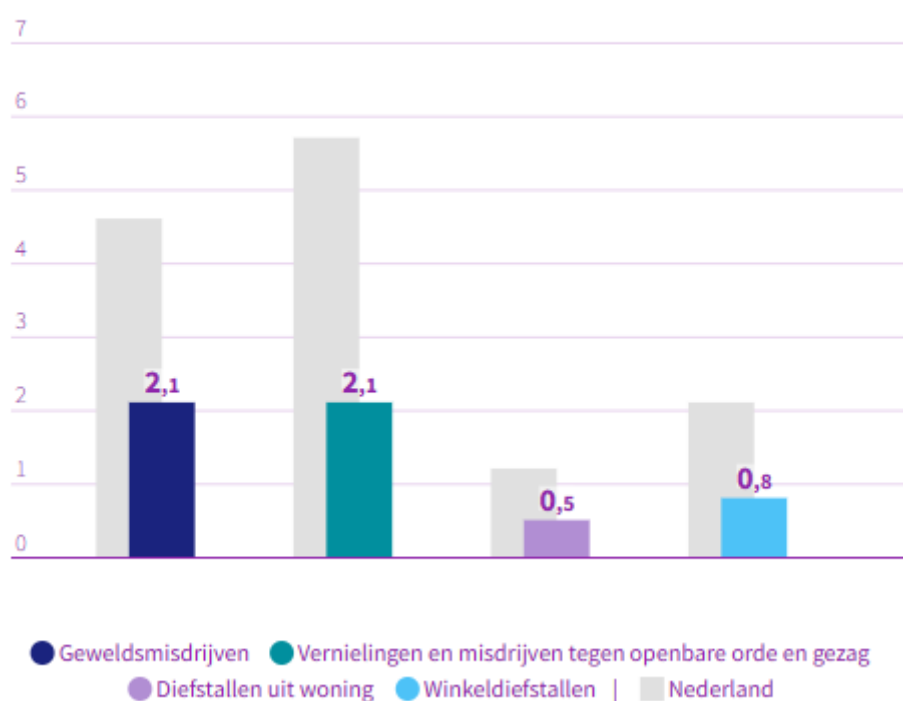
Verplichte indicatoren

Verwijzingen Halt per 1.000 jongeren

Misdrijven

Heerde, per 1.000 inwoners

CBS | 2025

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2025	Totale begroting 2026	Begroting 2027 ERPx	Begroting 2028 ERPx	Begroting 2029 ERPx	Begroting 2030 ERPx
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.427.000	1.466.996	1.565.865	1.603.341	1.588.922	1.604.827
1.2 Openbare orde en veiligheid	865.126	859.140	904.893	935.204	966.334	997.914
Totaal Lasten	2.292.126	2.326.136	2.470.758	2.538.545	2.555.256	2.602.741
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-13.472	-19.740	-20.150	-20.650	-21.080	-21.560
1.2 Openbare orde en veiligheid	-31.464	-15.420	-15.740	-16.130	-16.470	-16.850
Totaal Baten	-44.935	-35.160	-35.890	-36.780	-37.550	-38.410
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	2.247.191	2.290.976	2.434.868	2.501.765	2.517.706	2.564.331
Gerealiseerd resultaat	2.247.191	2.290.976	2.434.868	2.501.765	2.517.706	2.564.331

Toelichting op de lasten en baten veiligheid

Lasten

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

De kosten van de VNOG zijn voor 2027 met ruim €100.000,- gestegen door hogere kapitaallasten als gevolg van de aanschaf van de nieuwe blusvoertuigen.

Baten

Geen bijzonderheden.

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Collegeprogramma Verkeer, vervoer en waterstaat

Wat gaan we ervoor doen?

Dit programma gaat over bereikbaarheid, verkeersveiligheid en infrastructuur. Bijvoorbeeld het aanleggen en onderhouden van wegen, fiets- en wandelvoorzieningen, openbare verlichting, parkeren, openbaar vervoer, verkeersmaatregelen, bruggen en waterstaatkundige voorzieningen. Binnen dit programma werkt de gemeente aan een veilige, bereikbare en goed onderhouden openbare ruimte.

We zijn trots op onze prachtige dorpscentra. Minder autoverkeer en meer ruimte voor fietsers zorgen voor veilige, schone en leefbare dorpen. Door een aantrekkelijke leefomgeving gaan onze inwoners vaker fietsen of lopen. We zorgen voor een goede doorstroming van het verkeer. Daarmee creëren we een veilige leefomgeving en een goede bereikbaarheid voor iedereen.

Gebruik fiets stimuleren

We stimuleren het gebruik van de fiets door het STOP-principe toe te passen. STOP staat voor de volgorde Stappen-Trappen-Openbaar vervoer-Privé vervoer. Ofwel: bij de inrichting van de openbare ruimte geven we voorkeur aan lopen en fietsen, boven openbaar vervoer of auto's. Daarbij verbeteren of plaatsen we fietsenstallingen bij bushaltes en zorgen voor een fietsenstalling in het centrum van Heerde. Waar mogelijk bedekken we overkappingen met zonnepanelen of sedum-daken. We willen ook stappen zetten in de verkenning van het aanleggen van de regionale doorfietsroute F50. Verder gaan we het lopen en fietsen naar school stimuleren. Daarbij ligt de nadruk op de verkeersveiligheid rondom de scholen.

Verkeersveiligheid

We krijgen signalen binnen dat de veiligheid in de gebieden rondom scholen (zoals bijvoorbeeld de Griftstraat en de Veerstraat) niet goed is. Wij gaan na of er problemen zijn. Eenvoudige oplossingen voeren wij zo snel mogelijk uit, in overleg met gebruikers en omwonenden. Als er investeringen nodig zijn, nemen wij die mee in de investeringsplannen/begroting en de afwegingen die daarbij moeten worden gemaakt.

Verkeer in de dorpscentra

Het centrum van Heerde willen we autoluwer maken. Hiermee maken we het verblijf, winkelen en recreëren in het dorpscentrum aantrekkelijker. We ontwikkelen hiervoor verschillende mogelijkheden (scenario's). De gemeenteraad kan besluiten welk scenario het beste is, zodat we dat kunnen uitvoeren. We gebruiken het mobiliteitsplan bij die scenario's. En we letten ook op de parkeermogelijkheden in de omgeving van de centra. We zoeken waar nodig en mogelijk naar oplossingen. We gaan scherp kijken naar de verkeerscirculatie en het parkeren in en rond het dorpscentrum van Wapenveld. Zo willen we nagaan of we verkeersproblemen (die ontstaan door de groei van het dorp) kunnen oplossen. Dit doen we in overleg met ondernemers en inwoners. Om eventuele overlast door fatbikes te beperken, volgen wij de uitkomsten van pilots in andere gemeenten op dit onderwerp met interesse. We actualiseren ons parkeerbeleid. Daarbij letten we speciaal ook op de dorpscentra.

(Nieuwe) Zuidweg

Wij zetten ons ervoor in dat de beschikbaarheid van de (Nieuwe) Zuidweg niet achteruit gaat, omdat de weg een belangrijke functie vervult voor het woonwerkverkeer tussen Heerde en 't Harde. Bij de discussie hierover houden we ook rekening met onze opgaven voor stikstofreductie en recreatiezonering. Wij vinden namelijk dat niet alleen boeren in onze gemeente moeten zorgen voor het verminderen van stikstof.

Beheer openbare ruimte

Het onderhoud van de openbare ruimte blijft een belangrijk aandachtspunt. Wij houden beeldkwaliteit C aan. We informeren onze inwoners over de keuzes die we hierbij maken en wat dit in de praktijk betekent. Als er knelpunten zijn, komen we met passende oplossingen. We gebruiken de hiervoor gereserveerde middelen en zorgen voor maatwerk. Het onderhoud van de openbare ruimte moeten we samen doen. Naast de inzet van de gemeente verwachten wij dat ook onze inwoners meewerken aan het netjes houden van hun leefomgeving.

Ontwikkelingen Lelystad Airport

De mogelijke komst van (laag)vliegroutes met geluidsoverlast en de opening van Lelystad Airport kunnen negatieve gevolgen hebben voor de leefomgeving, natuur en gezondheid in onze regio. Wij zijn om deze reden tegen het gebruik van Lelystad Airport voor bijvoorbeeld vakantievluchten. Wij blijven ons actief inzetten, samen met de coalitie van kritische gemeenten, om de belangen van onze inwoners te behartigen.

Overzicht taakvelden programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Algemene toelichting taakveld 2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Alle kosten die de gemeente maakt rondom mobiliteit van voertuigen worden geboekt op dit hoofdtakveld. Binnen dit taakveld worden vooral veel lasten geboekt voor de aanleg, en het onderhoud, van wegen en (fiets) paden. Kosten die gemeenten maken voor parkeergarages en parkeermeters vallen ook onder dit taakveld, net als het openbaar vervoer. Naast deze mobiliteit ter land, valt ook de (recreatieve) vaart onder dit taakveld, zoals het onderhouden van havens en waterwegen.

2.1 Verkeer en vervoer

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van verkeer te land (inclusief voetgangers) en bijbehorende droge infrastructuur:

- Verkeersmaatregelen: verkeersborden, -regelinstallaties, bewegwijzering en straatmeubilair;
- Beïnvloeden van verkeersgedrag met het oog op verkeersveiligheid zoals via verkeers-(circulatie)plannen, -onderzoek en voorlichting;
- Aanleg, reconstructie en onderhoud van verharde openbare ruimte: wegen, pleinen, fietspaden, voetpaden en overige verhardingen, inkomstenoverdrachten aan waterschappen voor beheer en onderhoud;
- Civieltechnische kunstwerken: inspectie, beheer en onderhoud van bruggen, duikers en recreatiehavens;
- Openbare verlichting: aanleg, beheer en onderhoud;
- Aanwijzen van locaties voor het plaatsen van openbare laadpalen voor elektrische voertuigen;
- Gladheidsbestrijding: sneeuwruimen en strooien;
- Straatreiniging: schoonmaken en (toezien op) het schoonhouden van de openbare ruimte van veeg- en zwerfafval;
- Reguleren van de openbare ruimte, waaronder het verlenen van toestemming voor het aanleggen van inritten, de aanleg van kabels en graafwerkzaamheden in de openbare ruimte;
- Verwijderen verkeersobstakels en het verlenen van toestemming voor het tijdelijk plaatsen van voorwerpen op de openbare weg.

2.2 Parkeren

Tot dit taakveld behoren ontwikkeling en beheer van (afzonderlijke) parkeervoorzieningen:

- Parkeerbeleid: parkeerzone, ontheffingen en vergunningen;
- Inrichting en onderhoud open en gesloten parkeervoorzieningen;
- Algemene parkeervoorzieningen die door gehandicapten kunnen worden gebruikt.

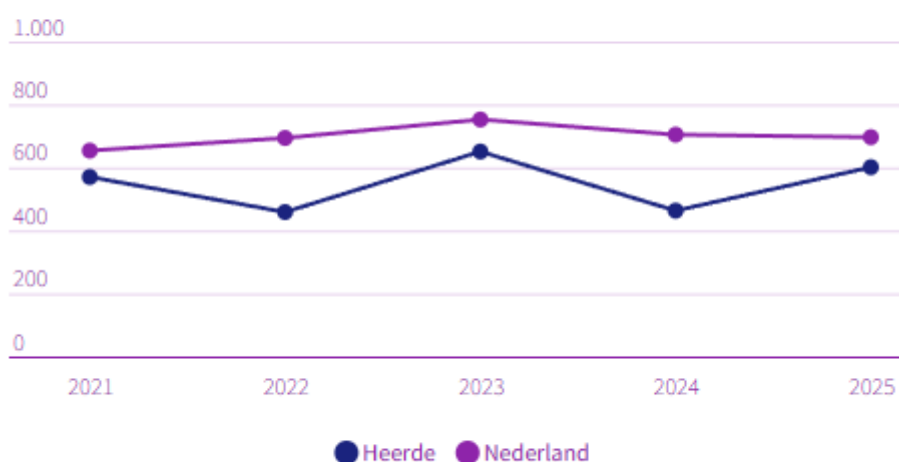
Toelichting op programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Alle kosten die gemaakt worden rondom de mobiliteit van voertuigen binnen de gemeente worden geboekt op het programma '**Verkeer, vervoer en waterstaat**'. Dit zijn o.a. de kosten voor de aanleg, en het onderhoud, van wegen, bruggen en (fiets) paden, en daarmee dus ook de kosten voor de openbare verlichting en gladheidsbestrijding. De kosten van het eigen materieel dat wordt ingezet

voor bovengenoemde taken behoren eveneens bij dit programma. De inkomsten betreffen de vergoedingen voor degeneratieschades aan wegen, bruggen etc.

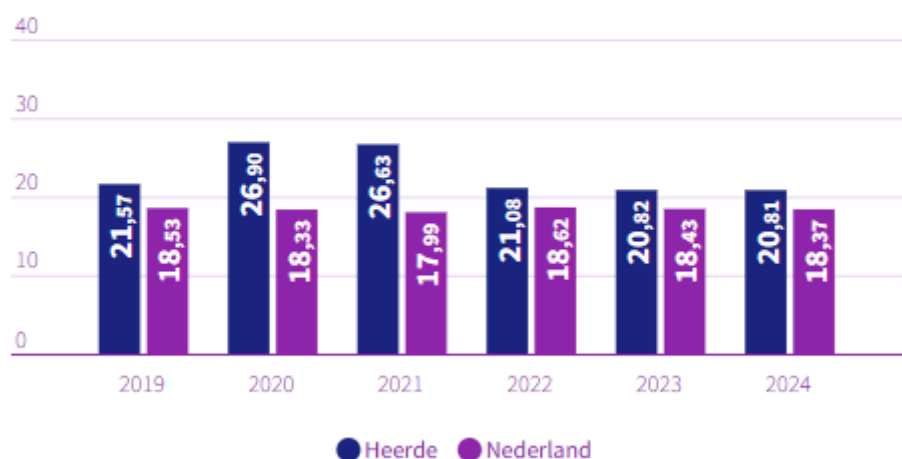
Verplichte indicatoren

Verkeersongevallen per 100.000 inwoners

BRON | 2021 - 2025

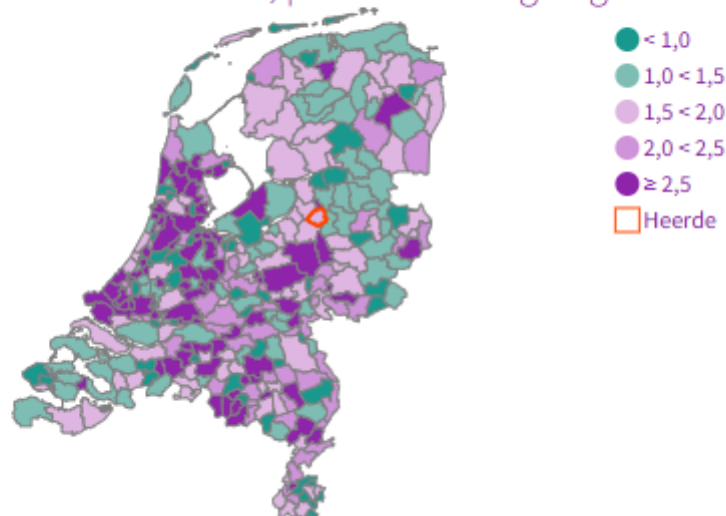
Verkeersdoden (5-jaars cumulatief) per 100.000 inwoners

BRON | 2019 - 2024

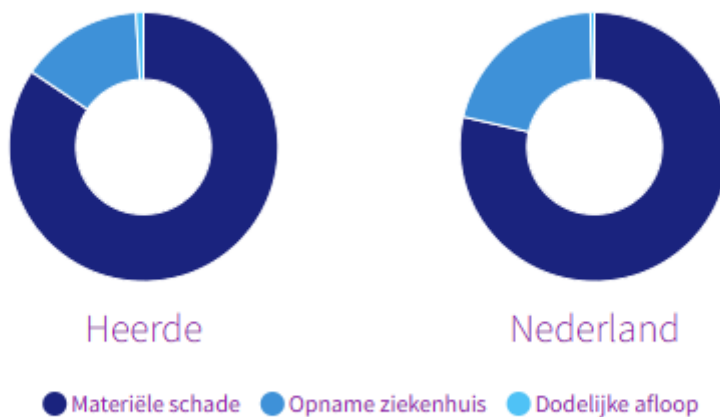
Verkeersdoden (5-jaars cumulatief)

Gemeenten in Nederland, per 100 km weglengte

BRON | 2024

Geregistreerde verkeersongevallen naar zwaarte

BRON | 2025

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2025	Totale begroting 2026	Begroting 2027 ERPx	Begroting 2028 ERPx	Begroting 2029 ERPx	Begroting 2030 ERPx
Lasten						
2.1 Verkeer en vervoer	3.098.293	3.691.635	3.677.311	3.751.383	3.995.037	4.141.050
2.2 Parkeren	0	2.250	0	0	0	0
Gerealiseerd saldo van	3.098.293	3.693.885	3.677.311	3.751.383	3.995.037	4.141.050

Exploitatie	Realisatie 2025	Totale begroting 2026	Begroting 2027 ERPx	Begroting 2028 ERPx	Begroting 2029 ERPx	Begroting 2030 ERPx
baten en lasten						
Totaal Lasten	3.098.293	3.693.885	3.677.311	3.751.383	3.995.037	4.141.050
Baten						
2.1 Verkeer en vervoer	-196.683	-277.857	-280.058	-158.072	-160.372	-162.942
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-196.683	-277.857	-280.058	-158.072	-160.372	-162.942
Totaal Baten	-196.683	-277.857	-280.058	-158.072	-160.372	-162.942
Gerealiseerd resultaat	2.901.609	3.416.028	3.397.253	3.593.311	3.834.665	3.978.108

Toelichting op de lasten en baten verkeer, vervoer en waterstaat

Lasten

2.1 Verkeer en vervoer

De onderhoudskosten voor kunstwerken (bruggen/viaducten/duikers) is, gelet op de onderuitputting van dit budget in de afgelopen jaren, structureel met €43.000,- verlaagd.

Voor de jaren 2026 en 2027 is de SPUK-bijdrage 'Verkeersmaatregelen' budgetneutraal opgenomen voor €125.000,- per jaar.

Baten

Afgezien van de budgetten voor de SPUK-bijdrage 'Verkeersmaatregelen' geen bijzonderheden.

3. Economie

Collegeprogramma Economie

Wat gaan we ervoor doen?

Met het programma Economie en Financiën willen we de lokale economie versterken en zorgen voor gezonde financiële huishouding van de gemeente. Het gaat onder meer over de economische ontwikkeling, ondersteuning van ondernemers, recreatie en toerisme. Maar ook over het beheer van gemeentelijke financiën, reserves, belastingen en financiële risico's.

Een vitale economie is belangrijk voor brede welvaart en is absoluut noodzakelijk voor de leefbaarheid in onze gemeente. Onze ondernemers ondernemen over onze gemeentegrenzen heen. Samenwerking in de regio is daarom ook vanuit economisch perspectief van groot belang. Zo geven we ruimte om te ondernemen, versterken we de ondernemersdienstverlening en een goede kennis- en innovatiestructuur. Levendige dorpskernen met winkels en horeca zijn belangrijke ontmoetingsplekken die de gemeenschapszin versterken. We willen de levendigheid in onze kernen behouden en een aantrekkelijk, divers en toekomstbestendig aanbod van winkels en horeca stimuleren. Daarom investeren we in lokaal ondernemerschap en nabije voorzieningen. Een sterke agrarische sector met korte voedselketens en een goed ontwikkelde vrijetijdseconomie zijn krachtige aanvullingen hierop. Deze sectoren versterken elkaar: lokale producten vergroten de streekidentiteit. Dit zorgt ervoor dat toeristen naar ons buitengebied komen. En zo tot directe inkomsten voor onze lokale ondernemers.

(Lokale) economie

Wij willen bestaande bedrijventerreinen beter gebruiken en toekomstbestendig maken. Daarnaast willen we, in overleg met de regio, waar nodig nieuwe of uitbreidingslocaties ontwikkelen. Ook onderzoeken we hoe we lokaal het aantal regels voor onze ondernemers kunnen verminderen. We kopen zoveel mogelijk lokaal/regionaal in.

Gezonde agrarische sector

Boeren en tuinders werken aan goed en gezond voedsel. Ze hebben een nauwe verbondenheid met hun omgeving. We zijn trots op onze agrarische sector en hebben hart voor boeren en tuinders. De agrarische sector verdient toekomstperspectief. Daarom heeft de agrarische sector een gezonde economische basis nodig, is ze innovatief, en gaat ze zorgvuldig om met bodem, grondstoffen en energie.

Het uitgangspunt voor ons beleid voor landelijk gebied en landbouw is de Omgevingsvisie. We werken aan een toekomstbestendige agrarische sector. Dit is ons uitgangspunt wanneer we een visie opstellen voor het buitengebied. We hebben aandacht voor kringlooplandbouw. Wij stimuleren de productie en de verkoop van lokaal en regionaal geproduceerd voedsel. Dit past ook bij Wereldwijd Naoberschap. Daarbij zien we de boer als deskundige op het gebied van bodem en water. En als medebeheerder van de openbare ruimte. Agrarische bedrijven krijgen ruimte voor een moderne bedrijfsvoering. Investerings kunnen bijdragen aan duurzaamheid, dierenwelzijn, energiebesparing, milieu en landschapsbeheer. Bij het spuiten van gewassen roepen wij agrariërs op omwonenden te informeren. Wij vinden dat niet alleen de landbouw moet zorgen voor de vermindering van stikstof. Maatregelen hiervoor moeten evenwichtig over alle sectoren worden verdeeld. Voor de agrarische sector sluiten wij aan bij landelijk en provinciaal beleid. We komen als gemeente niet met extra lokale regels. Vee in de IJsselvallei maakt al eeuwen deel uit van het landschap. Wij vinden het behoud van koeien in dit gebied erg belangrijk. Het college van B&W heeft periodiek overleg met de agrarische sector. Op basis van het Masterplan IJsselvallei werken we aan een integrale aanpak van dit gebied, samen met de bewoners.

Vrijetijdseconomie

Wij stimuleren en faciliteren de vrijetijdseconomie, onder meer door ruimte te bieden aan B&B's en kleinschalige boerencampings. Daarnaast onderzoeken wij de mogelijkheden voor de realisatie van een hotel in onze gemeente.

Zondagsopenstelling

We wachten op de uitkomsten van de herevaluatie van de Winkeltijdenwet door het kabinet. Tot die tijd houden wij ons aan de huidige regeling voor zondagsopenstelling in onze gemeente. Daarbij respecteren wij de uitkomsten van het landelijke besluitvormingsproces.

Financiën

Financiën vormen de basis voor het realiseren van onze ambities en het uitvoeren van gemeentelijke taken. Een gezond en duurzaam financieel beleid is noodzakelijk om ook in de toekomst te kunnen blijven investeren in voorzieningen, kwaliteit van de leefomgeving en dienstverlening aan onze inwoners. De financiële toekomst van gemeenten staat onder druk. Kosten stijgen, terwijl de bijdragen die we krijgen vanuit het Rijk onvoldoende meegroeien en op onderdelen zelfs afnemen. Ook bestaat er voor gemeenten voortdurend onzekerheid over de koers en keuzes van de rijksoverheid op de lange termijn. Daarom kiezen we ervoor om de beschikbare middelen te verdelen op basis van prioriteiten: wat het meest bijdraagt aan de doelen en maatschappelijke opgaven krijgt voorrang. In plaats van uit te gaan van historische budgetten, wegen wij onze uitgaven expliciet af op nut, noodzaak en effect. Daarbij zijn wij transparant over ons financiële beleid. De keuzes die we maken leggen we altijd goed uit. Daarom kiezen wij voor financiële stabiliteit. We doen dit door: geen structurele uitgaven te doen zonder dekking; geen lasten door te schuiven naar volgende generaties; te zorgen voor voldoende reserves om tegenvallers op te vangen. Daarbij streven wij naar een solvabiliteit van circa 25% en hanteren

kostendekkende leges als uitgangspunt. Bij financiële ombuigingen kijken we naar de uitgaven- en de inkomstenkant.

Overzicht taakvelden programma Economie

Algemene toelichting taakveld 3. Economie

De gemeente stimuleert op verschillende manieren de lokale economie, bijvoorbeeld via bedrijfsloketten, economische promotie (zoals beurzen en jaarmarkten) of door samen te werken met het bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstituten. Ook vervult de gemeente een belangrijke taak als het gaat om het ontwikkelen van bedrijventerreinen, bijvoorbeeld door te investeren in winkelgebieden en grond bouwklaar te maken.

De baten en lasten die met deze activiteiten gemoeid zijn worden op dit hoofdtakveld, en de taakvelden die eronder hangen, verantwoord.

3.1 Economische ontwikkeling

Tot dit taakveld behoort algemeen beleid ter versterking van de economische bedrijvigheid:

- Clusterontwikkeling en versterking van sectoren, stimulering van (samenwerkings-)projecten van onderzoeksinstituten en bedrijven;
- Lokale, regionale, bovenregionale, internationale op versterking van de economische structuur en innovatie gerichte samenwerkingsverbanden;
- Samenwerking met het bedrijfsleven en kennis- en onderzoeksinstituten;
- Ontwikkelen van stedelijke en wijkgerichte economische programma's.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het scheppen van fysieke condities voor alle vormen van bedrijvigheid:

- Grondexploitatie bedrijventerreinen;
- Ontwikkeling en onderhoud van bedrijfslocaties en (her-)ontwikkeling van bedrijfspanden;
- Herstructurering en verduurzaming bedrijfslocaties;
- Werkzaamheden tbv land- en tuinbouwgronden.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Tot dit taakveld behoren de op bedrijven en ondernemers (inclusief bedrijven en ondernemers in land- en tuinbouw en veeteelt) gerichte ondersteuning en dienstverlening van de gemeente:

- Bedrijvenloket, ondernemersloket;
- Stimuleren van en onderwijs aan startende ondernemers;
- Aantrekken en faciliteren van nieuwe bedrijven;
- Financiële steunregelingen voor bedrijven waaronder land- en tuinbouw, veeteelt;
- Regelen straathandel, markten alsook veemarkten
- Marktgeden en staanplaatsgeden markten (via baten categorie 3.7);
- Leges standplaatsvergunningen (via baten categorie 3.7);
- Kosten en opbrengsten (anders dan dividend) van nutsbedrijven.

3.4 Economische promotie

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het "op de kaart zetten" van de gemeente:

- Promotionele activiteiten, gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en nieuwe werkers;

- Aantrekken van overige instellingen ter versterking van het profiel van de gemeente;
- Investeren in bovenlokale, regionale, landelijke en internationale kennis- en economische relatienetwerken;
- Promotie toerisme;
- Beurzen, jaarmarkten, volksfeesten (Oranje-, eeuw-, bevrijdingsfeesten, carnaval, kermis);
- Forensenbelasting (op categorie 2.2.1 Belastingen op bedrijven);
- Toeristenbelasting (op categorie 2.2.2 Belastingen op huishoudens).

Toelichting op programma Economie

Het programma '**Economie**' is relatief klein en omvat de kosten die verband houden met het stimuleren van de lokale economie, met bijvoorbeeld subsidies, promotie- en marketingactiviteiten of via bedrijfsloketten. Ook behoren de kosten voor recreatie en toerisme en de inning van toeristenbelasting (inkomsten) bij dit programma.

Verplichte indicatoren

Functiemenging

46,7%

Heerde

54,6%

Nederland

Vestigingen (van bedrijven)

per 1.000 inw.15 t/m 64jr

157,2

Heerde

196,1

Nederland

Meerdere bronnen | 2025

LISA | 2025

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2025	Totale begroting 2026	Begroting 2027 ERPx	Begroting 2028 ERPx	Begroting 2029 ERPx	Begroting 2030 ERPx
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	369.015	386.259	334.465	343.931	340.398	349.890
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	14.130	0	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	67.815	67.835	71.573	73.669	75.654	77.767
3.4 Economische promotie	564.609	590.669	461.993	466.075	472.539	466.638
Totaal Lasten	1.001.439	1.058.893	868.031	883.675	888.591	894.295

Exploitatie	Realisatie 2025	Totale begroting 2026	Begroting 2027 ERPx	Begroting 2028 ERPx	Begroting 2029 ERPx	Begroting 2030 ERPx
Baten						
3.1 Economische ontwikkeling	-25.756	0	0	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-16.570	-25.150	-25.680	-26.320	-26.870	-27.490
3.4 Economische promotie	-435.332	-448.590	-344.090	-344.700	-345.220	-345.800
Totaal Baten	-477.658	-473.740	-369.770	-371.020	-372.090	-373.290
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	523.781	585.153	498.261	512.655	516.501	521.005
Gerealiseerd resultaat	523.781	585.153	498.261	512.655	516.501	521.005

Toelichting op de lasten en baten economie

Lasten

3.1 Economische ontwikkeling

In de Decemercirculaire 2025 is er €44.000,- beschikbaar gesteld voor de landelijke beëindigingsregeling veehouderijbedrijven. Dit geld is naar het jaar 2026 overgeheveld omdat er in 2025 geen tijd meer was om hier uitvoering aan te geven.

3.4 Economische promotie

Voor 2026 is er voor het project 'Recreatiezonering Veluwe' €105.000,- aan subsidie beschikbaar gesteld. Dit geld is budgetneutraal, zowel aan de lasten- als aan de batenkant, in de begroting verwerkt.

Baten

Afgezien van de subsidiebijdrage voor de 'Recreatiezonering Veluwe' geen bijzonderheden.

4. Onderwijs

Collegeprogramma Onderwijs

Wat gaan we ervoor doen?

Met het programma Onderwijs willen we zorgen voor goede en toegankelijke onderwijsvoorzieningen, passende huisvesting en ondersteuning van leerlingen die extra hulp nodig hebben, zodat ieder kind kansen krijgt om zich goed te ontwikkelen.

De gemeente is wettelijk verplicht om te zorgen voor voldoende en kwalitatief goede schoolgebouwen. We zorgen hiervoor met het Integraal Huisvestingsplan (IHP): een strategisch lange termijnplan, waarin de gemeente en schoolbesturen afspraken maken over schoolgebouwen. We zijn trots op de resultaten die tot dusver met de uitvoering van het IHP zijn bereikt. Maar we zijn er nog niet. Ook de laatste projecten binnen het IHP willen we op een goede manier afronden. Want goed onderwijs in moderne schoolgebouwen is essentieel voor onze kinderen. Een school is veel meer dan een leerplek. De school zorgt voor verbinding tussen ouders en kinderen. En is ook een sociaal ankerpunt waar ontmoeting en zorg samenkomen. Belangrijk is dat het IHP wordt geborgd en er een nieuwe cyclus wordt gestart. De fysieke omgeving bepaalt voor een groot deel of de leerling zich optimaal kan ontwikkelen. Een optimaal binnenklimaat van een school is daarom belangrijk: goede ventilatie en daglicht verhoogt de concentratie en verlaagt het ziekteverzuim. Bovendien zorgen energiezuinige en duurzame gebouwen voor lagere exploitatiekosten (jaarlijkse kosten). Goede onderwijsvoorzieningen voor het basis- en voorgezet onderwijs zijn doorslaggevend voor jonge gezinnen bij hun keuze voor onze gemeente. In deze collegeperiode ronden wij de businesscase af voor renovatie of nieuwbouw van de Jan Ligthartschool. Daarbij letten we nadrukkelijk op het gebruik van bio-based en circulaire materialen.

Samenwerking Onderwijs en Sociaal Domein

We zorgen voor een omgeving waarin elk kind gezond en veilig kan opgroeien, ondersteund door een krachtige samenwerking tussen school en zorg. De school is de plek waar ieder kind dagelijks komt. Door de beleidsvelden Onderwijs en Sociaal Domein meer te laten samenwerken, versterken we mogelijkheden om preventief te werken. Door de deskundigheid uit het Sociaal Domein dichterbij de school te brengen, herkennen we problemen in een vroeger stadium. Hierdoor kunnen we direct lichte hulp bieden. We hopen zo zwaardere, duurdere zorg te voorkomen. We werken daarbij volgens de principes van Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO). Dit betekent dat we de focus houden op een gezonde en veilige leefomgeving, waarbij school, thuis en vrije tijd onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. De omgeving waarin het kind opgroeit, staat centraal.

Overzicht taakvelden programma Onderwijs

Algemene toelichting taakveld 4. Onderwijs

De bekostiging van onderwijs gaat primair via het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap direct naar de schoolbesturen. De gemeenten zijn echter wel verantwoordelijk voor de onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs. Ook zijn er gemeenten die zelf het bestuur zijn van scholen, of die bijvoorbeeld een actief achterstandenbeleid hebben, waardoor ze meer lasten maken op dit taakveld. Ten slotte valt ook peuteronderwijs én volwasseneneducatie onder dit taakveld, het draait dus niet alleen om kinderen.

4.1 Openbaar basisonderwijs

Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke taken met betrekking tot het openbaar basisonderwijs:

- Bestuurskosten voor gemeenten die zelf bestuur zijn;
- Primair openbaar basisonderwijs, bewegingsonderwijs (inclusief schoolzwemmen);
- De huur van bijvoorbeeld een gymnastieklokaal;
- Passend onderwijs.

SMV heeft hier geen kosten en/of budgetten. De kosten voor gymvervoer die hier op dit moment nog geboekt zijn moeten nog gecorrigeerd worden naar onderwijshuisvesting.

4.2 Onderwijshuisvesting

Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke taken op het gebied van onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs:

- Nieuwbouw, aanpassing en uitbreiding van bestaande schoolgebouwen;
- Verhuur (van bijvoorbeeld een gymnastieklokaal);
- Opstellen programma onderwijshuisvesting;
- Vandalismebestrijding.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Tot dit taakveld behoren het lokaal onderwijsbeleid en de leerlingvoorzieningen:

- Onderwijsondersteuning: ondersteuning leerkrachten en directie;
- Bestuurskosten voor gemeenten die zelf bestuur zijn van openbaar middelbaar onderwijs;
- Uitgaven voor bijzonder onderwijs (inclusief bewegingsonderwijs en schoolzwemmen voor leerlingen bijzonder onderwijs);
- Achterstandenbeleid;
- Coördinatie samen naar school, passend onderwijs;
- Volwasseneneducatie;
- Peuteropvang;
- Leerlingzorg en leerlingbegeleiding;
- Leerlingenvervoer (inclusief leerlingenvervoer voor leerlingen openbaar onderwijs);
- Stimuleren schooldeelname: leerplicht en voorkomen voortijdig schoolverlaten.

Toelichting op programma Onderwijs

De kosten/opbrengsten die verband houden met de onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs behoren bij dit programma. Ook het peuteronderwijs en volwasseneneducatie en de exploitaties van de Rhijnsberg en De Heerd, voor een groot deel onderwijsinstellingen, zijn bij dit programma 'Onderwijs' opgenomen.

Verplichte indicatoren

Absoluut verzuim
per 1.000 leerlingen

Heerde

2,6

Relatief verzuim
per 1.000 leerlingen

Heerde

20

Nederland

7,4

Nederland

28

DUO/Ingrado | 2025

DUO/Ingrado | 2025

**Voortijdige schoolverlaters zonder
startkwalificatie (vsv-ers)**

1,5%

Heerde

2,3%

Nederland

DUO/Ingrado | 2025

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2025	Totale begroting 2026	Begroting 2027 ERPx	Begroting 2028 ERPx	Begroting 2029 ERPx	Begroting 2030 ERPx
Lasten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	1.625	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	1.281.188	2.804.199	2.270.226	2.422.865	3.138.807	2.307.904
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.329.673	1.331.620	1.325.511	1.349.555	1.371.441	1.024.201
Totaal Lasten	2.612.486	4.135.819	3.595.737	3.772.420	4.510.248	3.332.105
Baten						
4.2 Onderwijshuisvesting	-510.080	-862.168	-900.250	-922.730	-942.080	-963.720

Exploitatie	Realisatie 2025	Totale begroting 2026	Begroting 2027 ERPx	Begroting 2028 ERPx	Begroting 2029 ERPx	Begroting 2030 ERPx
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-459.929	-418.708	-418.708	-418.708	-418.708	-47.666
Totaal Baten	-970.009	-1.280.876	-1.318.958	-1.341.438	-1.360.788	-1.011.386
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	1.642.477	2.854.943	2.276.779	2.430.982	3.149.460	2.320.719
Gerealiseerd resultaat	1.642.477	2.854.943	2.276.779	2.430.982	3.149.460	2.320.719

Toelichting op de lasten en baten onderwijs

Lasten

4.2 Onderwijshuisvesting

Voor De Heerd en De Rhijnsberg zijn er voor 2026 extra (achterstallige) onderhoudskosten geraamd bij de Voorjaarsnota 2026. Voor de jaren 2028 en 2029 is de vervanging van het dak van De Heerd aan de begroting toegevoegd. De kosten hiervan zijn geraamd op €150.000,- respectievelijk €850.000,- en worden gedekt uit de reserve 'De Heerd'.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

De komende jaren is er €371.000,- per jaar budgetneutraal opgenomen voor de SPUK 'Onderwijsachterstandenbeleid'. Zover nu bekend stopt deze bijdrage in 2030.

Baten

Afgezien van de budgetten voor SPUK 'Onderwijsachterstandenbeleid' geen bijzonderheden.

5. Sport, cultuur en recreatie

Collegeprogramma Sport, cultuur en recreatie

Wat gaan we ervoor doen?

Dit brede programma omvat onder meer de uitgaven voor sportaccommodaties, bosbeheer, openbaar groen, musea en subsidies aan rijks- en gemeentelijke monumenten.

Sport, cultuur en recreatie dragen bij aan de kwaliteit van het leven, de gezondheid van inwoners en de aantrekkingskracht van de regio. Om deze voorzieningen te houden en verder te ontwikkelen, moeten we hier aandacht voor blijven houden. Mede gezien de financiële uitdagingen waar we als gemeente voor staan.

Sport en recreatie

Wij voeren een breed onderzoek uit met verschillende partijen waaronder de Stichting Berghuizerbad naar mogelijke nieuwbouw van het Berghuizerbad. Daarbij kijken we vooral naar de financiering en exploitatie. De sportparken vragen de komende periode aandacht. Wij verkennen de mogelijkheden voor verdere ontwikkeling van sportpark Monnikenbos in Wapenveld, inclusief de mogelijke verhuizing van tennisbanen. Daarnaast gaan we met de gebruikers en de grondeigenaar van sportpark Molenbeek kijken naar een nieuwe langjarige erfpachtovereenkomst, zodat onder gelijke voorwaarden binnen de gemeente gesport kan worden. Ook hebben we aandacht voor de sportparken De Eeuwlanden en De Noord.

Cultuur

Cultuur brengt mensen samen en doorbreekt eenzaamheid. Daarnaast draagt cultuur bij aan het ontmoeten en ontplooien van ouderen en jongeren. De meeste mensen wonen graag in een levendige gemeente met een rijk verenigingsleven en veel evenementen. We zetten ons in om het culturele aanbod op peil te houden. Wij verwachten daarbij dat cultuurdragers zoveel mogelijk in hun eigen middelen voorzien.

Erfgoed

Het lokale erfgoed vormt een belangrijk onderdeel van de eigenheid en geschiedenis van onze gemeente. Wij zijn trots op deze waardevolle erfenis. We zetten ons daarom actief in om dit te behouden, te beschermen en het op niveau te houden. Zodat ook toekomstige generaties ervan kunnen genieten.

Villa Jacoba

Villa Jacoba is een beeldbepalend rijksmonument in het hart van Heerde waar we trots op zijn. De komende collegeperiode voeren we achterstallig onderhoud uit en onderzoeken we hoe we verduurzaming kunnen aanpakken. Daarnaast bekijken we hoe Villa Jacoba op de lange termijn efficiënt, doelmatig en toekomstbestendig kan worden gebruikt, waarbij ruimte blijft voor de maatschappelijke en culturele functies die het gebouw vervult.

Behouden van eigen tradities

We koesteren tradities als paasvuren en het carbidschieten. Deze collectieve activiteiten verbinden generaties en dragen bij aan saamhorigheid. Daarom moeten we deze tradities behouden. We letten daarbij op veiligheid.

Evenementen

Onze gemeente bruist van de evenementen en daar zijn we trots op. Evenementen die georganiseerd worden, onder andere met inzet van vrijwilligers en Visit Heerde, zijn van grote waarde voor onze gemeente. Zij dragen bij aan saamenhorigheid, leefbaarheid en de lokale economie. Om evenementen optimaal te ondersteunen en te stimuleren, stellen wij een nieuw

evenementenbeleid vast met een duidelijke kalender. Hiermee verbinden we cultuur, recreatie en de lokale economie slim met elkaar.

Overzicht taakvelden programma Sport, cultuur en recreatie

Algemene toelichting taakveld 5. Sport, cultuur en recreatie

Op dit taakveld worden uitgaven geboekt die te maken hebben met een breed scala aan voorzieningen. Variërend van sportzalen (5.2), tot musea (5.4) en van openbaar groen (5.7) tot de lokale media (5.6). Een breed taakveld dus, maar wel met allemaal leuke, belangrijke zaken die het leven in de Nederlandse gemeenten aangenamer maakt.

5.1 Sportbeleid en activering

Op dit taakveld worden de volgende kosten geboekt:

- Subsidies aan sportverenigingen

De volgende thema's van de Brede SPUK-regeling dienen hier te worden geboekt:

- Lokaal sportakkoord;
- Leefomgeving.

5.2 Sportaccommodaties

Tot dit taakveld behoren alle accommodaties voor sportbeoefening:

- Sporthallen, zwembad en de schaatsbaan;
- (Groene en kunst-)velden, terreinen en opstallen, inclusief faciliteiten en technische voorzieningen;
- Trapveldjes in de wijk.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Op dit taakveld behoren de kosten en baten voor:

- Subsidies aan zang- en muziekverenigingen, Oranjeverenigingen, Scouting, speeltuinverenigingen en toneelverenigingen,
- Subsidie Dorpshuis
- Subsidie Heerdelijk festival
- Bijdrage cultuurcoaches

5.4 Musea

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het verwerven, behouden, wetenschappelijk onderzoeken en presenteren van kunst en cultuur:

- Musea, exposities;
- Archeologie, heemkunde;
- Historische archieven.

5.5 Cultureel erfgoed

Tot dit taakveld behoren taken gericht op conserveren en voor publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed:

- Historische gebouwen, beschermde stads- en dorpsgezichten en overige objecten met historische waarde in de publieke ruimte;
- Subsidie, beheer, onderhoud, toezicht en handhaven van cultureel erfgoed;

- Het (digitaal) zichtbaar maken van cultuurhistorische waarden.

5.6 Media

Tot dit taakveld staan de kosten en baten voor:

- Subsidie bibliotheken;
- Subsidie lokale omroep;
- Subsidie Informatiepunten Digitale overheid

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Tot dit taakveld behoren openbaar groen, natuur en recreatie:

- Natuur- en landschapsbescherming, onderhoud bos en overige natuurgebieden, natuurwachten;
- Aanleg, onderhoud openbaar groen, parken, graslanden zonder bestemming inclusief het plaatsen en onderhouden van kunstwerken in de openbare ruimte, gemeentetuin;
- Aanleg en onderhoud van niet doorgaande openbare waterwegen: vijvers, sloten en overig water, waaronder onderhouden taluds en betuining;
- Aanleg en onderhoud van speelvoorzieningen (zoals speeltuinen, speelplaatsen, speelwerktuigen) en recreatievoorzieningen (zoals, kinderboerderijen, kampeerterreinen, watertappunten, volkstuinten, recreatiestrand, toeristische fiets- en wandelpaden, vrijetijdsbesteding in de openlucht, hondenvelden);
- Leges kampeervergunning (op categorie 3.7 Leges en andere rechten);
- Leges jagen op gemeentegrond (op categorie 3.7 Leges en andere rechten);
- Boomplantedagen en volkstuinderverenigingen.

Toelichting op programma Sport, cultuur en recreatie

'Sport, cultuur en recreatie' is een breed programma met allemaal leuke en belangrijke zaken die het leven aangenamer maken. Dit programma omvat o.a. de uitgaven voor sportaccommodaties, bosbeheer, openbaar groen, musea en subsidies aan rijks- en gemeentelijke monumenten. De inkomsten zijn veelal provinciale en rijkssubsidies die worden ontvangen om bovenstaande zaken in stand te houden.

Verplichte indicatoren

Niet-sporters

47,0%
Heerde

42,5%
Nederland

Gezondheidsmonitor | 2024

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2025	Totale begroting 2026	Begroting 2027 ERPx	Begroting 2028 ERPx	Begroting 2029 ERPx	Begroting 2030 ERPx
Lasten						
5.1 Sportbeleid en activering	266.457	322.765	64.246	65.138	66.093	67.055

Exploitatie	Realisatie 2025	Totale begroting 2026	Begroting 2027 ERPx	Begroting 2028 ERPx	Begroting 2029 ERPx	Begroting 2030 ERPx
5.2 Sportaccommodaties	1.219.244	1.681.501	1.482.349	1.504.537	1.667.079	1.736.523
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	440.237	441.018	462.991	475.271	486.914	498.668
5.4 Musea	187.490	217.396	221.394	226.195	230.344	234.984
5.5 Cultureel erfgoed	110.701	124.480	115.032	116.399	117.757	119.151
5.6 Media	509.972	578.284	431.791	441.956	450.760	460.575
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.083.467	2.244.895	2.309.383	2.519.478	2.603.695	2.669.307
Totaal Lasten	4.817.567	5.610.339	5.087.186	5.348.974	5.622.642	5.786.263
Baten						
5.1 Sportbeleid en activering	-343.970	-249.336	-16.500	-16.500	-16.500	-16.500
5.2 Sportaccommodaties	-222.787	-399.212	-445.950	-457.100	-466.700	-477.430
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	-6.270	-6.910	-7.080	-7.230	-7.400
5.4 Musea	-4.360	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
5.5 Cultureel erfgoed	-11.312	0	0	0	0	0
5.6 Media	-18.970	-18.970	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-280.189	-183.082	-186.930	-191.610	-195.640	-200.140
Totaal Baten	-881.588	-859.370	-658.790	-674.790	-688.570	-703.970
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	3.935.979	4.750.969	4.428.396	4.674.184	4.934.072	5.082.293
Gerealiseerd resultaat	3.935.979	4.750.969	4.428.396	4.674.184	4.934.072	5.082.293

Toelichting op de lasten en baten sport, cultuur en recreatie

Lasten

5.1 Sportbeleid en activering

In 2026 zijn er nog diverse stimuleringsubsidies voor sport(beleid) opgenomen (budget neutraal).

5.2 Sportaccommodaties

Het toenemende kostenverloop bij dit taakveld komt door stijgende kapitaallasten door de geplande renovatie en -verduurzamingsinvesteringen bij de dorpsaccommodatie De Noord, sporthal Faberhal en de sportparken Eeuwlanden en Monnikenbos.

5.6 Media

De bibliotheek heeft bij de Septembercirculaire 2024 voor het jaar 2026 €100.000,- aan extra middelen ontvangen voor het versterken van het lokale bibliotheekstelsel. Bij de Meicirculaire 2025 is hier €43.000,- aan toegevoegd.

Baten

Afgezien van de stimuleringssubsidies voor (sport)beleid geen bijzonderheden.

6. Sociaal Domein

Collegeprogramma Sociaal domein

Wat gaan we ervoor doen?

Met het programma Sociaal domein willen we het welzijn, de gezondheid, zelfredzaamheid en participatie van inwoners bevorderen. Daarbij hebben we extra aandacht voor mensen die ondersteuning nodig hebben. Het doel is dat iedereen naar vermogen kan meedoen in de samenleving en waar nodig passende hulp en ondersteuning ontvangt.

Een goed sociaal beleid is de onmisbare basis voor een stabiele en gezonde lokale samenleving. Het is niet alleen een vangnet, maar vooral ook een investering die zichzelf op de lange termijn terugverdient. Het zorgt voor stabiliteit en veiligheid, economische vitaliteit, kansengelijkheid, kostenbesparing en vooral menselijke waardigheid. We werken zoveel mogelijk preventief. De principes van Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) passen we ook hier toe.

Financiering

Het Rijk moet nog met een oplossing komen over de bijdragen in het Gemeentefonds voor de jeugdzorg en de Wmo voor de jaren vanaf 2028 (commissie Tamara Van Ark). Deze bijdrage blijft op dit moment achter bij de (fors) toenemende kostenstijgingen van deze open-eind kosten.

Onderzocht wordt of een eigen bijdrage voor de jeugdzorg en verhoging van de eigen bijdrage voor de Wmo een deel van de oplossing kan zijn. Als gemeente gaan wij ervan uit dat het Rijk ons bij de uitvoering van taken van voldoende middelen voorziet. Bij noodzakelijke ombuigingen in het sociaal domein willen we de directe zorg aan onze inwoners zoveel mogelijk in stand houden.

Sociaal beleid

Onze gemeente blijft een veilige thuishaven voor iedereen. Wij blijven aandacht houden voor kwetsbare groepen. We bieden kwetsbare groepen niet alleen een vangnet, maar dragen actief bij aan hun zelfredzaamheid en participatie. In de omgang met deze inwoners werken we zorgvuldig: we luisteren zonder oordeel, handelen integer en waarborgen de menselijke maat. We staan voor bestaanszekerheid en blijven werk maken van het project Samen Rondkomen.

Jeugdzorg

Bij de zorg voor onze jeugd zetten we niet alleen in op de jongere zelf, maar ondersteunen veel breder. Daarbij letten we ook op het gezin en de gezinssituatie. Een veilige thuissituatie moet daarbij de basis zijn. Een probleem komt zelden alleen. In veel gevallen heeft alleen de jongere hulp nodig, maar speelt er veel meer in de gezinssituatie. Wij vinden het daarom belangrijk om hulp te bieden bij opvoeden en te helpen wanneer de harmonie binnen een gezin verdwijnt of dreigt te verdwijnen. Samenwerking met verbonden partijen als Veilig Thuis is daarbij essentieel.

Jongeren en openbare ruimte

We behandelen jongeren als ieder ander. Wij staan actief in contact met jongeren en benaderen hen niet als een aparte doelgroep met afzonderlijke regels. Vanuit deze gezamenlijkheid voeren we het gesprek. Veel jongeren vinden hun plek bij sportverenigingen, de kerk of thuis. Maar een specifieke groep ontmoet elkaar regelmatig in de openbare ruimte. Voor hen hanteren we een aanpak waarin ruimte en verantwoordelijkheid hand in hand gaan. We faciliteren (eenvoudige) ontmoetingsplekken. We doen dit samen met de jongeren zelf. Hierbij maken we duidelijke afspraken over het gebruik; we bieden vrijheid waar het kan, maar handhaven waar nodig. We investeren in het contact tussen jongeren en de samenleving waarbij we professionele jongerenwerkers en betrokken vrijwilligers inzetten. We communiceren actief met omwonenden om het onderlinge begrip te versterken. De publieke ruimte is immers van iedereen – ook van jongeren.

Hospice

Een hospice binnen de gemeente is van grote waarde. Een hospice draagt bij aan waardige, passende en nabijgelegen zorg in de laatste levensfase. Vrijwilligers spelen hierbij een belangrijke rol. Een hospice biedt een rustige en vertrouwde omgeving waarbij mensen in hun eigen regio kunnen blijven, dicht bij hun naasten. Dit vergroot de toegankelijkheid van palliatieve zorg en voorkomt dat inwoners ver moeten reizen in een kwetsbare periode.

We stimuleren en faciliteren de komst van een hospice in onze gemeente.

Opvang ontheemden en vluchtelingen

De ontwikkelingen binnen dit thema zijn sterk afhankelijk van (inter)nationale dynamiek. Ons uitgangspunt blijft: we houden ons aan wat de wet ons voorschrijft. Op het gebied van opvang van vluchtelingen voldoen wij momenteel aan de Spreidingswet, doordat we een uitruil hebben met de gemeente Zutphen. Zutphen vangt meer asielzoekers op en Heerde heeft zich gericht op de opvang van Oekraïners, inclusief een zorgafdeling voor medische opvang. Binnen de regio heeft onze gemeente daarbij de specifieke verantwoordelijkheid op zich genomen voor het verzorgen van somatische opvang van Oekraïense ontheemden. Wij streven ernaar deze afspraken ook na 31-12-2029 voort te zetten.

Overzicht taakvelden programma Sociaal domein

Algemene toelichting taakveld 6. Sociaal domein

Sinds de decentralisaties in het sociaal domein (1 januari 2015) zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de WMO & Jeugdzorg. Maar naast de taken en verantwoordelijkheden die uit deze twee wetten voortvloeien, speelt de gemeente ook nog een belangrijke rol als het gaat om inkomensondersteuning en de (re-)integratie naar werk.

Al de hieraan gerelateerde baten & lasten zijn terug te vinden bij de onderstaande taakvelden.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Tot dit taakveld behoren algemene voorzieningen (waarvoor geen individuele beschikking van de gemeente nodig is) gericht op participatie:

- Ondersteunen op participatie gerichte burgerinitiatieven, ondersteuning vrijwilligers en mantelzorg;
- Inclusie-beleid;
- PlusOV (basismobiliteit) exclusief leerlingenvervoer
- Kinderopvang: toezicht op en handhaving van de kwaliteit van de kinderopvang en peuteropvang; - aanvraag en verstrekking kinderopvangtoeslag Sociaal Medische Indicatie;
- Activiteiten volgend uit de Wet Inburgering;
- Volwasseneducatie, zoals laaggeletterdheid
- Noodopvang vluchtelingen;
- Beleid en activiteiten gericht op vreemdelingen;
- Subsidies aan maatschappelijke organisaties zoals dorpsraad, klankbordgroep, vrijwillige hulpdiensten;
- Leges vergunning kinderopvang
- Reizigersbijdrage basismobiliteit

De volgende thema's van de Brede SPUK-regeling behoren op dit taakveld:

- Terugdringen gezondheidsachterstanden;
- Versterken sociale basis;
- Mantelzorg;
- Eén tegen eenzaamheid;
- Welzijn op recept.

6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo

Onder dit taakveld vallen toegang- en eerstelijnsvoorzieningen die kunnen worden uitgesplitst naar Wmo. Daar horen de volgende activiteiten bij:

- Sociaal en cultureel werk, zoals opbouwwerk, jongerenwerk, buurtsportcoaches, ouderenwerk en straathoekwerk;
- Begeleiding dagbesteding en WMO Licht;
- Preventie op het gebied van participatie (bijv. eenzaamheidsbestrijding), preventie op het gebied van GGZ, aanpak risicojongeren;
- Toegang tot 1e en 2e-lijns Wmo-voorzieningen;

- Vrij toegankelijke hulp- en dienstverlening vanuit de lokale teams (waarvoor geen beschikking is afgegeven);
- Preventieve taken en vroegsignalering vanuit de lokale teams;
- Innovatiebudget, beschikbaar voor de doorbraakmethode

6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd

Onder dit taakveld vallen toegang- en eerstelijnsvoorzieningen die kunnen worden uitgesplitst naar Jeugd: Daar horen de volgende activiteiten bij;

- Voorlichting;
- Advisering;
- (Cliënt-)ondersteuning;
- Toegang tot 1e en 2e lijnsvoorzieningen & zorgcoördinatie;
- Vrij toegankelijke hulp- en dienstverlening vanuit de lokale teams (waarvoor geen beschikking is afgegeven);
- Preventieve taken en vroegsignalering vanuit de lokale teams;
- Activiteitenbudget Stip 0-100+

6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal

Onder dit taakveld vallen toegang- en eerstelijnsvoorzieningen die niet kunnen worden uitgesplitst naar Wmo en Jeugd: Daar horen de volgende activiteiten bij:

- Kosten zorgregio (gemeente Apeldoorn)
- Onafhankelijke cliëntondersteuning
- Subsidie Veilig Thuis, Adviesraad en Stimenz
- Transformatiebudget
- Tolkkosten, licentiekosten, kosten afnemen cliëntervaringsonderzoeken

6.3 Inkomensregelingen

Tot dit taakveld behoren alle inkomens- en bijstandsvoorzieningen:

- inkomensvoorzieningen en loonkostensubsidies op grond van de Participatiewet;
- IOAW (Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers);
- IOAZ (Wet inkomensvoorzieningen oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen);
- kosten van levensonderhoud uit het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz 2004);
- kosten levensonderhoud voor startende ondernemers uit Bbz 2004;
- sociale zekerheidsregelingen van het rijk zoals bijvoorbeeld eenmalige uitkeringen voor minima;
- kosten voor sociale recherche, stadsbank, bewindvoering, sociaal noodfonds;
- Bijzondere bijstand, activiteitenbijdrage, gemeentepolis en studietoelage
- Schuldhulpverlening; vroegsignalering schuldenproblematiek
- Subsidies Voedselbank, Grip op de Knip en Stichting Leergeld
- Brede ondersteuning kinderopvangtoelage
- Kwijtschelding gemeentelijke belastingen en heffingen, meerkosten bij werk in geval van handicap of chronische ziekte, etc.

6.4 WSW en beschut werk

Tot dit taakveld behoren voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie die niet gericht zijn op doorstromen naar reguliere arbeid:

- Beschut werken;
- WSW en begeleid werken dienstbetrekkingen;
- Kosten Lucrato.

6.5 Arbiedsparticipatie

Het is arbeidsparticipatie (typefout)

Tot dit taakveld horen alle op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen:

- re-integratie-instrumenten, waaronder Work First, proefplaatsing, participatieplaatsen, vrijwilligerswerk/ sociale activering, detacheringsbanen, scholing, duale trajecten;
- Erkenning van Verworven Competenties (EVC), ondersteuning bij starten van een eigen bedrijf, bepaalde vormen van tijdelijke loonkostensubsidie (voor zover ingezet als re-integratie-instrument);
- voorzieningen, waaronder Jobcoaching, begeleiding Werkvoorzieningen zoals: werkplekaanpassingen, vervoersvoorzieningen, doventolk, braileregels, aangepaste rolstoel etc.;
- loonwaardebepaling, ADS loon- en uitvoeringskosten, ADC-onderzoeken;
- voorzieningen ter voorbereiding van een zelfstandig bestaan als startend ondernemer en ter begeleiding van startende ondernemers uit het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz).

6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)

Tot dit taakveld behoren hulpmiddelen en diensten om zelfstandig te kunnen functioneren voor mensen met fysieke beperkingen die op basis van een beschikking worden verstrekt.

- Rolstoelen;
- Vervoersvoorzieningen;
- Woonvoorzieningen en woningaanpassingen;
- Keuringskosten invalideparkeerkaart;
- Leges invalideparkeerkaart.

6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)

Tot dit taakveld behoren de kosten voor huishoudelijke ondersteuning, een schoon en leefbaar huis.

- Algemene voorziening Hulp bij huishouden AVSLH
- Maatwerkvoorziening Hulp bij huishouden MVHO
- Eigen bijdragen die vallen onder het abonnementstarief, óók wanneer deze betrekking hebben op voorzieningen en diensten die worden geboekt op andere taakvelden.

6.712 Begeleiding (Wmo)

De kosten voor WMO Ondersteuning thuis, waaronder

- Begeleiding;
- Persoonlijke verzorging;
- Kortdurend verblijf;

- Overige ondersteuning gericht op het individu of huishouden/gezin.

6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal

Dit taakveld omvat lokaal ingekochte jeugdhulp (alleen eigen gemeente) en subregionaal ingekochte jeugdhulp (waarbij een deel, maar niet alle gemeenten uit de regio samen jeugdzorg inkopen).

Ambulante zorg in natura betreft vormen van jeugdhulp waarbij een jongere bij de ouders/verzorgers woont/overnacht en niet bij de aanbieder.

- Ambulante jeugdhulp op locatie van de aanbieder, zonder overnachting;
- Persoonlijke verzorging;
- Dagbehandeling;
- Vervoerdiensten van en naar de aanbieder;
- Jeugdhulp ambulant;
- Jeugdhulp crisis ambulant;
- Maatwerkarrangementen Jeugdwet indien het ambulante zorg betreft;
- Generalistische Basis GGZ;
- Specialistische GGZ;
- Kindergeneeskunde;

Op dit taakveld hoort ook:

- Ambulante hulp die jongeren ontvangen als ze in een pleeggezin wonen.

6.752 Jeugdhulp ambulant Regionaal ontbreekt

6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal

In dit taakveld Jeugdhulp met verblijf gaat het om ingekochte jeugdhulp met verblijf. De jongere verblijft formeel niet thuis in het eigen gezin, maar overnacht ergens anders (in pleeggezin, gezinsgericht verblijf, residentiële instelling of andere vorm van verblijf, waaronder crisisverblijf). Deeltijdverblijf valt hier ook onder, bijvoorbeeld alleen tijdens weekenden of juist door de week. Lokaal houdt in dat contractuele afspraken door de gemeente zelf zijn afgesloten in tegenstelling tot door de zorgregio (regionaal) of landelijk ingekocht. Deze onderverdeling wordt van kracht vanaf 2027. In 2026 worden de zorgkosten voor verblijf nog ongedifferentieerd op de kostenplaats geboekt.

- Jeugdhulp verblijf (inclusief behandeling);
- Jeugdhulp verblijf (exclusief behandeling);
- Jeugdhulp met verblijf: gesloten plaatsing;
- Jeugdhulp met verblijf: overig residentieel;
- Maatwerkarrangementen Jeugdwet indien het zorg met verblijf betreft;
- Enkele productcodes Jeugd GGZ (54005 t/m 54015 en 54017)

6.791 PGB Wmo

Op dit taakveld staan alle PGB's (persoonsgebonden budgetten) die worden verstrekt op grond van de Wmo 2015. Cliënten kunnen met een door de gemeente verstrekte PGB zelf de maatwerkvoorziening inkopen. De administratieve uitvoering van het PGB wordt gedaan door de Sociale Verzekeringsbank. De gemeente Heerde probeert waar mogelijk een ZIN voorziening in te zetten in plaats van een PGB.

6.792 PGB Jeugd

Op deze functie staan alle PGB's (persoonsgebonden budgetten) die worden verstrekt op grond van de Jeugdwet. Cliënten kunnen met een door de gemeente verstrekte PGB zelf de maatwerkvoorziening inkopen. De administratieve uitvoering van het PGB wordt gedaan door de Sociale Verzekeringsbank. De gemeente Heerde probeert waar mogelijk een ZIN voorziening in te zetten in plaats van een PGB.

6.811 Beschermd wonen (Wmo)

Tot dit taakveld behoren de kosten voor beschermd wonen. Dit beleidsgebied is sterk in ontwikkeling. Nog niet alle taken zijn gedecentraliseerd., maar stapsgewijs zullen deze de komende jaren naar de gemeente komen.

- Kosten inloop GGZ
- Bemoezorg
- Meldpunt verward gedrag
- Uitvoeringskosten projectplan MOBW
- Baten uit de centrumgemeente Apeldoorn (overschot regionale middelen, bijdrage decentralisatiekosten en lokale beleidsondersteuning)

6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)

Tot dit taakveld worden de kosten geboekt voor:

- Inhuurkosten verslavingsdeskundige
- Innovatiebudget voor de doorbraakmethode
- Team Ed, week van de verslaving, preventiekosten verslaving.

6.821 Jeugdbescherming

Dit taakveld betreft de baten en lasten die een gemeente heeft voor de jeugdbescherming. Een jeugdbeschermingsmaatregel wordt door de rechter dwingend opgelegd. Het doel van de jeugdbeschermingsmaatregel is het opheffen van de bedreiging voor de ontwikkeling van het kind. Een rechter kan twee soorten maatregelen opleggen:

- een ondertoezichtstelling (ots) waarbij ouders verplicht hulp en ondersteuning bij het opvoeden krijgen;
- een gezagsbeëindigende maatregel (voogdij) waarbij ouders het gezag over het kind verliezen;

Tot dit taakveld behoort ook de inzet van het Landelijk Expertiseteam (LET). In veruit de meeste gevallen is dan sprake van Jeugdbescherming.

6.822 Jeugdreclassering

Dit taakveld betreft de baten en lasten die een gemeente heeft voor de jeugdreclassering. Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen.

- ZIN kosten Jeugdreclassering
- Subsidie Halt

6.92 Coördinatie en beleid Jeugd

Op dit taakveld worden de volgende kosten geboekt. Deze kosten zijn niet toe te rekenen aan een bepaald product in de jeugdzorg of dienst.

- loonkosten beleidsmedewerker en contractmanager Jeugd;
- loonkosten backoffice gemeente ten behoeve van uitvoering Jeugdwet zoals afgeven beschikkingen;

Toelichting op programma Sociaal domein

Sinds de decentralisaties in het sociaal domein (2015) is de gemeente Heerde verantwoordelijk voor de Wmo en de Jeugdzorg. Naast deze omvangrijke taken horen bij het programma '**Sociaal domein**' ook de kosten voortkomend uit de Participatiewet (inkomensondersteuning/re-integratie). De inkomsten betreft de rijksvergoeding voor de bijstandsuitkeringen (doeluitkering).

Verplichte indicatoren

Banen

per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

637,7

Heerde

858,8

Nederland

Meerdere bronnen | 2025

Jongeren met een delict voor de rechter

1%

Heerde

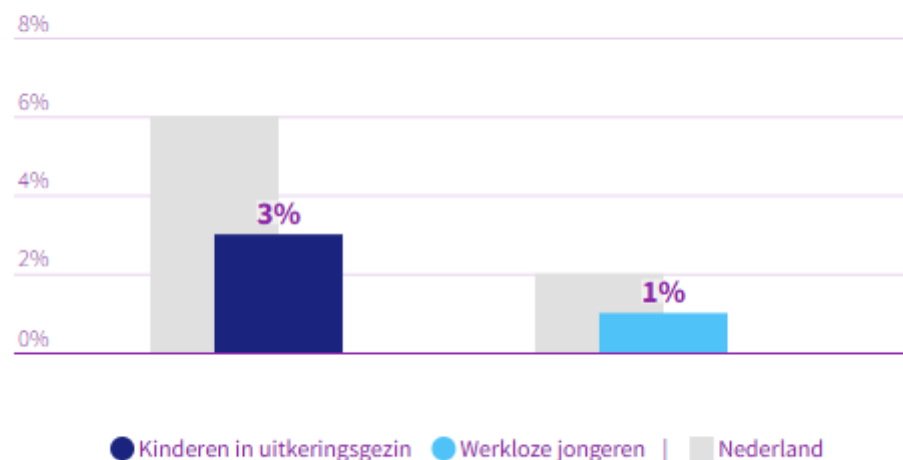
1%

Nederland

CBS | 2023

Achterstand onder jeugd

Heerde

CBS | 2024

Netto arbeidsparticipatie

	Gemeente Heerde	Nederland
2021	72,3%	70,4%
2022	73,8%	72,2%
2023	74,3%	73,1%
2024	74,3%	73,2%
2025	75,1%	73,2%

Bron: CBS - Arbeidsdeelname (gemeente)

Personen met een bijstandsuitkering

per 10.000 inwoners

Heerde

Nederland

Lopende re-integratievoorzieningen

	Gemeente Heerde	Nederland
2021	159,0	197,7
2022	158,5	197,7
2023	182,6	191,5
2024	166,0	203,1
2025	244,6	217,8

Bron: CBS - Re-integratie-/participatievoorzieningen

Jongeren met jeugdhulp

% van alle jongeren tot 18 jaar

Heerde

Nederland

Jongeren met jeugdbescherming

1,0%

Heerde

1,0%

Nederland

Jongeren met jeugdreclassering

0,4%

Heerde

0,3%

Nederland

Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo

per 10.000 inwoners

540

Heerde

720

Nederland

CBS GMSD Wmo | 2025

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2025	Totale begroting 2026	Begroting 2027 ERPx	Begroting 2028 ERPx	Begroting 2029 ERPx	Begroting 2030 ERPx
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	5.973.485	5.747.330	5.348.437	5.369.490	5.398.004	5.055.823
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	1.888.306	1.933.451	1.914.378	1.969.530	2.040.253	2.111.489
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	753.027	1.037.383	920.988	951.814	985.137	1.018.694
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	851.450	977.936	1.045.849	1.079.008	1.115.932	1.142.932
6.3 Inkomensregelingen	5.365.942	5.627.633	5.718.846	5.848.462	5.964.853	6.092.838
6.4 Begeleide participatie	2.469.162	2.357.234	2.460.759	2.353.952	2.324.759	2.316.896
6.5 Arbeidsparticipatie	620.900	673.881	671.982	694.613	711.843	729.199
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	532.119	591.380	666.540	744.950	821.850	840.750
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	2.750.329	3.031.609	3.111.563	3.214.412	2.223.016	2.282.462
6.712 Begeleiding (Wmo)	2.241.871	2.581.170	2.673.850	2.774.420	2.871.520	2.972.020
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	6.190.955	5.611.953	5.756.005	5.908.932	6.171.854	6.446.152
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	10.542	0	0	0	0	0
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	10.055	1.407.410	1.225.410	1.280.550	1.338.170	1.398.390
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	67.127	0	0	0	0	0
6.791 PGB Wmo	108.404	100.600	100.600	100.600	100.600	100.600
6.792 PGB Jeugd	41.500	50.000	40.000	40.000	40.000	40.000
6.811 Beschermde Wonen (Wmo)	48.790	343.339	318.529	320.112	321.808	323.516
6.812 Maatschappelijke – en vrouwenopvang (Wmo)	32.662	99.100	97.020	100.050	102.840	105.720
6.821 Jeugdbescherming	105.552	21.700	21.700	21.700	21.700	21.700
6.822 Jeugdreclassering	11.956	11.224	11.224	11.224	11.224	11.224
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	370.870	404.120	310.019	320.797	332.346	343.977
Totaal Lasten	30.445.006	32.608.453	32.413.699	33.104.616	32.897.709	33.354.382
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-5.072.235	-4.619.550	-4.356.229	-4.366.344	-4.376.298	-4.014.451
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-3.069	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	-3.737.504	-4.051.005	-4.242.175	-4.244.084	-4.245.517	-4.247.117
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	-8.527	-8.550	-8.730	-8.950	-9.140	-9.350

Exploitatie	Realisatie 2025	Totale begroting 2026	Begroting 2027 ERPx	Begroting 2028 ERPx	Begroting 2029 ERPx	Begroting 2030 ERPx
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	-197.769	-202.679	-205.505	-474.505	-474.505	-474.505
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	-7.950	0	0	-238.000	-244.000	0
6.811 Beschermd Wonen (Wmo)	-170.568	-220.000	-255.000	-255.000	-255.000	-255.000
Totaal Baten	-9.197.621	-9.101.784	-9.067.639	-9.586.883	-9.604.460	-9.000.423
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	21.247.385	23.506.669	23.346.060	23.517.733	23.293.249	24.353.959
Gerealiseerd resultaat	21.247.385	23.506.669	23.346.060	23.517.733	23.293.249	24.353.959

Toelichting op de lasten en baten sociaal domein

Lasten

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

In 2026 zijn er diverse SPUK-bijdragen in de exploitatie opgenomen die zowel als uitgaaf en als inkomst zijn verwerkt (budget neutraal).

6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd

Bij de Perspectiefnota 2027 is er €100.000,- van het inhuurbudget Jeugd overgeheveld naar het (vaste) salarisbudget.

6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)

In het coalitieakkoord van het Rijk is een maatregel opgenomen waarbij de huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening met ingang van 2029 wordt geschrapt. Deze inkomsten zijn voor dat jaar al uit het gemeentefonds gehaald. Gemeenten mogen deze uitname compenseren door de uitgavenkant met hetzelfde bedrag te verlagen. Dit verklaart de daling van ongeveer €1 miljoen bij dit deelproject.

6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal

De kosten voor Jeugdhulp worden, naast de reguliere budgetaanpassingen, jaarlijks met 4,5% geïndexeerd.

6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal

Voor 2026 is er €225.000,- extra geraamd voor een paar complexe jeugdzorgvoorzieningen met bijzonder hoge tarieven. Het aantal gevallen met deze complexe zorg neemt voor 2027 af tot het 'normale' niveau.

Baten

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

De bij de lasten genoemde SPUK-bijdragen zijn ook aan de inkomstenkant opgenomen (budget neutraal).

7. Volksgezondheid en milieu

Collegeprogramma Volksgezondheid en milieu

Wat gaan we ervoor doen?

In dit programma richten we ons op het bevorderen van de gezondheid van inwoners en het behoud van een schone, veilige en duurzame leefomgeving. Daarbij gaat het zowel om preventie en publieke gezondheid als om duurzaamheid, milieukwaliteit en een gezonde leefomgeving voor huidige en toekomstige generaties.

De kwaliteit van onze leefomgeving bepaalt voor een groot deel het welzijn van onze inwoners. Een gezonde leefomgeving is de meest effectieve vorm van preventie: het verhoogt de kwaliteit van ons leven en voorkomt op termijn hoge kosten. Door te blijven investeren in milieu en volksgezondheid zorgen we voor zo'n leefbare omgeving. Ook op de lange termijn. De kwaliteit van de openbare ruimte heeft direct invloed op hoe inwoners en bezoekers onze dorpen en wijken beleven. Door effectief afvalbeheer verhogen we het dagelijks woongenot. Tegelijkertijd versterken we het unieke karakter van onze gemeente door te zorgen voor onze natuur en de lokale biodiversiteit. Groen in de directe omgeving is niet alleen mooi, maar geeft ook ruimte voor ontspanning en recreatie. We koppelen dit consequent aan duurzaamheid. Zo verschuift onze focus van puur 'beheren' naar gericht 'investeren' in een gezonde en vitale leefomgeving voor huidige en toekomstige generaties.

In de komende bestuursperiode werken we aan de volgende thema's:

Circulaire economie

De gemeente Heerde heeft landelijk bekendheid opgebouwd op het gebied van circulariteit. Dat biedt kansen, maar vraagt ook om verantwoordelijkheid. Daarom stimuleren wij duurzaam en circulair bouwen in onze gemeente, zetten wij de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed voort en bevorderen wij duurzame en circulaire inkoop in ons aanbestedingsbeleid, inclusief projecten in de grond-, weg- en waterbouwsector (GWW).

Energietransitie

We gaan de doelstellingen die regionaal zijn vastgelegd in het RPE (Regionale Programma Energievoorziening Stedendriehoek) omzetten naar een lokale agenda. Acties en aandachtspunten daarbij

- Wij stellen een laadvisie voor elektrisch rijden vast. Daarin bieden wij ruimte voor het laden met eigen opgewekte stroom in de openbare ruimte, wanneer laden op eigen terrein niet mogelijk is. Daarnaast willen we graag ruimte bieden aan een pilot met deelauto's.

- Wij stellen het herziene uitnodigingskader voor zon en wind vast. We zetten in op lokale duurzame energieopwekking binnen de landelijke en provinciale regels. Wij kiezen altijd voor zorgvuldigheid en goede afstemming met omwonenden. We willen immers zorgvuldig omgaan met de belangen van inwoners en onze schaarse ruimte. We willen daarbij natuur en landbouwgrond in principe sparen. Daarom gebruiken we altijd strikt de treden van de zonneladder voor de opwek van zonne-energie:
trede 1: op daken en gevels;
trede 2: op terreinen en objecten binnen bebouwd gebied;
trede 3: op terreinen en objecten in het landelijk gebied;
trede 4: op landbouw- en natuurgronden.
Daarbij geldt dat de aanleg van een zonnepark op landbouwgronden niet mogelijk is, tenzij:
 - a. in combinatie met een substantiële agrarische functie;
 - b. op landbouwgrond die op basis van bestuurlijk bindende afspraken in transitie is;
 - c. het zonnepark betekenisvol bijdraagt aan de vermindering van de netcongestie of aan vergroting van een efficiënter netwerkgebruik. Als er sprake is van trede 4 dan moet dit minimaal op 150 meter afstand zijn van de erfgrans. In de buurt van industriebestemming passen we maatwerk toe.
- In het kader van de warmtetransitie hebben we aandacht voor betaalbaarheid en haalbaarheid voor iedereen. Als we instrumenten gebruiken (zoals de aanwijsbevoegdheid binnen het warmteprogramma) zorgen we ervoor dat de transitie voor iedereen betaalbaar en haalbaar blijft. We hebben specifieke aandacht voor inwoners die door financiële of technische belemmeringen niet zelfstandig de overstap kunnen maken, om te voorkomen dat zij tussen wal en schip vallen.

Biodiversiteit

De gemeente Heerde is trots op haar groene omgeving. Daarom nemen we maatregelen om natuur, landschap en biodiversiteit te behouden en te versterken in het buitengebied en in onze dorpen en wijken. Samen met inwoners, agrariërs, terreinbeheerders en maatschappelijke organisaties werken we aan een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. We vergroten de biodiversiteit door ruimte te creëren voor planten en dieren, bijvoorbeeld met

bloemrijke bermen, groene verbindingen en extra bomen in de leefomgeving. Ook kiezen we bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte voor meer groen en een klimaatbestendige aanpak. Zo werken we aan

een groenere gemeente waarin natuur en biodiversiteit kunnen groeien en bloeien, voor nu en in de toekomst.

Gemeentelijke riolering

Bij het onderhoud en beheer van ons gemeentelijke rioleringsstelsel zijn de kosten en opbrengsten uit de rioolheffing steeds met elkaar in evenwicht.

Afvalinzameling huisvuil

De inzamelfrequentie voor restafval is onlangs bijgesteld. We gaan de inzamelfrequentie van restafval in het buitengebied evalueren.

De wolf

De aanwezigheid van de wolf leidt tot schade aan vee en gevoelens van onveiligheid in onze gemeenschap. De wolf is een beschermde diersoort en wij respecteren de wettelijke kaders. Tegelijk moeten veiligheid, leefbaarheid en beheersbaarheid voor onze inwoners geborgd blijven. Bij overlast of overige situaties

moeten we binnen de wettelijke mogelijkheden snel en duidelijk kunnen handelen. Daarom willen we onafhankelijke deskundigen om advies vragen over de mogelijkheden binnen de huidige wettelijke kaders. Hierbij betrekken we ook het bestuur van de Schaapskooi, buurgemeente Epe en onze inwoners. Daarnaast doen wij, samen met andere gemeenten, opnieuw een dringende oproep aan Provincie en Rijk om meer mogelijkheden voor beheer van de wolf te creëren. Daarbij vragen wij om snelheid. We verwachten hierover op korte termijn verdere stappen te kunnen zetten

Overzicht taakvelden programma Volksgezondheid en milieu

Algemene toelichting taakveld 7. Volksgezondheid en milieu

De gemeenten zijn in Nederland verantwoordelijk voor de inzameling van afval en voor het aanleggen en onderhouden van de riolen. Hiervoor wordt ook belasting geïnd (riool- en afvalstofheffing) welke *in principe* kostendekkend zijn. Dit zijn de twee grootste posten op dit taakveld. Daarnaast worden ook nog uitgaven die rondom milieubeheer (zoals ongediertebestrijding), begraafplaatsen (zoals het beheer van crematoria) en de volksgezondheid (zoals ambulance en ziekenvervoer) op dit taakveld verantwoord.

7.1 Volksgezondheid

Tot dit taakveld behoren maatregelen ter bescherming van de gezondheid van de bevolking als geheel, van specifieke risicogroepen, van jeugd en van ouderen:

- het monitoren van de gezondheidssituatie;
- uitvoering van preventieprogramma's, het vroegtijdig signaleren van specifieke stoornissen en gezondheidsbedreigende factoren;
- uitvoering van programma's voor gezondheidsbevordering en maatregelen tegen bedreigingen van de gezondheid;
- bestrijding van infectieziekten en aanbieden van vaccinaties;
- het geven van voorlichting, advies en begeleiding;
- het geven van prenatale voorlichting aan aanstaande ouders;
- het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen;
- het bevorderen van medisch milieukundige zorg;
- het bevorderen van technische hygiëne zorg;
- het bevorderen van psychosociale hulp bij rampen;
- het laten uitvoeren van het basistakenpakket jeugdgezondheidszorg zoals beschreven in art. 5 Wet publieke gezondheid (Wpg) jo. hoofdstuk III Besluit publieke gezondheid (Bpg) en jo Regeling eisen software ex artikel 5, derde lid, Wpg;
- ambulance en ziekenvervoer.

De volgende thema's van de Brede SPUK-regeling horen hier te worden geboekt:

- Kansrijke Start;
- Mentale Gezondheid;
- Aanpak overgewicht en obesitas;
- Valpreventie;
- Versterking kennis- en adviesfunctie GGD;
- Coördinatiekosten regionale aanpak preventie.

7.2 Riolering

Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke taken ten aanzien van afvalwater en de waterhuishouding:

- opvang en verwerking van afval- en hemelwater;
- inzameling en transport huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater;
- voorkomen van grondwaterproblemen, onder meer door afvoer van overtollig grondwater;

- rioolwaterzuivering;
- bestrijding verontreiniging oppervlaktewater;
- rioolheffing woningen (op categorie 2.2.2 Belasting op huishoudens);
- rioolheffing niet-woningen (op categorie 2.2.1 Belasting op producenten);
- leges rioolaansluiting (op categorieën 3.7 Leges en andere rechten);
- kosten van de heffing en invordering van de rioolheffing.

7.3 Afval

Tot dit taakveld behoren de inzameling en verwerking van bedrijfs- en huishoudelijk afval.

Wij werken aan de concept-afvalstoffenbegroting en -heffing voor het jaar 2027. de afvalstoffenbegroting wordt tezamen met de gemeentebegroting vastgesteld in de begrotingsraad van november 2026. De gemeenteraad zal de verordening die de afvalstoffenheffing voor 2027 regelt, in december 2026 vaststellen.

Reinigingsrechten: ROVA zamelt in Heerde alleen het huishoudelijk afval in. Als gemeente zamelen wij geen bedrijfsafvalstoffen in. in Heerde werken wij daarom ook niet met reinigingsrechten.

- afvalscheiding en recycling;
- vuilophaal en afvoer;
- vuilstort en verwerking;
- afvalstoffenheffing (op categorie 3.7 Leges en andere rechten);
- diftar
- kosten van de heffing en invordering van de afvalstoffenheffing.

7.4 Milieubeheer

Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken ter bescherming van het milieu waaronder:

- de bescherming en de sanering van de kwaliteit van de bodem en de atmosfeer;
- de beheersing van geluidhinder;
- bescherming tegen straling en dergelijke;
- verplaatsing van milieuhinderlijke bedrijven. In de gemeente Heerde zijn geen milieuhinderlijke bedrijven die moeten worden verplaatst.
- ongediertebestrijding (bijvoorbeeld eikenprocessierups)
 - eikenprocessierups: Elk jaar omstreeks april bestrijden wij door circa 1.900 inlandse eiken tweemaal te spuiten met nematoden (aaltjes). Dit voorkomt een hoge plaagdruk. Daarnaast bestrijden wij op sportparken en in de openbare ruimte langs fiets-/wandelpaden curatief door nesten weg te zuigen die via een melding binnenkomen of die geregistreerd worden door een eigen waarneming.
 - overig ongedierte, zoals de nesten van Aziatische hoornaar in de openbare ruimte, laten we verwijderen door een ongediertebestrijdingsbedrijf.
- leges (op categorie 3.7 Leges en andere rechten):
 - omgevingsvergunningen milieubelastende activiteit en maatwerkvoorschriften;
 - bestrijding ongedierte;
 -
 - ontheffing route gevaarlijke stoffen;
 - stookontheffing.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken op het terrein van de lijkbezorging:

- begraafplaatsen en crematoria.
 - de gemeente onderhoudt 4 begraafplaatsen (Engelmanskamp, Mr. Nijhofstraat , Heerde-oud, Wapenveld).
 - De begraafplaats in Wapenveld wordt uitgebreid.
 - Er vindt onderzoek plaats naar de kostendekkendheid van de begraafplaatsen door KYBYS en voorstellen hiervoor worden voorbereid.
 - De gemeente is verplicht op grond van de Wet op de lijkbezorging de gemeentelijke uitvaart te verzorgen als niemand anders dit doet (komt circa éénmaal per jaar voor).
 - de kosten worden onder meer gedekt door de tarieven van begrafenisrechten, onderhoud van de graven en tarieven voor de uitgifte van graven.
- lijkschouw (het vaststellen dat de betrokkene is overleden);
- lijkbezorgings- of begraaf(plaats)rechten, grafrechten (op categorie 3.7 Leges en andere rechten);
- afkoopsommen grafrechten (op categorie 4.6.8 Overige kapitaaloverdrachten - overige instellingen en personen);
- afkoopsommen grafonderhoud (op categorie 4.6.8 Overige kapitaaloverdrachten - overige instellingen en personen).

Toelichting op programma Volksgezondheid en milieu

Bij het programma 'Volksgezondheid en milieu' zijn de kostendekkende exploitaties afvalverwerking, riolering en begraven opgenomen. Daarnaast worden ook nog uitgaven rondom milieubeheer (zoals ongediertebestrijding) en de volksgezondheid (GGD) bij dit programma verantwoord.

Verplichte indicatoren

Omvang huishoudelijk restafval

kg per inwoner

Heerde

83

Nederland

148

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

28,8%
Heerde

42,8%
Nederland

Klimaatmonitor | 2024

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2025	Totale begroting 2026	Begroting 2027 ERPx	Begroting 2028 ERPx	Begroting 2029 ERPx	Begroting 2030 ERPx
Lasten						
7.1 Volksgezondheid	918.334	899.048	875.707	902.228	927.185	953.483
7.2 Riolering	1.521.242	1.641.051	1.970.802	1.994.408	2.045.719	2.077.457
7.3 Afval	1.823.016	2.001.773	2.188.476	2.193.920	2.201.816	2.204.454
7.4 Milieubeheer	1.336.031	1.848.523	1.911.245	1.567.149	1.395.472	1.410.093
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	723.360	744.185	731.772	743.336	772.941	795.661
Totaal Lasten	6.321.983	7.134.580	7.678.002	7.401.041	7.343.133	7.441.148
Baten						
7.1 Volksgezondheid	-116.357	-81.375	0	0	0	0
7.2 Riolering	-1.714.967	-1.793.183	-2.208.172	-2.244.770	-2.308.138	-2.347.212
7.3 Afval	-2.165.075	-2.420.337	-2.635.524	-2.635.524	-2.635.524	-2.635.524
7.4 Milieubeheer	-492.299	-563.830	-563.959	-202.734	-6.530	-6.680
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-626.654	-642.497	-655.980	-672.380	-686.500	-702.290
Totaal Baten	-5.115.351	-5.501.222	-6.063.635	-5.755.408	-5.636.692	-5.691.706
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	1.206.632	1.633.358	1.614.367	1.645.633	1.706.441	1.749.442
Gerealiseerd resultaat	1.206.632	1.633.358	1.614.367	1.645.633	1.706.441	1.749.442

Toelichting op de lasten en baten volksgezondheid en milieu

Algemeen

7.2 Riolering

De uitkomsten van het nieuwe Waterbeheersplan zijn opgenomen in de meerjarenraming. De budgetten voor energieverbruik en onderhoudskosten van de drukriolering zijn hierdoor verdubbeld en zorgen voor een toename van ruim €250.000,-. Ook worden er meer uren aan dit product besteed en is er een indexering doorgevoerd. Deze meerkosten worden verrekend met een verhoging van de reinigingsrechten en/of met de voorziening 'Riolering'.

7.3 Afval

De kosten voor het inzamelen van afval zijn t.o.v. 2026 met €135.000,- gestegen; ook wordt hieraan meer tijd besteed. Deze meerkosten worden afgedekt door een verhoging van de afvalstoffenheffing en/of met de reserve 'Afvalstoffenheffing' (deze mutatie is verwerkt bij programma 0; taakveld 0.11).

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Bij de kosten van de begraafplaatsen is de uitbreiding van de begraafplaats in Wapenveld meegenomen. De kosten van dit taakveld worden verrekend met de inkomsten van de begrafenisrechten en de vergoedingen voor het onderhoud en/of met de reserve 'Afkoop onderhoud graven' (deze mutatie is verwerkt bij programma 0; taakveld 0.11).

8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Collegeprogramma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Wat gaan we ervoor doen?

Met het programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing willen we zorgen voor voldoende en passende woningen, een aantrekkelijke en leefbare omgeving en een toekomstbestendige inrichting van de gemeente. We willen daarbij zorgen voor een goede balans tussen wonen, werken, natuur, voorzieningen, ruimtelijke kwaliteit en de eigenheid van onze gemeente.

Met onze inzet voor een evenwichtige volkshuisvesting en stedelijke vernieuwing bouwen we ook aan een inclusieve, gezonde en duurzame samenleving. Daarbij hebben we aandacht voor de inrichting en kwaliteit van onze leefomgeving. Zo zorgen we ervoor dat ook in de toekomst onze gemeente een plek blijft waar iedereen zich thuis voelt.

Volkshuisvesting en stedelijke vernieuwing

De woningnood raakt ook de gemeente Heerde. In de afgelopen periode zijn veel bouwlocaties vastgesteld en voorbereid. Daarom zetten we de komende jaren in op het daadwerkelijk realiseren van deze plannen. Daarnaast willen wij de doorstroming op de woningmarkt verbeteren en vernieuwende woonvormen stimuleren. Binnen de wettelijke kaders geven we meer ruimte aan woningbouw via onder meer: inbreiding, functieveranderingsbeleid (rood voor-rood), woningsplitsing, optoppen en mantelzorgwoningen. Ook hoogbouw is voor ons bespreekbaar. Maar dit moet dan wel goed worden ingepast in de omgeving, met aandacht voor groen en leefkwaliteit. Bij de verdere ontwikkeling van onze dorpscentra en woonkernen ondersteunen wij particuliere initiatieven. Wij hanteren het Volkshuisvestingsprogramma Heerde 2024-2028 als uitgangspunt.

Leefomgeving

Afgelopen periode hebben we gesprekken gehad met onze inwoners over sociaal onveilige plekken in onze gemeente. We willen verder in kaart brengen waar deze sociaal onveilige plekken zijn. Vervolgens willen we deze veiliger maken, bijvoorbeeld met openbare verlichting.

Grondhouding bij initiatieven

In de ruimtelijke ordening hebben wij een open en dienstbare grondhouding. Initiatieven van inwoners en ondernemers behandelen we zorgvuldig. Binnen de wettelijke kaders denken wij actief mee over initiatieven en kansen. En waar mogelijk brengen we initiatieven verder in het besluitvormingsproces. Wanneer de omgeving positief is, is de gemeente dat waar mogelijk ook. Daarbij zijn we helder over wat wel en niet kan en nemen wij tijdig en gemotiveerd besluiten. Als het nodig is, maken wij daarbij ook duidelijke en soms stevige keuzes.

Overzicht taakvelden programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Algemene toelichting taakveld 8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Met actief, of faciliterend, grondbeleid drukt de gemeente duidelijk haar stempel op de inrichting van de publieke ruimte. Zo wordt via bestemmingsplannen bepaald welke grond voor welk gebruik geschikt is en worden grondexploitaties gebruikt om stukken weiland in woonwijken te veranderen. Hier zijn grote bedragen mee gemoeid, maar aangezien gemeenten gebruik maken van een gemodificeerd stelsel van baten en lasten, zijn deze niet altijd gemakkelijk terug te vinden in de IV3-informatie.

8.1 Ruimte en leefomgeving

Tot dit taakveld behoren taken op het gebied van de ruimtelijke ordening en ontwikkeling en functietoedeling van de leefomgeving:

- Actualiseren en vaststellen van de gemeentelijke omgevingsvisie;
- Voorbereiden en vaststellen van thematische of gebiedsgerichte programma's;
- Voorbereiden en vaststellen van het omgevingsplan;
- Baten en lasten van het Digitaal Stelsel Omgevingswet;
- Implementatie Omgevingswet;
- (Leges) omgevingsvergunning buitenplanse omgevingsplanactiviteit;
- Leges wijziging omgevingsplan;
- Situationeel grondbeleid: Per situatie beoordeelt de gemeente welk vorm van grondbeleid meest passend is, oftewel doelmatig en doeltreffend. Dit kan in sommige gevallen actief grondbeleid zijn, maar kan ook faciliterend zijn. Bij actief grondbeleid worden gemeentelijke kosten verdisconteerd in de koopsommen van de te verkopen gronden. Bij faciliterend grondbeleid worden de gemeentelijke kosten verhaald op de initiatiefnemers, veelal privaatrechtelijk via anterieure overeenkomsten of anders publiekrechtelijk via kostenverhaalregels.
- Basisregistratie Ondergrond (BRO) en Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT).

8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Tot dit taakveld behoren activiteiten op het gebied van gemeentelijke bouwgrondexploitatie:

- (Kostentoerekening) bouwgronden in exploitatie: voorbereidingskosten, grondverwerving, bouwen woonrijp maken (kostensoortenlijst);
- (Toerekening) bovenwijkse voorzieningen aan bouwgrondcomplexen;
- Financiering (rentetoerekening) en administratie bouwgrondexploitaties;
- Verkoop van bouwrijpe gronden, erfpacht, winst- en verliesnemings.

8.3 Wonen en bouwen

Tot dit taakveld behoren gebiedsontwikkeling, woningvoorraad en huisvestingsvoorziening:

- (Leges) omgevingsvergunningen;

- Bouwtoezicht en handhaving bouwen;
- Samen met de diverse partners zorgen voor voldoende woningen voor iedereen;
- Het maken van afspraken over woningbouwaantallen in regionaal verband in de vorm van een Woondeal die elke twee jaar herijkt wordt;
- Samenwerken in regionaal verband aan diverse opgaven en ambities;
- In prestatieafspraken vastleggen wat de plannen voor de komende jaren zijn voor het woon- en volkshuisvestelijk beleid;
- Het blijven monitoren van de woningbouwaantallen en woningbouwtypen, zoals vastgelegd in de regionale woondeal en vervolgens in het Volkshuisvestingsprogramma, zodat er tijdig bijgestuurd kan worden;
- Vanwege schaarste in het sociale huursegment ervoor zorgen dat de beschikbaar komende sociale huurwoningen zo eerlijk mogelijk verdeeld worden. Met urgentie- en voorrangregels wordt hier uitvoering aan gegeven;
- Verstrekken van startersleningen aan starters op de woningmarkt.

Toelichting op programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Het programma 'Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing' omvat de taken op het gebied van grondexploitatie, ruimtelijke ordening, gemeentelijke accommodaties en volkshuisvesting. Ook de inkomsten vanuit de nieuwe Omgevingswet horen bij dit programma.

Verplichte indicatoren

Wat gaat het kosten?

Exploitatie	Realisatie 2025	Totale begroting 2026	Begroting 2027 ERPx	Begroting 2028 ERPx	Begroting 2029 ERPx	Begroting 2030 ERPx
Lasten						
8.1 Ruimte en leefomgeving	3.075.837	1.386.978	1.117.856	1.092.924	1.068.479	892.208
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.245	174.317	116.202	134.559	108.243	97.106
8.3 Wonen en bouwen	2.056.040	1.702.806	1.588.687	1.736.305	1.707.881	1.758.092
Totaal Lasten	5.137.122	3.264.101	2.822.745	2.963.788	2.884.603	2.747.406
Baten						
8.1 Ruimte en leefomgeving	-2.281.192	-324.520	-299.338	-278.010	-283.270	-289.170
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-420.334	152.384	-275.206	-319.558	-303.244	-97.108
8.3 Wonen en bouwen	-1.182.852	-844.156	-849.680	-885.540	-805.680	-807.240
Totaal Baten	-3.884.378	-1.016.292	-1.424.224	-1.483.108	-1.392.194	-1.193.518
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	1.252.744	2.247.809	1.398.521	1.480.680	1.492.409	1.553.888

Exploitatie	Realisatie 2025	Totale begroting 2026	Begroting 2027 ERPx	Begroting 2028 ERPx	Begroting 2029 ERPx	Begroting 2030 ERPx
Gerealiseerd resultaat	1.252.744	2.247.809	1.398.521	1.480.680	1.492.409	1.553.888

Toelichting op de lasten en baten volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Lasten

8.1 Ruimte en leefomgeving

Vanuit de resultaatbestemming van 2025 is er €44.000,- naar 2026 overgeheveld voor het project Kerkdijk-Borchgraverweg en €100.000,- voor het terrein AKZO nobel. Daarnaast is er in 2026 €51.000,- vrijgegeven vanuit de voorziening 'Groenfonds'. Hiermee worden landschappelijke en biodiverse maatregelen in Hoornerveen uitgevoerd. Het lagere budget in 2030 komt omdat er in dat jaar geen budget meer is geraamd voor de doorontwikkeling van het Omgevingsplan.

Baten

8.2 Grondexploitatie

Voor de Grondexploitatie zijn er voor de jaren 2027 t/m 2029 nog exploitatievoordelen geraamd van respectievelijk €159.000,-; €185.000,- en €195.000,-.

Overzicht programmaplan

Overzicht programmaplan

	Programma	Lasten 2026	Baten 2026	Saldo per programma	Storting reserve	Onttrekking reserve	Saldo na bestemming
0	Bestuur en ondersteuning	14.491.640	-50.464.98 2	-35.973.342	0	-1.233.980	-37.207.322
1	Veiligheid	2.212.256	-35.160	2.177.096	0	0	2.177.096
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	3.443.113	-238.085	3.205.028	0	0	3.205.028
3	Economie	967.693	-458.740	508.953	0	0	508.953
4	Onderwijs	3.272.709	-917.557	2.355.152	0	0	2.355.152
5	Sport, cultuur en recreatie	5.122.339	-730.806	4.391.533	0	0	4.391.533
6	Sociaal domein	30.328.427	-8.216.626	22.111.801	0	0	22.111.801
7	Volksgesondheid en milieu	6.486.028	-5.501.221	984.807	0	0	984.807
8	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	2.577.443	-1.328.798	1.248.645	0	0	1.248.645
	Totaal	68.901.648	-67.891.97 5	1.009.673	0	-1.233.980	-224.307

Incidentele uitgaven en opbrengsten

Excel-tabel

Overzicht incidentele baten en lasten	Programma	2026	2027	2028	2029
Lasten					
Extra activiteiten rondom gemeenteraadsverkiezingen	Bestuur en ondersteuning	25.000			
Buitenschilderwerk raadhuis	Bestuur en ondersteuning			75.000	
Aanpassingen gemeentewerf (dekking reserve gebouwen)	Bestuur en ondersteuning	45.000			
Aanpassingen De Rhijnsberg (dekking reserve gebouwen)	Onderwijs		67.500		
Aanpassingen sporthallen (dekking reserve gebouwen)	Sport, cultuur en recreatie	37.500			
Actualiseren Omgevingsplan	Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	250.000	250.000	250.000	
Baten					
Beschikking reserve Gebouwen	Bestuur en ondersteuning	-82.500	-67.500	-75.000	
Beschikking reserve Omgevingsplan	Bestuur en ondersteuning	-250.000	-250.000	-250.000	
Saldo incidentele baten en lasten		25.000	-	-	-

Voor 2026 is er een budget van €25.000,- geraamd voor 'opkomstbevorderende activiteiten' rondom de gemeenteraadsverkiezingen (o.a. debatten). Daarnaast wordt dit budget ingezet voor het afscheid van de oude gemeenteraad en het inwerkprogramma van de nieuwe gemeenteraad

Overzicht incidentele baten en lasten	Programma	2026	2027	2028	2029
Voor het raadhuis is er €75.000,- geraamd voor buitenschilderwerk, houtherstel en het vervangen van de zinken dakafwerking. Deze éénmalige onderhoudskosten worden gedekt door een onttrekking uit de reserve Gebouwen. Bij de gemeentewerf is er €45.000,- budget opgenomen voor het vervangen en het afwerken van de linoleumvloer en voor het gedeeltelijk vervangen van de verwarmingsinstallatie. Deze éénmalige kosten worden gedekt door een onttrekking uit de reserve Gebouwen. Bij MFA De Rhijnsberg is een budget geraamd van €67.500,- voor het vervangen van de koelinstallatie en circulatiepompen. Deze éénmalige kosten worden gedekt door een onttrekking uit de reserve Gebouwen. Voor de dorpsaccommodatie de Noord is €37.500,- geraamd voor de voorbereiding van duurzaamheidsmaatregelen. Deze éénmalige kosten worden gedekt door een onttrekking uit de reserve Gebouwen. Voor het actualiseren en verder doorontwikkelen van het Omgevingsplan is 4 jaar uitgetrokken; hiervoor is in totaliteit €1.000.000,- gereserveerd. In 2025 is er een start gemaakt meer deze werkzaamheden. De komende 3 jaren wordt naar verwachting de resterende €750.000,- hiervoor ingezet. Deze kosten worden gedekt door een onttrekking uit de reserve Omgevingsplan.					

Structureel begrotingssaldo

Structureel begrotingssaldo	2026	2027	2028	2029
Saldo baten en lasten	224.000	94.000	-1.913.000	-2.390.000
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-1.234.000	-1.238.000	-1.038.000	-652.000
Structurele reservemutaties	901.000	920.000	713.000	652.000
Begrotingssaldo na bestemming	-109.000	-224.000	-2.238.000	-2.390.000
Incidentele baten en lasten	25.000	-	-	-
Incidentele reservemutaties	333.000	318.000	325.000	-
Structureel begrotingssaldo	249.000	94.000	-1.913.000	-2.390.000

Paragrafen

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen is nodig om risico's in de exploitatie op te vangen: zonder weerstandsvermogen levert iedere tegenvaller een probleem op bij een sluitende begroting. Hoe hoger de risico's, hoe hoger de weerstandscapaciteit (bijvoorbeeld reserves of ruimte in tarieven) moet zijn. Het gaat hier dus om de robuustheid van de begroting.

Deze paragraaf beschrijft de risico's waarmee de gemeente geconfronteerd kan worden, welke financiële buffers daar tegenover staan en hoe de risico's beheerst kunnen worden.

De paragraaf bestaat uit de volgende delen:

1. Beleidskader;
2. Structurele weerstandscapaciteit;
3. Incidentele weerstandscapaciteit;
4. Conclusie weerstandscapaciteit;
5. Risicobeheersing;
6. Relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit;
7. Weerstandsratio en kengetallen.

Artikel 11 van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) beschrijft het volgende over het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat tenminste:

- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Een inventarisatie van de risico's;
- Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- Een kengetal voor de netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit;
- Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

De weerstandscapaciteit van een gemeente is de buffer die aanwezig moet zijn om mogelijke risico's af te kunnen dekken. Het gaat hierbij om het vermogen dat aanwezig is om risico's financieel af te kunnen dekken, zonder dat de bedrijfsvoering in gevaar komt.

Dit in de wetenschap dat de risico's zich nooit allemaal tegelijk zullen voordoen. Simpel gezegd is het verstandig om een deel van de Algemene Reserve denkbeeldig af te zonderen voor nadelige gevolgen die niet begroot zijn.

De vragen die we ons stellen zijn:

- Heeft de gemeente de mogelijkheid om bij een sterke daling van het eigen vermogen de tarieven te verhogen?
- Zijn er mogelijkheden om de kosten die nu binnen de bestemmingsreserves worden afgedekt binnen de reguliere begroting te dekken?

De beleidsuitgangspunten met betrekking tot het weerstandsvermogen worden hieronder opgesomd:

- structurele risico's worden afgedekt met structurele weerstandscapaciteit en incidentele risico's worden afgedekt met incidentele weerstandscapaciteit;
- de basis van de grootte van ons structureel weerstandsvermogen is de ruimte die er nog is in de OZB-tarieven tot aan de artikel 12 norm. Hierbij baseren wij ons op provinciale gegevens;
- alleen de Algemene Reserve wordt ingezet als incidentele weerstandscapaciteit (voorheen waren dat alle reserves);
- de post onvoorzien in de exploitatie wordt niet meegenomen als weerstandscapaciteit omdat deze post bedoeld is om de begroting op een soepele manier uit te voeren en in eerste instantie niet om risico's op te vangen;
- stille reserves worden alleen meegenomen als weerstandsvermogen als deze binnen 2 jaar liquide (dus in geld zijn om te zetten) zijn te maken;
- de risico top 13 in deze paragraaf zullen worden toegelicht met:
 - Een omschrijving van het risico;
 - De hoogte van het risicobedrag (alleen vanaf €50.000,-);
 - Wijze van berekening van het risicobedrag;
 - De maatregelen ter beheersing van het risico.

De weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's wordt zichtbaar gemaakt in een tabel en tevens uitgedrukt in een weerstandsratio.

Weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit is het vermogen om onverwachte structurele tegenvallers in de begroting (bijvoorbeeld een hogere uitgave voor de WWB of een lagere Algemene Uitkering) op te vangen, zonder dat dit gevolgen heeft voor de voortzetting van de taken.

De gemeente Heerde heeft op de OZB-heffing na, nagenoeg geen resterende structurele belastingcapaciteit meer. De afvalstoffenheffing, rioolheffing en begrafenisrechten zijn maximaal kostendekkend en kunnen niet meer worden verhoogd. Om de weerstandscapaciteit te beïnvloeden kan overwogen worden om de kosten te verlagen.

Ruimte in OZB-tarieven volgens artikel 12 norm

De structurele ruimte in de OZB-tarieven die er volgens de artikel 12 norm nog aanwezig is, is €1.648.000,-. Deze gegevens zijn verstrekt door de provincie Gelderland en zijn gebaseerd op de begroting 2026. De structurele risico's in deze paragraaf (zonder de grondexploitatie) zijn €5.641.000,-. Afgezet tegen de €1.648.000,- ruimte die we nog hebben, kan de conclusie getrokken worden dat wij onvoldoende structurele middelen hebben om de structurele risico's te dekken. Maar, het ramen van deze risico's moet wel in het juiste perspectief worden gezien. Het is nog geen uitgaaf en niet alle risico's zullen zich naar verwachting op hetzelfde moment voordoen. Verder is het ook mogelijk om tijd te kopen om een risico te beheersen en deze tijdelijk te dekken uit de Algemene Reserve.

Onvoorzien

Soms wordt ook de post Onvoorzien als structurele weerstandscapaciteit gezien. In Heerde is de post Onvoorzien voor het jaar 2027 geraamd op €30.000,-.

In feite is deze post bedoeld om de begroting op een soepele manier uit te voeren en in eerste instantie niet om risico's op te vangen. Voor bepaling van de weerstandscapaciteit is Onvoorzien daarom niet meegenomen.

Incidentele weerstandscapaciteit

Incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om onverwachte eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken. De incidentele weerstandscapaciteit valt samen met de Algemene Reserve en de reserve Grondexploitatie.

De Algemene Reserve is bedoeld om risico's in de gewone exploitatie op te vangen en de Bestemmingsreserve Grondexploitatie die van de grondexploitatie.

De geraamde reservepositie ten behoeve van de risico's is €6,5 miljoen per 1 januari 2027.

Stille reserves

Er zijn op dit moment geen stille reserves bekend in het belang van deze paragraaf.

Conclusie weerstandscapaciteit

Structureel:

De totale structurele weerstandscapaciteit wordt bepaald op de ruimte die Heerde heeft in zijn OZB-tarieven tot artikel 12 norm, zijnde €1.648.000,-.

Incidenteel:

De incidentele weerstandscapaciteit heeft een omvang van €6,5 miljoen en is aanwezig in de Algemene Reserve en reserve Grondexploitatie.

Risicobeheersing

Deze paragraaf bevat de top 13 risico's (volgorde van groot risico naar klein).

In deze top is aangegeven:

- Omschrijving (van het risico);
- Hoogte van het risicobedrag (alleen vanaf €50.000,-);
- Wijze van berekening;
- Beheersing van het risico.

Voor sommige risico's is het moeilijk een risicopercantage te berekenen. Dat is dan aangegeven.

Toch wordt er dan een risicobedrag berekend zodat voorzichtigheidshalve in de reservepositie wel rekening wordt gehouden met tegenvallers.

1. Restriscico

Omschrijving

Wij hebben een organisatiebrede risicoanalyse gemaakt. Hieruit zijn diverse risico's benoemd en beschreven. Hieruit blijkt dat wij als gemeente diverse risico's lopen waarvan de financiële omvang niet is in te schatten. Voorbeelden hiervan zijn klimaatrisico's, ziekte van personeel en de gevolgen van een krappe arbeidsmarkt, gemaakte fouten door de organisatie (bijvoorbeeld door werkdruk of gebrek aan ervaring) in de uitvoering van het werk, frauderisico's, fiscale risico's, aanbestedingsrisico's, drugsafval en ongevallen met gevaarlijke stoffen in de openbare ruimte, de kosten van jeugdzorg en WMO (waaronder AVSLH), ons streekarchief, niet terugbetalen van leningen door externe partijen, enzovoort. Het is goed om hiervoor een deel van ons spaargeld (de Algemene Reserve) opzij te zetten zodat we toch een buffer hebben om eventuele niet voorziene uitgaven te dekken.

Hoogte van het risicobedrag

Wij stellen het risicobedrag vast op €1.500.000,-.

Wijze van berekening

Van dit risico is geen berekening te maken omdat de hoogte niet is vast te stellen. Door €1.500.000,- hiervoor in te schatten houden we toch op deze manier rekening in onze reservepositie met onvoorziene omstandigheden zoals boven benoemd.

Beheersing van het risico

Veel van de bovengenoemde risico's zijn afhankelijk van externe factoren. Ze zijn daarom niet of nauwelijks te beheersen.

2. Gemeentefonds / Algemene Uitkering

Omschrijving

Een belangrijk risico vormt de stabiliteit van onze belangrijkste bron van inkomsten: de Algemene Uitkering. Deze Algemene Uitkering is een onderdeel van het gemeentefonds. Het gemeentefonds betreft ongeveer 65% inkomsten ten opzichte van het totaal baten van de exploitatie. Gemeenten zijn afgelopen jaren geconfronteerd met diverse opkomende taakstellende kortingen zoals de forse korting in verband met het niet doorgaan van de afschaffing van het BTW-compensatiefonds, opschalingskorting grote gemeenten en de korting Onderwijshuisvesting. En nog steeds zijn er diverse onzekerheden met betrekking tot het correct ramen van de algemene uitkering. We benoemen:

- Het ingebouwde plafond BTW-compensatiefonds van €4,4 miljard;
- Steeds wisselende uitkeringsfactoren;
- Aanpassingen van maatstaven en bijbehorende tarieven; Hier vinden soms behoorlijke schommelingen plaats;
- Aanzuigende werking in het sociaal domein door verlaging van het abonnementstarief;
- Ontwikkelingen in accressen zijn afhankelijk geworden van CPB ramingen in het voorjaar van het BBP. Recent werd duidelijk dat de CPB raming elk jaar te laag is ten opzichte van de echte prijsstijgingen;
- De accrestoevoeging voor de zorgkosten zijn structureel te laag omdat deze ook uit gaat van de stijging van het BBP. De zorgkosten stijgen echter sneller;
- Ravijnjaar 2028. De oorspronkelijke teruggang van de middelen in het gemeentefonds (ravijnjaar) van 2026 is door het toevoegen van incidentele middelen voor de jaren 2026 en 2027 doorgeschoven naar het jaar 2028. Door het overschakelen van het trap op trap af systeem naar het BBP systeem en het tussentijds bevroren van de accressen, lopen de accressen achter ten opzichte van de kostenontwikkelingen van gemeenten;
- Besluiteloosheid rond dossiers als hervormingsagenda jeugd en indexatie over Wmo zorgkosten;
- Onzekerheid over de evaluatie over herijking van het fonds;
- Een eventuele doorwerking naar het gemeentefonds van de landelijke grote opgave op gebied van Defensie.

Hoogte van het risicobedrag

Wij berekenen het risico voor het maken van een juiste raming op €1.175.000,-.

Wijze van berekening

Van veel van de bovengenoemde risico's is het niet mogelijk een reële schatting te maken. Het risicobedrag is daarom berekend door het risico te schatten op 3% van de Algemene Uitkering van afgerond €39,1 miljoen. Dit percentage is een langjarig gemiddelde van het accres. Accres is de jaarlijkse toevoeging aan het fonds dat in de pas loopt met de ontwikkelingen van de rijksbegroting.

Beheersing van het risico

Een individuele gemeente kan nauwelijks invloed uitoefenen op de hoogte van de uitkering. Vrijwel maandelijks ontvangt de gemeente specificaties waarin wijzigingen in maatstaven en tarieven staan. Deze ontwikkelingen worden goed in de gaten gehouden. Waar nodig zal een verklaring voor verschillen gezocht moeten worden en anders actie ondernomen moeten worden. Verder worden er jaarlijks minimaal drie circulaires uitgegeven waarin de nieuwste gegevens en ontwikkelingen staan. Op basis van deze circulaires kunnen gemeenten een nieuwe berekening maken van de Algemene Uitkering. Voor deze berekening wordt gebruik gemaakt van het programma Frontin Pauw en Inergy. Via nieuwsbrieven geeft deze organisatie ook tips en belangrijke aandachtspunten mee voor de berekeningen. Naar aanleiding van deze nieuwe berekeningen wordt de begroting overeenkomstig aangepast.

3. Digitale verstoring

omschrijving

Gemeenten hebben steeds vaker te maken met risico op digitale verstoringen. Hierbij moet gedacht worden aan technisch falen of uitval van de ICT-omgeving, menselijke fouten (datalekken, onbewust onbekwaam) of opzettelijke aanvallen (phishing mails, cybercrime en hacks) die plaats kunnen vinden. Als digitale systemen niet meer werken kunnen de gevolgen (ook financieel) groot zijn.

Hoogte van het risicobedrag

Wij ramen het risico op €800.000,-.

Wijze van berekening

Wij ramen het financiële risico van een verstoring op €4.000.000,- met een kans van 20%

Beheersing van het risico

Vanuit ons eigen informatiebeveiligingsbeleid én de landelijk wettelijke normen (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) nemen we beheersmaatregelen om het risico op digitale verstoring te verkleinen. Het is de vraag of dit risico volledig is te beheersen. De organisatie houdt regelmatig bewustwordingsacties om het bewustzijn van het digitale gedrag te vergroten, past strikte toegangscontroles toe (Multi-Factor Authenticatie), zorgt ervoor dat systemen voorzien zijn van de laatste beveiligingsupdates, zijn er back-up procedures en is er een uitwijkplan.

4. Loon en prijspeil

Omschrijving

De begroting 2027 is gebaseerd op het loon- en prijspeil van het jaar 2026. De salarissen zijn geraamd op basis van de CAO van 2026 verhoogd met het indexpercentage van 4,2% volgens de Meicirculaire 2026. Voor de overige posten is eveneens het indexcijfer uit de Meicirculaire 2026 gehanteerd (2,1%). Voor de jeugdzorg wordt een indexpercentage van 4,5% aangehouden; voor de WMO wordt een indexering van 3,5% gehanteerd. Er zijn geen extra stelposten in de begroting opgenomen voor het opvangen van overige prijsverhogingen/inflatiestijgingen. Een reëel risico bestaat dat de kosten voor jeugdzorg en WMO, waaronder ook die van AVSLH, hoger uit gaan vallen dan we op dit moment op basis van de huidige informatie die bekend is kunnen begroten.

Hoogte van het risicobedrag

Het risicobedrag voor de loonkosten is €200.000,- en voor prijsstijgingen is dit €260.000,- (beide afgerond).

Wijze van berekening

De berekening van het risicobedrag voor de loonkosten is gemaakt door 1% van de loonsom van €19.633.000,- te nemen. Dit bedrag is inclusief de medewerkers die als gevolg van de belastingsamenwerking en het functioneel beheer zijn overgegaan naar de gemeente Heerde en inclusief een indexeringspercentage van 4,2% voor de salarissen van het vaste personeel. De berekening voor de prijsstijgingen is gemaakt door 1% te nemen van de uitgaven aan derden, exclusief subsidies. Voor 2027 is dit een bedrag van €26.316.000,-.

Beheersing van het risico

Op de hoogte van loonkosten en prijsstijgingen heeft de gemeente geen invloed. De begroting wordt gebaseerd op de indexcijfers die het rijk afgeeft in de meicirculaire van de Algemene Uitkering. Bij het opstellen van de voorjaars- en najaarsnota wordt de vinger aan de pols gehouden met betrekking tot deze ontwikkelingen en zo nodig de begroting aangepast.

5. Individuele zorg met verblijf

Omschrijving

Binnen de jeugdzorg heeft de gemeente te maken met hoge kosten voor individuele jeugdzorg met verblijf. Deze kosten worden grotendeels bepaald door een beperkt aantal plaatsingen, waarbij de gemiddelde kosten per jongere per maand aanzienlijk zijn. Sinds het tweede kwartaal van 2024 is landelijk bepaald dat verblijf waar mogelijk dient plaats te vinden in kleinere groepen. Dit leidt structureel tot hogere tarieven per plaatsing. Omdat de gemeente slechts beperkte invloed heeft op de noodzaak en omvang van de plaatsingen, is er sprake van een substantieel financieel risico.

Hoogte van het risicobedrag

Het risico wordt ingeschat op €420.000,-, een toename van twee jongeren met verblijf.

Wijze van berekening

Voor de bepaling van het risicobedrag hebben we de historische kosten voor jeugdzorg met verblijf vanaf 1 januari 2022 (de start van het woonplaatsbeginsel) geanalyseerd. Deze gegevens zijn inzichtelijk gemaakt in een tabel en een grafiek, waarbij gebruik is gemaakt van een voortschrijdende som over 12 maanden om seizoensinvloeden uit te sluiten.

In het kostenverloop is de landelijke beleidswijziging duidelijk zichtbaar: vanaf de zomer van 2024 nemen de kosten voor jeugdzorg met verblijf substantieel toe. Dit is het gevolg van het besluit om jeugdigen in kleinere groepen te laten verblijven, waardoor de gemiddelde kosten per plaatsing aanzienlijk zijn gestegen. De verwachting is dat dit beleid uiteindelijk leidt tot kortere verblijfsduur, maar voor de gemeente Heerde zijn deze effecten vooralsnog niet waarneembaar. Op basis van het kostenverloop van 2022 tot heden is een trendlijn bepaald die als uitgangspunt dient voor de begroting. De afwijkingen ten opzichte van deze trendlijn vormen het financiële risico.

Beheersing van het risico

Dit risico is moeilijk te beheersen, aangezien de plaatsingen worden bepaald door individuele zorgbehoeften en rechterlijke uitspraken. Mogelijke maatregelen zijn:

- Bij de Voorjaarsnota en Najaarsnota wordt de vinger aan de pols gehouden voor wat betreft aanpassing van het budget.
- Aandacht voor preventieve maatregelen en alternatieve zorgvormen die verblijf kunnen voorkomen of verkorten.

Vooruitlopend op verdere verfijning wordt vanaf 2026 de jeugdzorg met verblijf op een eigen kostenplaats begroot, zodat dit risico beter gevolgd en beheerst kan worden.

6. Inkomensdeel van de Participatiewet

Omschrijving

Het inkomensdeel van de Participatiewet is een post die we moeilijk kunnen beïnvloeden. Wettelijk is bepaald dat alle rechtmatige bijstandsaanvragen moeten worden gehonoreerd. Er kan geen invloed worden uitgeoefend op de hoogte van deze kosten. Het is een opneindfinanciering. Inwoners die een beroep doen op bijstandsverlening voor levensonderhoud worden vanaf het eerste moment gestimuleerd om actief te (blijven) zoeken naar betaald werk. De inkomsten die de gemeente ontvangt ter dekking van de uitgaven heet het BUIG-budget. Dit wordt vastgesteld op basis van een macrobudget en voor de uitkeringen voor het grootste deel gebaseerd op de werkelijke uitgaven via een T-2 systematiek en voor een klein deel ook door een objectief verdeelmodel. Op basis van objectieve factoren en een statistische analyse wordt een schatting gemaakt wat gemeenten uit gaan geven aan uitkeringen. Ook de werkelijke kosten van de loonkostensubsidie van vorig jaar (T-1) tenslotte worden toegevoegd aan het BUIG-budget. Als een gemeente minder uitgeeft dan dit model dan mag een gemeente dit verschil houden, maar als er meer wordt uitgegeven is het tekort voor de eerste 7,5% voor eigen rekening en als blijkt dat er sprake is van een nog grotere overschrijding dan is nogmaals 2,5% van het BUIG budget voor eigen rekening. Als er sprake is van een grotere overschrijding wordt het meerdere vergoed door het rijk wanneer de gemeente haar beleid om inwoners aan werk te helpen op orde heeft en de aanvraagprocedure zorgvuldig is doorlopen. Dit is de zogenaamde Vangnetuitkering. Jaarlijks wordt, indien van toepassing, de notitie Vangnetuitkering Participatiewet waarin dit beleid is vastgelegd door de gemeenteraad vastgesteld.

Hoogte van het risicobedrag

Het risicobedrag wordt vastgesteld op €374.000,-.

Wijze van berekening

Het risico wordt gebaseerd op 10% van het voorlopig BUIG-budget van het jaar 2027 van €3.741.880,-.

Beheersing van het risico

Het beheersen van het aantal uitkeringsgerechtigden is alleen mogelijk door een intensief beleid gericht op (gedeeltelijke) uitstroom. Dit vindt plaats bij het onderdeel Participatiewet Werk. Dit wordt uitgevoerd door Steun- en informatiepunt Stip en valt onder het beleidsveld Participatiewet Werk.

7. Omgevingsvergunningen

Omschrijving

Net als afgelopen jaar is het ramen van de legesinkomsten 2027 fundamenteel lastiger dan in andere jaren dat het geval was. Op 1 januari 2024 zijn de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging in werking getreden. We worden hierdoor geconfronteerd met wet- en regelgeving die leidt tot een compleet ander inkomstenbeeld van leges als in voorgaande jaren. E.e.a. is behoorlijk complex.

Hoogte van het risicobedrag

Wij stellen het risicobedrag vast op €368.000,-.

Wijze van berekening

Op basis van de Voorjaarsnota 2025 en Perspectiefnota is de raming van €385.000,- structureel verhoogd met €350.000,- tot €735.000,- o.a. vanwege de toename van de verwachte grote bouwprojecten. Het risicobedrag is berekend door 50% van deze €735.000,- als risico te zien. Dit percentage is naar boven bijgesteld (van 25% naar 50%) omdat de raming vanwege alle wijzigingen moeilijk is te onderbouwen, maar op deze manier wordt er in de reservepositie van de gemeente wel rekening gehouden met tegenvallers voor deze post.

Beheersing van het risico

Bij de voorjaars- en najaarsnota worden de resultaten en de ontwikkelingen in beeld gebracht en wordt er op basis van de beschikbare informatie een extrapolatie gemaakt van de verwachte inkomsten, waarop het budget wordt aangepast.

8. Zuivelmuseum

Omschrijving

De raad heeft besloten een hypothecaire lening te verstrekken aan het Zuivelmuseum. Het Zuivelmuseum heeft in totaal een bedrag van € 960.000,- nodig om de locatie over te nemen van BOEi. Zij vragen aan de gemeente Heerde een bijdrage van €300.000,- hiervoor. Voor de rest van het bedrag wordt er een beroep gedaan op de zuivelsector, giften en subsidies. Op dit moment is de financiering in principe rond, maar ligt nog niet in overeenkomsten vast. In juli 2025 is er door het college de intentie uitgesproken om de lening te verstrekken mits de gemeenteraad hiermee akkoord gaat. Op 29 september 2025 heeft de gemeenteraad besloten om de lening te verstrekken onder voorwaarde van een eerste hypotheekrecht, een gezonde exploitatie en dat de financiering rond komt.

Hoogte van het risicobedrag

Het risicobedrag wordt vastgesteld op €300.000,-

Wijze van berekening

Wij hebben de lening verstrekt voor het bedrag van €300.000,- waarbij de eerste 10 jaar aflossingsvrij zijn en het Zuivelmuseum alleen rente betaalt volgens de voorwaarden uit het Treasurystatuut.

Beheersing van het risico

Wij hebben het 1e hypotheekrecht en daarmee is de financiële zekerheid geborgd.

9. Renterisico

Omschrijving

Onze rente in de begroting, berekend via de rente-omslagmethode, is vrij laag. Dat komt door dat wij langlopende leningen hebben afgesloten met een laag percentage. Het is goed om rekening te houden met het risico dat nieuwe leningen een hogere rente hebben.

Hoogte van het risicobedrag

Het risicobedrag wordt vastgesteld op €219.000,-.

Wijze van berekening

De gemiddelde financieringsbehoefte van de jaren 2027/2030 wordt berekend op €21,9 miljoen tegen een rente van 3%. Wij stellen het risico vast op 1% van deze €21,9 miljoen.

Beheersing van het risico

De marktomstandigheden van de kapitaalmarkt zijn door ons niet te beheersen. Als het risico zich voor gaat doen zal de hogere rente in de begroting opgenomen moeten worden.

10. Wonen in een geschikte woning

Omschrijving

Gemeenten hebben de wettelijke opdracht om de zelfredzaamheid en participatie van haar inwoners te bevorderen en ondersteunen, opdat de inwoner zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kan blijven wonen. De woning waarin de inwoner woont, moet geschikt zijn om in te wonen ondanks diens beperkingen.

Hoogte van het risicobedrag

Het risicobedrag wordt vastgesteld op €205.000,-.

Wijze van berekening

Het risico wordt geschat op twee dure woningaanpassingen van totaal €205.000,-.

Beheersing van het risico

Dit risico is niet te beheersen. Langer thuis is een landelijk uitvoeringsprogramma waarin inwoners gestimuleerd worden om langer thuis te wonen al dan niet met verpleegzorg in huis. De WMO 2015 verplicht gemeenten, in een situatie waarin een cliënt niet zelf zorg kan dragen voor een geschikte woning, ondersteuning te bieden bij het realiseren van een bouwkundige of woontechnische ingreep in of aan een woonruimte. De ondersteuning is erop gericht een cliënt in staat te stellen de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen uit te voeren. Er wordt uitgegaan van een 'wooncarrière', waarbij de woning wordt aangepast aan de levensfase. Daarbij mag er vanuit worden gegaan dat in redelijkheid rekening wordt gehouden met bekende beperkingen, ook wat betreft de voorzienbare ontwikkeling van die beperkingen. Als uit de beoordeling van het college blijkt dat het wonen in een geschikt huis ook is te bereiken via een verhuizing, dan heeft dit de voorkeur. Dit is uiteraard alleen aan de orde als verhuizen de goedkoopst adequate oplossing is.

11. Begraafplaatsen

Omschrijving

Op 24 juni 2025 heeft de raad kennisgenomen van het masterplan voor de begraafplaatsen. Vooruitlopend op de uitwerking van het masterplan is voor de uitbreiding van begraafplaats Wapenveld een uitvoeringsbudget van €600.000,- beschikbaar gesteld. De kapitaallasten van deze investering zijn €55.000,-, en dat wordt gedekt uit de exploitatie van de begraafplaatsen. Het is bekend dat de kostendekkendheid van de begraafplaatsen sterk onder druk staat. Daarvoor zijn in het verleden diverse tariefsaanpassingen gedaan voor de begraafrechten. Met het beschikbaar stellen van deze €600.000,- neemt de kostendekkendheid nog verder af. De laatste berekeningen geven aan dat het saldo van de exploitatie jaarlijks meer dan €120.000,- negatief zal zijn. In de themaraad van 7 september 2026 is dit thema besproken.

Hoogte van het risicobedrag

Het risicobedrag wordt vastgesteld op €120.000,-.

Wijze van berekening

Zoals boven aangegeven zal het structurele saldo van de exploitatie op termijn minimaal €120.000,- negatief zijn. Dat zou op korte termijn nog opgevangen kunnen worden met de reserve afkoopsommen onderhoud graven, maar zoals de naam van de reserve al aangeeft is deze vooral bedoeld om het afgekochte onderhoud te betalen. En zonder wijzigingen in de kostendekkendheid zal deze reserve leeg gaan lopen. Het risico wordt daarom ook vastgesteld op deze €120.000,-.

Beheersing van het risico

Dit risico is te beheersen door mogelijke kostenverlagingen in combinatie met mogelijke tariefsverhogingen en op termijn zal de algemene exploitatie van de gemeente toch moeten bijdragen in de tekorten van de exploitatie begraafplaatsen. Een extern bureau is bezig om de gevolgen voor de toekomst in beeld te brengen en zal oplossingen aan gaan dragen.

12. Bedrijvenpark Hattemerbroek BV

Omschrijving

De gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek hebben een samenwerkingsovereenkomst voor het realiseren en exploiteren van een bedrijvenpark. Het bedrijvenpark richt zich vooral op het aantrekken van bedrijven in de logistieke sector. Om dat te realiseren is het bedrijvenpark aangewezen als 'bovenregionaal' bedrijventerrein.

Grondexploitatie

Jaarlijks wordt de grondexploitatieberekening geactualiseerd. De uitkomst (contante waarde) van de in maart 2026 opgestelde berekening is positief. De grondexploitatie is op 3 juli 2026 door de AVA vastgesteld.

Garantstellingen

Bedrijvenpark H2O heeft een door de aandeelhouders gegarandeerde kredietfaciliteit van 39 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Elk van de drie gemeenten staat garant voor een derde deel van dat bedrag. De huidige grondverkoop en grex laten een dermate positief beeld zien, waarbij de looptijd is aangepast van 2032 naar eind 2027, dat de langlopende lening in oktober 2022 volledig is afgelost. In 2024 is gebruik gemaakt van een kortlopende kredietfaciliteit waarbij de verwachting is dat er geen aanvullend gebruik gemaakt gaat worden van de kredietfaciliteit van 39 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Deze ontwikkelingen maken het mogelijk om het risico te verlagen van 10% van het bedrag waarvoor we garant staan naar 10% van de huidige kortlopende kredietfaciliteit medio 2026 (totaal €3.176.000). Van de huidige kredietfaciliteit staat elke gemeente voor een derde deel van dat bedrag garant (€ 1.059.000).

Hoogte van het risicobedrag

Het risicobedrag is vastgesteld op €106.000,-.

Wijze van berekening

Door elk van de drie gemeenten is voor een bedrag van € 13 miljoen aan garantstelling ten opzichte van de kredietfaciliteit bij financiers verleend. De langlopende lening is in 2022 volledig afgelost waarbij bedrijvenpark H2O gebruik maakt van een kortlopende kredietfaciliteit. De kortlopende kredietfaciliteit bedraagt medio boekjaar € 3.176.000. Elke gemeente staat garant voor 1/3 deel van € 3.176.000 zijnde € 1.059.000. Het risicobedrag is 10% van deze € 1.059.000.

Beheersing van het risico

Om de risico's te beheersen stellen we jaarlijks een risicomanagementrapportage op voor de betrokken gemeenten. Het Bedrijvenpark maakt jaarlijks een grondexploitatieberekening en een liquiditeitsprognose.

13. Grondexploitatie

Omschrijving

De grondexploitatie is een onderdeel van de totale gemeentelijke exploitatie. Het is een activiteit waar veel geld in omgaat en veel risico's gelopen worden. In de begroting 2027 zijn drie gemeentelijke complexen opgenomen die in uitvoering zijn (zie ook de paragraaf Grondbeleid).

Hoogte van het risicobedrag

A. Risico's in complexen:

Reeds lopende complexen (vakterm is "IEGG in exploitatie genomen gronden"). Binnen het totaal van de drie nog geopende complexen kunnen de risico's binnen de grondexploitaties zelf worden opgevangen. Het risicobedrag voor dit onderdeel is dus €0,-. Hier komt tot uitdrukking dat de meeste grondexploitaties bijna aan het eind van hun looptijd zijn.

B. Overige risico's zoals:

- Niet nakomen van verplichtingen door derden op grond van exploitatieovereenkomsten, Gewijzigde omstandigheden na vaststelling exploitatiebijdragen;
 - Calculatierisico's;
- De overige risico's worden bepaald op €100.000,-.

Benodigd weerstandsvermogen Grondexploitatie A + B is €100.000,-.

Wijze van berekening

Bij grondexploitaties die in exploitatie zijn genomen (IEGG) wordt de geactualiseerde grondexploitatieberekening als basis genomen voor de risicoberekening. In deze exploitatieberekening wordt een reële schatting gemaakt van de kosten, verkoopprijzen en fasering van de verkoop van de gronden. Deze schatting wordt onder andere gemaakt door het uitgiftetempo van de te verkopen gronden te beoordelen, de ontwikkelingen van marktomstandigheden te bekijken zoals de doorstroming op de huizenmarkt, hoogte van hypotheekrente, en maatregelen van hypotheekverstrekkers enz.

Het risico wordt bepaald met behulp van de Monte-Carlo methode. De optelsom van alle risico's van alle complexen wordt hierboven onder "hoogte van het risicobedrag" vermeld. De berekeningen zijn om strategische redenen niet openbaar.

Beheersing van het risico

Om de risico's te beheersen is het beleid dat de grondexploitatieberekeningen minimaal eenmaal per jaar wordt herzien. De resultaten van de berekeningen worden opgenomen in het MPG.

Voor een overzicht wordt hier een tabel met alle risico's gepresenteerd:

Resumé risico's	begr. 2027	begr. 2026	
1 restrisico	€ 1.500.000	€ 1.500.000	S
2 gemeentefonds / algemene uitkering	€ 1.175.000	€ 1.134.000	S
3 digitale verstoring	€ 800.000		S
4 loon en prijspeil	€ 460.000	€ 400.000	S
5 Individuele zorg met verblijf	€ 420.000	€ 400.000	S
6 inkomensdeel Participatiewet	€ 374.000	€ 340.000	S
7 omgevingsvergunningen	€ 368.000	€ 368.000	S
8 zuivelmuseum	€ 300.000		I
9 renterisico	€ 219.000		S
10 wonen in een geschikte woning	€ 205.000	€ 180.000	S
11 begraafplaatsen	€ 120.000		S
12 bedrijvenpark Hattemerbroek BV	€ 106.000	€ 398.000	I
13 grondexploitatie	€ 100.000	€ 100.000	I
	€ 6.147.000	€ 4.820.000	
S = structureel risico			
I = incidenteel risico			
totaal structureel (S)	€ 5.641.000	€ 4.322.000	
totaal incidenteel (I)	€ 506.000	€ 498.000	
	€ 6.147.000	€ 4.820.000	
totaal baten	€ 74.458.945	€ 69.125.955	
str. risico's in % van baten (S)	7,6%	6,3%	
inc. risico's in % van baten (I)	0,7%	0,7%	

Resumé risico's

In totaal becijferen we het structurele risico op €5.641.000,- en het incidentele risico op €506.000,-.

Relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit

Hieronder wordt in een tabel aangegeven hoe de risico's zijn in verhouding tot de weerstandscapaciteit. De conclusie is dat de weerstandscapaciteit structureel niet en incidenteel wel afdoende is.

Risico's	I		Weerstandscapaciteit
Structureel			
Structureel normale exploitatie	5.641.000	1.648.000	ruimte OZB tot art. 12 norm
Incidenteel			
Incidenteel normale exploitatie	-	-	
bedr.park Hattemerbr./zuivelmuseum	406.000	5.392.000	algemene reserve
grondexploitatie	100.000	1.120.000	reserve grondexploitatie
totaal incidenteel	506.000	6.512.000	

Structurele weerstandscapaciteit

De in deze paragraaf berekende structurele risico's zijn €5.641.000,-. Afgezet tegen de €1.648.000,- ruimte die we nog hebben in onze OZB-tarieven tegen artikel 12 norm kan de conclusie getrokken worden dat die ruimte niet aanwezig is. Maar, het ramen van deze risico's moet wel in het juiste perspectief worden gezien. Het is nog geen uitgaaf en niet alle risico's zullen zich naar verwachting op hetzelfde moment voordoen. Verder is het ook mogelijk om tijd te kopen om een risico te beheersen en deze tijdelijk te dekken uit de Algemene Reserve.

Incidentele weerstandscapaciteit

De in deze paragraaf berekende incidentele risico's zijn €506.000,-. Deze risico's worden afgedekt door de reserves van tezamen €6,5 miljoen. Zoals het overzicht laat zien is dit ruim voldoende.

Kengetallen en weerstandsratio

Kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeente (BBV), geeft aan dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing kengetallen opgenomen worden. De op te nemen kengetallen zijn: netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, structurele exploitatieruimte, grondexploitatie en belastingcapaciteit. Doel is om het voor raadsleden eenvoudiger te maken om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente Heerde.

De meerjarige kengetallen zijn redelijk stabiel waarbij opvalt dat de schuldquote is verbeterd en de solvabiliteitsratio op termijn een lichte daling laat zien. De financiële risico's van de grondexploitaties zijn in vergelijking met andere gemeenten erg laag. Het kengetal van de structurele exploitatieruimte laat voor de jaren vanaf 2028 een negatief zien. De oorzaak is dat het Rijk kortingen heeft toegepast in het gemeentefonds en de gemeente hierdoor ervaart dat er te weinig middelen beschikbaar zijn om de taken goed uit te kunnen voeren. De kengetallen vanaf 2026 zijn wel in positieve zin beïnvloed vanwege de toename van de baten door ook alle SPUK's in de begroting te verwerken. Door een hoger cijfer van de baten valt het percentage gunstiger uit.

Er past wel een kanttekening op zijn plaats voor de vergelijking van kengetallen tussen de begroting en de jaarrekening. Het kengetal van de jaarrekening kan positief gekleurd zijn omdat kengetallen worden uitgedrukt in een cijfer van totaal baten. Deze kan bij de jaarrekening fors hoger zijn vanwege grondverkoop uit grondexploitaties en andere incidentele opbrengsten.

Kengetallen begroting 2027	Gelders gemiddelde begr. 2026	Jaarr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Begr. 2028	Begr. 2029	Begr. 2030
netto schuldquote	61%	65%	81%	100%	100%	105%	99%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	54%	62%	78%	96%	96%	101%	96%
solvabiliteitsratio	33%	29%	27%	24%	23%	21%	21%
structurele exploitatieruimte	1,00%	1,3%	0,36%				
grondexploitatie	7%	0%	4%	4%	0%	-2%	-2%
belastingcapaciteit	100%	104%	104%	104%	104%	104%	104%

Referentie kengetallentabel van de provincie GLD	Gelders gemiddelde begr. 2026	Categorie A	Categorie B	Categorie C
netto schuldquote	61%	<90%	90-130%	>130%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	54%	<90%	90-130%	>130%
solvabiliteitsratio	33%	>50%	20-50%	<20%
structurele exploitatieruimte	1,00%	>0%	=0%	<0%
grondexploitatie	7%	<20%	20-35%	>35%
belastingcapaciteit	100%	<95%	95-105%	>105%

Categorie A gemeenten worden als minst risicovol gezien.

Categorie B gemeenten scoren gemiddeld.

Categorie C gemeenten worden gezien als meest risicovol.

Toelichting:

1a. Netto schuldquote

De netto schuld geeft de verhouding weer van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de baten. De netto schuldquote geeft een indicatie van de zwaarte van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Onze gemeente scoort hier goed, maar dat is wel iets beïnvloed door een verhoging van de baten (zie hier boven uitgelegd).

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De manier waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dit verschil dat ook alle verstrekte leningen worden opgenomen. De verstrekte leningen betreffen doorgeleend geld aan Vitens en aan de ROVA. Onze gemeente scoort hier vanaf 2026 iets beter in dan voorgaande jaren.

2. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. In het algemeen wordt een getal onder de 20% als risicovol gezien en boven de 50% als veilig. Het kengetal laat in de jaren een langzame afname zien omdat het eigen vermogen langzaam afneemt. Onze gemeente scoort hier 'gemiddeld'.

3. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Om de structurele lasten en baten te bepalen worden de incidentele lasten en baten van de totale lasten en baten afgetrokken. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Wij scoren hier vanaf 2028 negatief omdat de begroting voor deze jaren niet sluitend is. De oorzaak is dat het Rijk kortingen heeft toegepast in het gemeentefonds en de gemeente hierdoor ervaart dat er te weinig middelen beschikbaar zijn om de taken goed uit te kunnen voeren.

4. Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Voor de berekening van dit kengetal wordt de boekwaarde van de bouwgrond in exploitatie gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. Het risicopercentage is in verhouding met andere gemeenten laag. De reden dat het percentage voor de jaren 2028 en 2029 negatief is komt door de resultaten van de exploitatie Eeuwlandsweg Noord. De deelname van Heerde aan het gezamenlijk bedrijventerrein is hier niet meegerekend. Dit is namelijk niet een grondexploitatie van de gemeente zelf.

5. Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde, de rioolheffing en afvalstoffenheffing. Dit wordt afgezet tegen de gemiddelde woonlasten in Nederland in het voorafgaande jaar. Nieuwe inzichten laten zien dat In afwijking van vorige publicaties dit cijfer niet 116% moet zijn maar 104%.

Weerstandsratio

De weerstandsratio is een kengetal dat aangeeft in welke mate de gemeente in staat is om de incidentele risico's op te vangen. Dit kengetal wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de benodigde weerstandscapaciteit. Eenvoudig gezegd betekent dit: welk bedrag is berekend aan risico's en welk bedrag is er om deze risico's af te dekken. Her weerstandsratio 1 van 2027 stijgt vanwege een toename van de algemene reserve. De conclusie van beide kengetallen is dat de risico's ruim afgedekt worden door de reserves.

naar aanleiding van de auditcommissie een vraag om 3 jaar op een rij te zetten:

In dit overzicht worden conform advies rekenkamercommissie onderstaande twee kengetallen (en op advies van de audit over 3 jaren) gegeven.

1. Dit weerstandsratio geeft de verhouding totale incidentele weerstandscapaciteit/het incidentele risico weer.
2. Dit weerstandsratio geeft de verhouding reserve Grondexploitatie/risico grondexploitatie weer.

$$\text{Weerstandsratio} = \frac{\text{Reserves voor de risico's}}{\text{Risico's}}$$

			2027	2026	2025
Weerstandsratio 1 =	$\frac{6.512.000}{506.000}$	=	12,9	10,7	13,7
Weerstandsratio 2 =	$\frac{1.120.000}{100.000}$	=	11,2	11,2	10,8

Waardering	Ratio	Betekenis
A	>2,0	uitstekend
B	1,4-2,0	ruim voldoende
C	1,0-1,4	voldoende
D	0,8-1,0	matig
E	0,6-0,8	onvoldoende
F	<0,6	ruim onvoldoende

Paragraaf Grondbeleid

Deze paragraaf gaat over de exploitatie van de (bouw)gronden die de gemeente in eigendom heeft – als ware de gemeente een bedrijf. De paragraaf hangt sterk samen met het programma 8.

Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing. In dat programma staan de beoogde maatschappelijke effecten en de lasten en baten. In deze paragraaf wordt het achterliggende beleid vanuit een meer financieel technisch perspectief beschreven, volgens de eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Daarnaast is er een relatie met de paragraaf Weerstandsvermogen. In die paragraaf staan onder andere de risico's van bouwgrondexploitatie in relatie tot het weerstandsvermogen.

Grondexploitatie is het proces waarbij grond wordt aangekocht, het omgevingsplan wordt gewijzigd, bouwrijp wordt gemaakt en rioleringen en wegen worden aangelegd, om vervolgens de grond te verkopen voor de bouw van woningen of bedrijven.

Het volgende is van groot belang:

- Beoordelen van financiële haalbaarheid;
- Scenarioanalyse;
- Analyseren knelpunten en risico's;
- Uitgangspunten voor beheersing en bewaking.

Omdat er grote sommen geld in grondexploitaties omgaan heeft het grondbeleid een grote financiële impact. De eventuele baten, maar vooral de bepaling van de financiële risico's, zijn erg belangrijk voor de financiële positie van de gemeente.

Beleidskader

Het gaat in het grondbeleid om de ontwikkeling van gronden die in eigendom zijn van de gemeente. De mogelijkheden voor ontwikkeling worden beperkt door het planologisch kader, waarover meer in programma 8, Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing. Het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft voor dat de gemeente in de paragraaf Grondbeleid:

- De visie neerlegt voor het grondbeleid;
- Aangeeft op welke wijze de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een prognose geeft van de resultaten van de grondexploitatie;
- Een onderbouwing geeft van de geraamde winstneming;
- Beleidsuitgangspunten formuleert omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's.

Grondbeleid

Wat is "grondbeleid"?

Onder grondbeleid wordt verstaan: "het op een zodanige wijze handhaven van het bestaand grondgebruik, dan wel het realiseren van gewenste veranderingen in dit grondgebruik, dat dit past in de door de gemeente geformuleerde doelstellingen in het kader van ruimtelijke ordening".

Beleidsintenties college

Op 29 juni 2026 hebben de fractievoorzitters van de raad en de collegeleden het Coalitieakkoord 2026-2030 "Samen werkt" ondertekend.

In dit akkoord zijn in onderdeel "8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing" de beleidsintenties opgenomen met betrekking tot de uitvoering van de paragraaf Grondbeleid. De volgende intenties zijn uitgesproken:

Met het programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing willen we zorgen voor voldoende en passende woningen, een aantrekkelijke en leefbare omgeving en een toekomstbestendige inrichting van de gemeente. We willen daarbij zorgen voor een goede balans tussen wonen, werken, natuur, voorzieningen, ruimtelijke kwaliteit en de eigenheid van onze gemeente.

Met onze inzet voor een evenwichtige volkshuisvesting en stedelijke vernieuwing bouwen we ook aan een inclusieve, gezonde en duurzame samenleving. Daarbij hebben we aandacht voor de inrichting en kwaliteit van onze leefomgeving. Zo zorgen we ervoor dat ook in de toekomst onze gemeente een plek blijft waar iedereen zich thuis voelt.

De woningnood raakt ook de gemeente Heerde. In de afgelopen periode zijn veel bouwlocaties vastgesteld en voorbereid. Daarom zetten we de komende jaren in op het daadwerkelijk realiseren van deze plannen. Daarnaast willen wij de doorstroming op de woningmarkt verbeteren en vernieuwende woonvormen stimuleren. Binnen de wettelijke kaders geven we meer ruimte aan woningbouw via onder meer: inbreiding, functieveranderingsbeleid (rood voor-rood), woningsplitsing, optoppen en mantelzorgwoningen. Ook hoogbouw is voor ons bespreekbaar. Maar dit moet dan wel goed worden ingepast in de omgeving, met aandacht voor groen en leefkwaliteit. Bij de verdere ontwikkeling van onze dorpscentra en woonkernen ondersteunen wij particuliere initiatieven. Wij hanteren het Volkshuisvestingsprogramma Heerde 2024 2028 als uitgangspunt. In de ruimtelijke ordening hebben wij een open en dienstbare grondhouding. Initiatieven van inwoners en ondernemers behandelen we zorgvuldig. Binnen de wettelijke kaders denken wij actief mee over initiatieven en kansen. En waar mogelijk brengen we initiatieven verder in het besluitvormingsproces. Wanneer de omgeving positief is, is de gemeente dat waar mogelijk ook. Daarbij zijn we helder over wat wel en niet kan en nemen wij tijdig en gemotiveerd besluiten. Als het nodig is, maken wij daarbij ook duidelijke en soms stevige keuzes.

Kwantitatieve opgave wonen

Door de komst van de Nationale Woon- en bouwagenda halverwege 2022, waarin het Rijk voorschrijft dat er in Nederland in totaal 900.000 nieuwe woningen gerealiseerd moeten worden tot en met 2030, waarvan twee derde betaalbaar, moest elke regio aangeven (in een woondeal) hoeveel woningen zij hiervan voor rekening kunnen nemen. Op 8 maart 2023 is de regionale woondeal regio Stedendriehoek 2022-2030 ondertekend door alle partijen (rijk, provincie en gemeenten). Daarbij is tevens afgesproken om iedere twee jaar deze woondeal te actualiseren voor wat betreft de woningbouwaantallen. Inmiddels zijn in regionaal verband de voorbereidingen gestart om in het eerste kwartaal van 2027 nieuwe afspraken rondom woningbouwaantallen vast te leggen voor de periode 2025 – 2036. De gemeente Heerde beschikt sinds 2024 over een Volkshuisvestingsprogramma 2024 - 2028. Met dit Volkshuisvestingsprogramma is vooruitgelopen op een wijziging van de Omgevingswet die voorschrijft dat gemeenten (en ook provincie) voor 1 juli 2027 over een dergelijk programma moeten beschikken. In dit programma is het gemeentelijk woonbeleid en woonzorgbeleid uitgewerkt. Daarnaast zijn ook de regionale afspraken rondom woningbouwaantallen en ouderenhuisvesting hierin opgenomen. Het Volkshuisvestingsprogramma bestaat uit een kaderstellend deel en een uitvoeringsagenda met maatregelen en toetsingskader voor woningbouw. Voor het actualiseren van het kaderstellend deel, wordt aangesloten bij de cyclus van de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie wordt ten minste een keer per bestuursperiode geactualiseerd. Aan de hand daarvan wordt ook het kaderstellend deel van het Volkshuisvestingsprogramma geactualiseerd. De uitvoeringsagenda wordt ieder jaar gemonitord. Daarbij wordt de voortgang in beeld gebracht van de in de agenda opgenomen maatregelen. Waar nodig worden deze maatregelen bijgesteld en/of worden nieuwe maatregelen opgenomen. Ieder jaar rapporteert het college hierover aan de gemeenteraad. Dit zal in het eerste kwartaal van 2027 plaatsvinden.

Notitie Grondzaken

Het grondbeleid is in beweging, mede door de komst van de Omgevingswet. De hoofdlijnen van het gemeentelijk grondbeleid waren voorheen beschreven in de Uitvoeringsparagraaf. De Uitvoeringsparagraaf is een document, dat jaarlijks werd vastgesteld door de gemeenteraad en de uitwerking van de Structuurvisie betrof. In de Notitie Grondzaken 2017, versie 2018 zijn de hoofdlijnen uit de Uitvoeringsparagraaf praktisch vertaald. Dit document heeft als doel om bestuurders, de ambtelijke organisatie en burgers, inzicht te geven in de keuzes die de gemeente Heerde maakt ten aanzien van de grondeigendommen en het bijbehorende instrumentarium. In de Uitvoeringsparagraaf werd onze visie op grondbeleid beschreven. De Uitvoeringsparagraaf is met de komst van de omgevingswet verdwenen. Nu is in de Omgevingsvisie een hoofdstuk over Kostenverhaal en Grondbeleid opgenomen. Daarnaast worden er een nota Kostenverhaal en een nota Grondbeleid opgesteld. De nota Grondbeleid zal de Notitie Grondzaken vervangen. Op 5 oktober 2026 zal over dit onderwerp een themaraad plaatsvinden. Daarna zal naar verwachting besluitvorming plaatsvinden.

Startersleningen

In 2013 en 2015 heeft de gemeenteraad besloten om de van de provincie ontvangen subsidiegelden op grond van de Stimuleringsregeling Goedkope Woningbouw 2007–2010 (de SGW-gelden) volledig in te zetten voor het verstrekken van startersleningen. Bij raadsbesluit van 6 juli 2015 is de maximale hoogte van de starterslening vastgelegd op 20% van de verwervingskosten met een maximum van €20.000,-. De maximale verwervingskosten, exclusief kosten koper, zijn vastgelegd op €200.000,-. De leningen worden beheerd door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn). Sinds de invoering van de startersleningen zijn de bedragen van de maximale lening en de maximale verwervingskosten een aantal keren bijgesteld. Sinds de eerste bijstelling medio 2023 zijn 7 nieuwe startersleningen aangevraagd en uiteindelijk 3 daadwerkelijk verstrekt. Het maximale leenbedrag is €30.000,- en per 1 januari 2026 zijn de maximale verwervingskosten €291.331,-. Het bedrag van de maximale verwervingskosten wordt jaarlijks per 1 januari geïndexeerd volgens de prijsgrens voor ‘betaalbare nieuwbouwwoningen’ uit het Volkshuisvestingsprogramma. Het budget om nieuwe aanvragen te behandelen is nog ruim voldoende, namelijk ongeveer €376.000,-

Fonds Sociale Woning bouw

In 2019 is de Uitvoeringsparagraaf 6.0 (inclusief de bijlage Bijdrage sociale woningbouw) vastgesteld. Initiatiefnemers die niet kunnen voldoen aan de opgave kunnen die afkopen door het doen van een bijdrage. Door deze bijdrage wordt richting initiatiefnemers meer druk uitgeoefend om een bijdrage te leveren aan de gemeentelijke opgave tot realisatie van het vastgestelde percentage sociale woningbouw zoals opgenomen in het volkshuisvestingsprogramma 2024-2028. Initiatiefnemers die binnen hun initiatief meer dan het vastgestelde percentage sociale/goedkope woningen realiseren, kunnen onder bepaalde voorwaarden een bijdrage uit het fonds ontvangen. Op dit moment zit er een bedrag van €522.000,- in het fonds Bijdrage sociale woningbouw.

Toekomstbestendig wonen lening

De gemeente Heerde met cofinanciering van de provincie Gelderland, wil inwoners ondersteunen bij het treffen van duurzame maatregelen in en aan de woning. Daarom heeft de gemeenteraad in februari 2026 de ‘Verordening Toekomstbestendig Wonen Gelderland gemeente Heerde 2026’ vastgesteld. Dit is een aanpassing op de eerder in december 2019 vastgestelde verordening. Deze regeling biedt ons de mogelijkheid om tegen een relatief gunstige rente leningen aan inwoners te verstrekken voor het verduurzamen en toekomstbestendig maken van de woning. De gemeenteraad heeft in totaal (2019 + 2023) €1.500.000,- beschikbaar gesteld. In september 2026 zijn er al 190 woningen toekomstbestendig(er) gemaakt. De huidige bestedingsruimte is €360.000,-. Dit betekent dat er nog 20 maximale leningen uitgegeven kunnen worden.

Realisatiestimulans

Het doel van het kabinet is om 100.000 nieuwe woningen per jaar te realiseren. Om het bouwen van extra woningen aan te moedigen is de Realisatiestimulans geïntroduceerd. De Realisatiestimulans is een bijdrage van het Rijk die voor iedere gemeente beschikbaar en laagdrempelig aan te vragen is. Gemeenten ontvangen een bijdrage van €7.000,- per betaalbare woningen, waarvan de bouw is gestart. Een betaalbare woning kan koop of huur zijn. In 2026 gelden de volgende bedragen (die jaarlijks worden geïndexeerd):

- Huur, een kale huur per maand van:
 - Sociaal segment max. €932,93
 - Middenhuursegment van €932,94 tot max. €1.228,07
- Koop; een verkoopprijs van max. €420.000,-

De bijdrage van €7.000,- per betaalbare woning wordt in het volgende kalenderjaar uitgekeerd aan de gemeente. De eerste bijdragen van de Realisatiestimulans worden versterkt in 2026 en de laatste bijdragen worden verstrekt in 2030 (start bouw 2029). Gemeenten zijn vrij in hoe ze de bijdrage vervolgens inzetten. Voor de gemeente Heerde is in 2026 een bedrag van €392.000 aangevraagd, voor 56 betaalbare woningen, waarvan de bouw in 2025 gestart is. Bij het vaststellen van de jaarrekening 2025 heeft de raad van Heerde besloten dit bedrag te storten in een reserve voor Volkshuisvestelijke doelen.

Financiële beschouwing

Eén van de financiële uitgangspunten bij grondexploitatie is naast het toerekeningsbeginsel en het realisatiebeginsel het toepassen van het voorzichtigheidsbeginsel. Ook de BBV-notitie grondexploitatie gaat ervan uit dat dit principe wordt toegepast bij het opstellen van de gemeentelijke begroting en jaarrekening. Baten en lasten moeten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Winsten worden pas verwerkt in de jaarrekening als deze met voldoende zekerheid vaststaan en dus zijn gerealiseerd. Verliezen worden direct volledig genomen als deze bekend zijn. Dit betekent dat bij de verwachting van een verlies direct een voorziening getroffen moet worden. Voor winstneming geldt de percentage of completion (Poc)-methode. Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd, en uitgaven zijn gedaan ten opzichte van het totaalplan kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen.

In de BBV notitie Grondexploitatie worden richtlijnen gegeven en stellige uitspraken gedaan. Een paar stellige uitspraken zijn:

- Het startpunt van een nieuwe grondexploitatie gebeurt door een expliciet raadsbesluit met een grondexploitatiebegroting;
- De looptijd van een grondexploitatie is maximaal 10 jaar;
- jaarlijkse herzieningen van grondexploitatiebegrotingen moeten door de raad worden vastgesteld;
- Er mogen alleen kosten aan de grondexploitaties worden toegerekend als die op de kostensoortenlijst staan van bijlage IV van het Omgevingsbesluit;
- De rentelasten worden toegerekend op basis van A13 in de tabel van bijlage IV bij het Omgevingsbesluit. Hierbij wordt de omslagrente gehanteerd conform de notitie Rente van de commissie BBV.

Vennootschapsbelasting (VPB)

Met ingang van 1 januari 2016 is de VPB-plicht gaan gelden voor onder andere de gemeentelijke grondexploitaties. Een belangrijke doelstelling van deze wet is een gelijk speelveld maken tussen de overheid en private ondernemingen. Wij hebben met de Belastingdienst overeenstemming bereikt over een vaststellingsovereenkomst (VSO). In de VSO zijn afspraken worden gemaakt over de te hanteren parameters, de methode van het bepalen van de openingsbalanswaarde en methode van winst berekenen. In grote lijnen werkt de Belastingdienst er naar alle gemeenten zo veel mogelijk gelijk te behandelen. De huidige stand van zaken geeft aan dat de geschatte fiscale winsten vanaf het jaar 2025 volledig gecompenseerd kunnen worden met de geleden verliezen van de jaren 2018 t/m 2024 en dat er geen VPB betaald hoeft te worden. Dit op basis van de aangifte van het jaar 2024. Dit beeld zal elk jaar getoetst gaan worden.

Reserve Grondexploitatie

Om weerstand te kunnen bieden aan risico's en tegenvallers etc. beschikt de gemeente over een bestemmingsreserve Grondexploitatie. Zie hiervoor ook de paragraaf weerstandsvermogen. De reserve Grondexploitatie heeft een stand van €1.120.000,- per 1 januari 2027. Deze reserve is voldoende groot om de risico's op te vangen van de grondexploitatie. Ook is er een buffer aanwezig om risico's op te vangen voor mogelijke uitgaven voor toekomstige ontwikkelingen.

Boekwaarden van complexen

In de begroting 2027 zijn als beginstand drie actieve complexen opgenomen. Het laatst geopend complex is Centrumplan Heerde. De verwachting is dat na 2027 nog 1 complex actief is.

TABEL 10: Verloop boekwaarde, in €							
Project	Boekwaarde	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030	31-12-2031
Eeuwlandseweg-Noord	1.522.168	880.522	770.582	-186.107	-1.165.525	-1.472.864	-1.054.834
Eeuwlandseweg-Zuid	376.682	-1.926	538.203	-	-	-	-
Centrumplan	-172.157	468.948	1.283.588	-	-	-	-
Totaal	1.726.693	1.347.544	2.592.373	-186.107	-1.165.525	-1.472.864	-1.054.834

Toelichting op de complexen

In exploitatie genomen gronden:

Omdat deze paragraaf openbaar is zijn de gegeven toelichtingen minder uitgebreid dan in het niet openbare MPG

Eeuwlandseweg Noord

Dit plan bevat de aanleg en verkoop van 13 woon-werkkavels. Deze worden in twee fasen aangelegd en verkocht. In 2024 is de eerste kavel verkocht. In 2026 worden de overige kavels van fase 1 te koop aangeboden. Na de omgevingsplanwijziging zullen de kavels van fase twee te koop worden aangeboden. Naar verwachting kan deze grondexploitatie in 2031 worden afgesloten.

Eeuwlandseweg Zuid

Er is nog één bedrijfskavel in optie. Deze kavel is gereserveerd, maar er is tot op heden geen acceptabel plan ingediend. In 2026 wordt hier extra op ingezet. Hoewel er nog geen zicht is op de uiteindelijke leverdatum van het perceel, is de verwachting dat de kavel in 2026 zal worden overgedragen en dat de grondexploitatie in 2027 kan worden afgesloten.

Centrumplan Heerde

Het bestemmingsplan en de grondexploitatie, die de centrumontwikkeling Heerde mogelijk maken, zijn in oktober 2023 door de gemeenteraad vastgesteld. Daarna is gefaseerd gestart met de realisatie van het centrumplan Heerde. De realisatie van het programma op de voormalige gemeentewerf is inmiddels volledig afgerond. De bouwwerkzaamheden op de voormalige ABN locatie (Huize Marjoleen) zijn recent gestart en de oplevering is voorzien in 2027. De bouw van Huize Hendrik bevindt zich in een vergevorderd stadium en wordt dit jaar afgerond. Tot slot volgt het woonrijp maken van het resterende deel van het plangebied. De verwachting is dat de grondexploitatie in 2027 kan worden afgesloten.

MPG (Meerjaren Prognose Grondexploitatie)

In een MPG worden de uitkomsten van de geactualiseerde grondexploitaties weergegeven. Het is een overzicht van de in exploitatie genomen projecten, uitgezet naar tijd, programma en geld. Het MPG is niet openbaar beschikbaar voor anderen. Dat is omdat er financiële en strategische gegevens in staan die de positie van de gemeente in bijvoorbeeld aanbestedingsprocessen kan schaden. Doel is de raad inzicht te verschaffen in:

- Uitgangspunten geactualiseerde grondexploitaties;
- De actualisatie van de exploitaties en prognoses;

- Afwijkingen ten opzichte van het programma;
- Financiële afwijkingen ten opzichte van het jaar ervoor;
- Verliezen, winsten en risico's;
- Saldo;
- Tijdsplanning.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf beschrijft in hoofdlijnen het beheer en onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen, waaronder wegen, riolering, water, groen en gebouwen. In de beheerplannen zijn de meerjarige onderhoudsprogramma's opgenomen, inclusief de bijbehorende financiële middelen en het gewenste kwaliteitsniveau van de voorzieningen. De omvang van het areaal aan kapitaalgoederen kan in de tijd wijzigen door nieuwbouw, herinrichting of overdracht van eigendom. Deze ontwikkelingen worden waar mogelijk betrokken bij de actualisatie van de beheerplannen en de daarbij behorende onderhoudsbudgetten.

De gemeente Heerde beheert een groot oppervlak aan openbare ruimte waar wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Hiervoor zijn onder andere wegen, riolering, bruggen, openbare verlichting, watergangen, groen, speelvoorzieningen, bos en gebouwen nodig. De kwaliteit en het onderhoud van deze kapitaalgoederen zijn bepalend voor het voorzieningenniveau, het beeld van de gemeente en de jaarlijkse lasten.

Het beheer van deze kapitaalgoederen vindt plaats op basis van vastgestelde beleids- en beheerplannen. In deze paragraaf wordt per kapitaalgoed ingegaan op het beleidskader, de uitvoering van het beheer en onderhoud en de bijbehorende financiële consequenties.

Wettelijk kader

Paragraaf 12 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bepaalt dat de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in ieder geval de kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouwen moet bevatten. Daarbij moeten het beleidskader, de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begroting worden toegelicht.

Kapitaalgoederen

Riolering

Beleidskader

Het beleid ten aanzien van het rioolstelsel in de gemeente Heerde is vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2026. In dit document is uitgewerkt op welke wijze de gemeente invulling geeft aan de wettelijke zorgplichten die voortvloeien uit de Waterwet.

Uitvoering

In de gemeente Heerde ligt 257 kilometer hoofdriolering. Hiervan bestaat 100 kilometer uit drukriolering met 481 (mini)rioolgemalen. De overige leidingen zijn vrijvervalleidingen. Met een lengte van 135 kilometer vormt het gemengde stelsel hiervan het grootste deel. Daarnaast is 22 kilometer infiltratieriool aanwezig voor de afvoer van hemelwater.

In het Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2026 is naast het beleidskader ook het uitvoeringsprogramma voor beheer en onderhoud opgenomen. Het jaarlijkse exploitatiebudget voor onderhoud, reparaties en personeelskosten bedraagt €795.000,-.

Watergangen

Beleidskader

Voor de watergangen is geen afzonderlijk beleids- of beheerplan vastgesteld. Het beheer van de watergangen maakt onderdeel uit van het reguliere beheer van de openbare ruimte en wordt uitgevoerd met het oog op een goede waterafvoer.

Uitvoering

De gemeente beheert circa 78 kilometer watergangen met bijbehorende voorzieningen, zoals kleine duikers en beschoeiingen. Het beheer richt zich op het in stand houden van een goede waterafvoer en het voorkomen van wateroverlast.

De lengte van de watergangen is bekend. Deze informatie vormt voldoende basis om de jaarlijkse onderhoudswerkzaamheden, waaronder het uitmaaien van de watergangen, planmatig uit te voeren. Voor het beheer en onderhoud is een jaarlijks exploitatiebudget van €89.000,- beschikbaar. Een belangrijk deel van de kosten hangt samen met het afvoeren en verwerken van vrijkomend baggermateriaal. Hiervoor is €51.460,- geraamd, wat neerkomt op het grootste aandeel van het beschikbare budget. De resterende middelen worden ingezet voor de reguliere onderhoudswerkzaamheden.

Wegen

Beleidskader

Het gewenste kwaliteitsniveau voor het onderhoud van de verharding is door de gemeenteraad vastgesteld in de Kwaliteitsvisie 2015 op CROW-beeldkwaliteit C. Met dit onderhoudsniveau wordt de ondergrens van verantwoord beheer gehanteerd.

Uitvoering

De gemeente Heerde beheert circa 218 kilometer aan wegen, exclusief onverharde wegen. De totale verhardingsoppervlakte bedraagt 1.563.800 m². Het beheerplan wegen wordt eens per vier jaar geactualiseerd. De meest recente actualisatie heeft plaatsgevonden in november 2025.

Voor het onderhoud van wegen was in begrotingsjaar 2025 een structureel exploitatiebudget van €670.000,- beschikbaar. Uit het beheerplan 2025-2029 blijkt dat voor het in stand houden van beeldkwaliteit C gemiddeld €826.000,- per jaar aan exploitatiemiddelen nodig is. Hierdoor ontstond een jaarlijks tekort van €156.000,-, wat over de looptijd van het beheerplan neerkomt op €624.000,-. Om dit tekort op te heffen heeft de gemeenteraad via de voorjaarsnota en perspectiefnota besloten structureel €171.00,- per jaar toe te voegen aan het exploitatiebudget voor wegbeheer. Daarmee bedraagt het beschikbare exploitatiebudget vanaf 2026 €843.000,- per jaar. Hiermee is het risico op achterstallig onderhoud van de wegen weggenomen. Naast het exploitatiebudget is voor de periode 2025-2028 een investeringsbudget van €350.000,- per jaar beschikbaar voor het opnieuw inrichten van wegen.

Civiele kunstwerken

Beleidskader

Het beleidskader voor de civiele kunstwerken is vastgelegd in de Kwaliteitsvisie 2015. Hierin is de gewenste onderhoudskwaliteit vastgesteld op CROW-beeldkwaliteit C.

Uitvoering

De gemeente Heerde heeft in totaal 245 civiele kunstwerken in beheer met een totale kapitaalswaarde van €41,7 miljoen. Deze kunstwerken bestaan uit 5 houten bruggen, 47 betonnen bruggen, 3 kunststof bruggen, 4 viaducten, 144 duikers, 24 damwanden, 15 steigers, 1 tunnel, 1 trekpontje en 1 haven waarvan de gemeente eigenaar is. De financiële consequenties voor de instandhouding van deze kunstwerken zijn opgenomen in het beheerplan kunstwerken 2024-2027. Het exploitatiebudget, gebaseerd op onderhoudsniveau C, bedraagt €231.000,- per jaar.

Openbare verlichting

Beleidskader

Het Beleidsplan Openbare Verlichting 2015-2025 vormt het kader voor de wijze waarop de gemeente omgaat met de verlichtingsopgave in de openbare ruimte. Het gewenste onderhoudsniveau van de openbare verlichting is in de Kwaliteitsvisie 2015 vastgesteld op CROW-beeldkwaliteit B.

Uitvoering

In de gemeente Heerde staan ongeveer 3.600 lichtpunten. Het beheer richt zich op tijdige vervanging van lichtmasten en armaturen, waarbij het verlichtingsniveau wordt verbeterd en waar mogelijk het energieverbruik wordt verminderd door toepassing van LED-armaturen.

Het beleidsplan openbare verlichting bevat tevens het beheerplan en het uitvoeringsprogramma. Het jaarlijks beschikbare exploitatiebudget voor beheer en onderhoud bedraagt €63.000,-.

Openbaar groen

Beleidskader

De strategie en beleidsuitgangspunten voor het openbaar groen zijn vastgelegd in het Groenbeleidsplan Heerde 2013-2018. Het gewenste kwaliteitsniveau voor het onderhoud van het openbaar groen is opgenomen in de Kwaliteitsvisie 2015. Hierin is bepaald dat het onderhoudsniveau CROW-beeldkwaliteit C wordt gehanteerd.

Uitvoering

De gemeente Heerde onderhoudt 614.237 m² beplanting inclusief bosplantsoen, 12.314 meter hagen, 2.946 are intensief gazon, 925 are bermen en circa 15.700 bomen. Voor de uitvoering van het onderhoud van het openbaar groen is in 2016 het Beheerplan Openbaar Groen 2016-2020 vastgesteld. Het beschikbare exploitatiebudget voor beheer en onderhoud, gebaseerd op CROW-beeldkwaliteit C, bedraagt jaarlijks €420.000,-. Daarnaast is voor het openbaar groen jaarlijks een investeringsbudget van €60.000,- beschikbaar.

Speelvoorzieningen

Beleidskader

Het beleid ten aanzien van speelvoorzieningen is vastgelegd in het Beleidsplan Spelen 2016-2025. Het gewenste kwaliteitsniveau voor het onderhoud van de speelvoorzieningen is in de Kwaliteitsvisie 2015 vastgesteld op CROW-beeldkwaliteit B.

Uitvoering

De gemeente Heerde onderhoudt 35 speelplekken met in totaal 294 speeltoestellen. Daarnaast voert de gemeente de verplichte controles uit voor de speeltoestellen van de vier speeltuinverenigingen binnen de gemeente.

De gemeente is eindverantwoordelijk voor de onderhoudsstaat en veiligheid van alle speeltoestellen in de openbare ruimte en de toestellen die zij laat keuren. Op basis van CROW-beeldkwaliteit B bedraagt het jaarlijks beschikbare exploitatiebudget voor de speelvoorzieningen € 39.000,-.

Naast het exploitatiebudget is voor de vernieuwing van speelvoorzieningen een jaarlijks investeringsbudget van € 25.000,- beschikbaar.

Bos

Beleidskader

Het beleid voor het gemeentelijk bos is vastgelegd in de Bosvisie 2020. In dit beleidsdocument wordt ingegaan op de verschillende functies van het bos, waaronder natuur, recreatie en houtproductie.

Uitvoering

De gemeente Heerde beheert ongeveer 383 hectare bos en 147,5 hectare overige natuurgebieden. Voor de uitvoering van het beleid wordt jaarlijks een beheerplan opgesteld en vastgesteld. Het beschikbare exploitatiebudget voor het beheer en onderhoud van het gemeentelijk bos bedraagt, op basis van de huidige begroting, €29.000,- per jaar. Dit budget is bestemd voor de uitvoering van de reguliere werkzaamheden. De opbrengsten uit onder andere pacht en houtverkoop overstijgen structureel de onderhoudslasten. Hierdoor is sprake van een positief financieel resultaat binnen het bosbeheer.

Gebouwen

Beleidskader

Het beleid voor het gemeentelijk vastgoed is vastgelegd in het beheerplan 2026–2031. Voor ieder complex is een meerjarenonderhoudsrapportage (MJOP) opgesteld. Iedere vijf jaar worden de gemeentelijke gebouwen geïnspecteerd, waarna een geactualiseerde MJOP wordt opgesteld. Deze wordt aangevuld met duurzaamheidsmaatregelen (DMJOP).

Uitvoering

De gemeente is eigenaar van 43 gebouwen, waaronder multifunctionele accommodaties (MFA's), het gemeentehuis en de gemeentewerf, het raadhuis, sportzalen, een brandweerkazerne, diverse scholen, kleedruimten van voetbalverenigingen, gebouwen op begraafplaatsen en ander maatschappelijk vastgoed, zoals een jacht- en politieonderkomen, een muziekkoepeel en de oude ossenstal. Waar nodig worden gebouwen, mede vanwege wettelijke kaders, aangepast aan Arbo-eisen, duurzaamheidseisen, brandveiligheid en gebruiksvergunningen. Daarnaast zijn de beheerstaken per 2025 uitgebreid met de MFA's De Heerd en De Rhijnsberg, als gevolg van het geactualiseerde accommodatiebeleid van de gemeente Heerde en de komst van de nieuwe MFA Wapenveld.

Paragraaf Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaot- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente een zetel in het bestuur heeft van een rechtspersoon en/of stemrecht heeft. Onder het financieel belang wordt verstaan dat de gemeente de ter beschikking gestelde middelen kwijtraakt ingeval van faillissement van de verbonden partij en /of dat de financiële problemen bij de verbonden partijen verhaald kunnen worden op de gemeente. In deze paragraaf is een overzicht van de verbonden partijen en de verwachte organisatorische ontwikkeling en financiële status van die verbonden partijen opgenomen.

Het verstrekken van subsidies aan instellingen valt niet onder het hier bedoelde begrip verbonden partijen, omdat geen sprake is van een bestuurlijke participatie en bij faillissement geen sprake is van juridische aansprakelijkheid.

Het gemeentebestuur (raad en college) van twee of meer gemeenten kunnen afzonderlijk of tezamen een samenwerkingsverband oprichten waarin bepaalde (gemeentelijke) taken en/of bevoegdheden worden ondergebracht. Dit samenwerkingsverband wordt een gemeenschappelijke regeling (GR) genoemd.

Beleidskaders

Artikel 15 van het BBV zegt dat de paragraaf betreffende de verbonden partijen tenminste bevat:

1. De visie op de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen.
2. De lijst van verbonden partijen die wordt onderverdeeld in:
 - Gemeenschappelijke regelingen;
 - Vennootschappen en coöperaties (niet van toepassing);
 - Stichtingen en verenigingen (niet van toepassing);
 - Overige verbonden partijen.
3. De lijst van verbonden partijen.

In de lijst van verbonden partijen is tenminste de volgende informatie opgenomen:

- Het openbaar belang dat ermee wordt gediend;
- Het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar;
- De eventuele risico's van de verbonden partij voor de financiële positie van de gemeente.

Gemeenschappelijke regelingen

Werkleerbedrijf Lucrato (vestigingsplaats Apeldoorn)

Openbaar belang

Werkleerbedrijf Lucrato bemiddelt tussen werkgevers en werkzoekenden die extra ondersteuning nodig hebben op het gebied van arbeidsparticipatie en re-integratie. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de Participatiewet.

De gemeentelijke opdracht aan Werkleerbedrijf Lucrato richt zich op de volgende 4 doelgroepen:

- Inwoners met een SW-dienstverband;
- Inwoners die vallen onder de brede doelgroep van de Participatiewet;

- Inwoners die vallen onder de doelgroep Beschut Werken;
- (oud) ADS-medewerkers.

De gemeente Heerde participeert samen met de gemeenten Apeldoorn en Epe in deze GR.

Bestuurlijk belang

In GR-verband houden de gemeenten Apeldoorn, Epe en Heerde toezicht. Vanuit elke gemeente is een collegelid afgevaardigd in het bestuur.

Financieel belang

De bijdrage die Lucrato ontvangt van de gemeente Heerde is gelijk aan de ontvangen rijksvergoeding voor het WSW-deel uit de Participatiewet. Het financieel belang, gerelateerd aan de SW-bijdrage, bedraagt 8% voor 2027 en is geraamd op €2.186.000,-.

GGD Noord- en Oost Gelderland (vestigingsplaats Warnsveld)

Openbaar belang

De GGD Noord- en Oost Gelderland werkt aan het bevorderen van de gezondheid en het voorkomen van gezondheidsproblemen bij inwoners van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland. In 2026 is de landelijke nota 'Gezondheidsbeleid' gepubliceerd. Belangrijk thema in deze nota is een verschuiving van de focus 'ziekte en zorg' naar 'gezondheid en welzijn'. Daarnaast wordt samen met de VNOG gewerkt aan zelfredzaamheid, weerbaarheid en veerkracht van de inwoners.

De gemeente Heerde neemt (wettelijk verplicht) deel aan deze gemeenschappelijke regeling tezamen met 21 andere gemeenten (Veiligheidsregio NOG).

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen bestuur. De stemverhouding is 1 stem per 10.000 inwoners; Heerde heeft 2 stemmen. Het algemeen bestuur beslist bij meerderheid van stemmen.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de GGD is gebaseerd op het aantal inwoners; voor enkele specifieke taken geldt een afwijkende verdeelsleutel. Het financieel belang is voor 2027 geraamd op 2,5% (€478.000,-).

Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland; VNOG (vestigingsplaats Apeldoorn)

Openbaar belang

De Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland is 1 van de 25 veiligheidsregio's in Nederland en is dagelijks bezig met het voorkomen van rampen en crisissen en met de coördinatie van hulpverlenende partijen. Hiermee geeft deze organisatie uitvoering aan de brandweertaken en de GHOR. De gemeente Heerde neemt (wettelijke verplicht) deel aan deze gemeenschappelijke regeling tezamen met 21 andere gemeenten. De taken van de VNOG zijn:

- Het helpen van mens en dier in nood en ondersteunen om gevaar te voorkomen;
- Garant staan voor professionele hulpverlening bij een incident, crisissituatie of ramp;
- Het inzetten op zelfredzaamheid van inwoners en bedrijven;
- Het verzamelen, monitoren, analyseren en duiden van data;
- Het uitvoeren van ondersteunende werkzaamheden zoals oefenen, opleiden, inkoop, onderhoud en administratie;
- Het inzetten op samenwerking met veel partners met als missie: 'Samen werken aan veiligheid'.

De gemeente Heerde neemt (wettelijk verplicht) deel aan deze gemeenschappelijke regeling tezamen met 21 andere gemeenten (Veiligheidsregio NOG).

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de VNOG is gebaseerd op het aantal inwoners; voor enkele specifieke taken geldt een afwijkende verdeelsleutel. Het financieel belang is voor 2027 geraamd op 2,07% (€1.318.000,-).

Omgevingsdienst Veluwe (vestigingsplaats Apeldoorn)

Openbaar belang

De Omgevingsdienst Veluwe behandelt voor de deelnemers de aanvragen voor vergunningen in het kader van het omgevingsrecht, toets meldingen, houdt toezicht op en handhaaft de milieuaspecten in het kader van de Omgevingswet. Zij voert deze taken uit voor 12 gemeenten en de provincie Gelderland. De ODVeluwe is op 1 januari 2024 ontstaan uit een fusie tussen de Omgevingsdienst Noord-Veluwe (ODNV) en de Omgevingsdienst Veluwe IJssel (OVIJ).

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen en dagelijks bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de ODVeluwe zijn gebaseerd op de afgenomen taken; deze zijn in verschillende pakketten ondergebracht. Het financieel belang voor de gemeente Heerde is voor 2027 geraamd op 3,48% (€586.000,-).

PlusOV (vestigingsplaats Lochem)

Openbaar belang

PlusOV heeft als kerntaak het efficiënt organiseren van comfortabel en veilig doelgroepenvervoer binnen de kaders van de met de deelnemende gemeenten afgesloten dienstverleningsovereenkomsten. Het vervoer dat PlusOV verzorgt betreft WMO-vervoer (dagbesteding/dagbehandeling), leerlingenvervoer en vervoer van mensen die geen gebruik kunnen maken van eigen vervoer of openbaar vervoer (regiotaxi).

De komende periode richt PlusOV zich op:

- Het realiseren van een hoge betrouwbaarheid in de dienstverlening met ritten die in één keer goed worden uitgevoerd, op tijd en tegen aanvaardbare kosten;
- Het voorbereiden en implementeren van de Europese aanbestedingen voor het routegebonden vervoer (2027) en het vraagafhankelijke vervoer (2029);
- Het beheersbaar houden van de vervoerskosten zodat het doelgroepenvervoer beschikbaar en betaalbaar blijft voor de inwoners die hier gebruik van maken.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan PlusOV zijn gebaseerd op het aantal vervoersbewegingen. Voor de verdeling van de vaste kosten geldt een afwijkende verdeelsleutel. Het financieel belang is voor 2027 geraamd op 8,9% (€1.226.000,-).

Regio Stedendriehoek (vestigingsplaats Deventer)

Openbaar belang

De Regio Stedendriehoek werkt in regionaal verband gezamenlijk aan opgaven als verstedelijking, landelijk gebied, mobiliteit, arbeidsmarkt en energietransitie. Gestreefd wordt naar een gezamenlijk beeld voor de toekomst met de partners in de Stedendriehoek. Ingezet wordt op een regionale koers en stevige lobby bij het Rijk en Europa voor de benodigde subsidies en investeringen en gelijktijdig elkaar te helpen om de uitvoeringskracht te versterken.

Voor de komende periode richt de regionale samenwerking zich op:

- Het vaststellen van het ontwikkelperspectief 2050 tussen de gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk en de vertaling ervan in een uitvoeringsprogramma en regionale investeringsagenda;
- Het versterken van de innovatiekracht binnen de regio;
- De uitvoering van de afspraken uit de Uitvoeringsagenda 2023-2030;
- Het uitvoeren van de Regio Deal Sterker in 3D;
- Inzet op lobby, communicatie en bovenregionale samenwerking met als doel de samenwerking met het Rijk, provincies en Brussel te versterken.

Het samenwerkingsverband bestaat uit 8 gemeenten en de provincies Gelderland en Overijssel.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het algemeen en dagelijks bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de Regio Stedendriehoek zijn gebaseerd op het aantal inwoners. Het financieel belang is voor 2027 geraamd op 4,2% (€153.000,-).

Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O (vestigingsplaats Hattem)

Openbaar belang

De Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O voert namens en voor de deelnemende gemeenten, ondersteunende processen en uitvoeringstaken uit op het terrein van bedrijfsvoering. Vooralsnog wordt alleen ingezet op het realiseren en verder uitbouwen van een robuuste en flexibele ICT-infrastructuur. Op dit moment zijn er initiatieven om met de gemeenten Elburg en Nunspeet een integrale samenwerking op te zetten. Hiermee kan een nog robuustere I&A-organisatie ontstaan waardoor de kwetsbaarheid kan worden verlaagd en de kwaliteit verhoogd.

Voor de komende periode wordt er ingezet op:

- Het verbeteren van de digitale dienstverlening voor de inwoners (wettelijke verplichting);
- Het in goede banen leiden van de opkomst van AI;
- Het heroverwegen van de afhankelijkheid van de grote (Amerikaanse) Cloud providers;
- Het nemen van maatregelen tegen de stijgende dreiging van cyberaanvallen.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan de Bedrijfsvoeringsorganisatie H2O zijn gebaseerd op meerdere verdeelsleutels zoals inwoners, aantal accounts, ultrabooks, thin cliënts, etc. Het financieel belang is voor 2027 geraamd op 35,3% (€1.248.000,-).

Noord-Veluws Archief (NoVA) (vestigingsplaats diverse)

Openbaar belang

NoVA is de archiefdienst voor de Noord-Veluwe, die in 2025 is ontstaan vanuit de samenwerking tussen het Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe (SMWV) en het Streekarchief Epe, Hattem en Heerde (SEHH). Deze organisatie beheert de archieven van acht verschillende gemeenten; voornamelijk overheidsarchieven, maar ook archieven van verenigingen, bedrijven en families conform de richtlijnen die zijn opgenomen in de Archiefwet 1995.

Voor de komende periode richt NoVA zich op:

- De implementatie van de nieuwe Archiefwet per 1 januari 2027, de inrichting van de interne werkprocessen en het adviseren en begeleiden van de deelnemende gemeenten bij deze implementatie;
- Het doorontwikkelen van de (nieuwe) organisatie waaronder het fysieke beheer en toegankelijk maken van de collecties;
- Het uitwerken van het voorkeursscenario voor de toekomstbestendige huisvesting.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heerde heeft zitting in het bestuur.

Financieel belang

De bijdragen die de gemeenten betalen aan NoVA zijn grotendeels gebaseerd op het aantal inwoners. Daarnaast geldt er een vaste bijdrage die op termijn wordt afgebouwd. Het financieel belang is voor 2027 geraamd op 7,2% (€144.000,-).

Beleidsvoornemens

Voor 2027 worden er geen generieke wijzigingen in het beleid ten aanzien van de verbonden partijen voorzien. De bespreking en besluitvorming van de financiële stukken van alle verbonden partijen vindt zoveel mogelijk plaats in één raadsvergadering. Hiermee is tegemoetgekomen aan de wens om meer duidelijkheid en eensluidendheid te creëren en ontstaat er een beter zicht op eventuele risico's.

Financiële gegevens

Verbonden partijen	Resultaat 2025	Resultaat 2024	Eigen vermogen 2025	Eigen vermogen 2024	Vreemd vermogen 2025	Vreemd vermogen 2024	Bijdrage gemeente Heerde
Gemeenschappelijke regelingen							
Lucrato	1.661.000	1.144.000	5.849.000	4.131.000	4.782.000	4.531.000	2.186.000
GGD NOG	1.184.000	-170.000	3.102.000	1.921.000	6.969.000	11.330.000	475.000
VNOG	1.342.000	1.793.000	25.061.000	22.717.000	49.898.000	30.501.000	1.318.000
OD-Veluwe	779.000	463.000	1.224.000	584.000	3.104.000	3.852.000	590.000
PlusOV	0	0	90.000	90.000	3.107.000	1.754.000	1.226.000
Stedendriehoek	918.000	667.000	1.269.000	757.000	2.394.000	2.424.000	153.000
BVO H2O	-32.000	-39.000	-39.000	-215.000	2.397.000	2.661.000	1.248.000
NOVA (opgericht in 2025)	-136.000	0	123.000	0	405.000	0	144.000
Overig							
BNG-bank	172.000.000	294.000.000	4.554.000.000	4.468.000.000	111.010.000.000	123.473.000.000	
Rova N.V.	5.127.000	4.820.000	46.039.000	44.169.000	64.185.000	63.717.000	
Vitens N.V.	90.600.000	34.500.000	809.100.000	713.600.000	1.846.100.000	1.684.800.000	

Paragraaf Lokale heffingen

Algemeen

De paragraaf lokale heffingen geeft informatie over:

- het heffingenbeleid;
- de geschatte inkomsten;
- de hoogte van de heffingen;
- de lokale lastendruk;
- het kwijtscheldingsbeleid.

Beleid

Wat willen we bereiken?

Bij het bepalen van de tarieven voor gemeentelijke belastingen hanteren we de volgende uitgangspunten:

- in principe worden de gemeentelijke belastingen jaarlijks met niet meer dan het inflatiepercentage verhoogd;
- voor producten en diensten worden zoveel mogelijk kostendekkende tarieven gehanteerd.

Hierna geven we in het kort aan hoe we omgaan met deze uitgangspunten in het kader van de Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) voorschriften.

- Op grond van de gegevens uit de Meicirculaire 2026 is het indexpercentage bepaald op 2,1%. (Consumenten prijs index). Alle belastingen en rechten worden met dit percentage verhoogd, met uitzondering van de Toeristenbelasting.
- De tarieven afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn kostendekkend, rekening houdend met de op basis van de BBV vastgestelde uurlonen en overhead.

Wat gaan we daarvoor doen?

Met de volgende heffingen betaalt de gemeente specifieke kosten:

- afvalstoffenheffing voor het ophalen en verwerken van huishoudelijk afval;
- rioolheffing voor het beheer van de gemeentelijke riolering;
- leges voor vergunningverlening;
- begraafplaatsrechten voor kosten van de gemeentelijke begraafplaatsen.

De inkomsten uit de onroerendezaakbelastingen, toeristenbelasting gebruiken we als algemeen dekkingsmiddel.

Lokale heffingen

In de begroting voor het jaar 2027 verwachten we de volgende inkomsten uit lokale heffingen. Het is een eerste inschatting op basis van voorlopige gegevens. De definitieve tariefvoorstellen bieden we aan in de belastingverordeningen 2027. Ter vergelijking staan de begrote opbrengsten van 2027 naast de begrote opbrengsten voor 2026.

Lokale heffingen / Belastingsoort	<u>2026</u>	<u>2027</u>
Afvalstoffenheffing	€2.420.000	€2.636.000
Begraafplaatsrechten	€181.000	€184.000

Marktgelden	€18.000	€19.000
Omgevingsvergunning	€738.000	€738.000
OZB eigenaren (woningen en niet woningen)	€5.458.000	€5.736.000
OZB gebruikers (niet woningen)	€520.000	€577.000
Rioolheffing	€1.653.000	€1.690.000
Toeristenbelasting	€305.000	€305.000
Totaal	€11.293.000	€11.885.000

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De hoogte van de OZB is afhankelijk van de vastgestelde WOZ-waarde van het pand of de grond (object). Die waarde wordt jaarlijks vastgesteld aan de hand van marktontwikkelingen. Voor de OZB 2027 wordt de waarde van objecten naar het marktniveau per 1 januari 2026 bepaald. Daarna bekijken we of de OZB-tarieven voor 2027 op basis van de nieuw bepaalde WOZ-waarden moeten worden bijgesteld. Als de totale waarde van de onroerende zaken daalt, stijgt het heffingspercentage. Omgekeerd daalt het heffingspercentage als de totale waarde van de onroerende zaken stijgt. Bij de opstelling van deze begroting is de herwaardering van de objecten voor 2027 (naar waardepeildatum 1 januari 2026) nog niet afgerond.

De totale OZB-opbrengsten worden verhoogd met het inflatiepercentage van 2,1%. Deze verhoging wordt meegenomen bij de berekening van de tarieven.

De OZB-opbrengsten nemen ook toe door nieuwe objecten. Bij de berekening van de OZB-tarieven wordt rekening gehouden met een minderopbrengst door bezwaarschriften, leegstand en oninbare posten.

De definitieve OZB-tarieven volgen bij de vaststelling van de belastingverordeningen voor 2027.

Toeristenbelasting

Het tarief voor de toeristenbelasting wordt niet verhoogd en bedraagt in 2027 €1,50 per overnachting.

Marktgelden voor standplaatsen

We heffen marktgelden voor het hebben van een vaste standplaats of een dagplaats.

We stellen voor het tarief te verhogen met het inflatiepercentage van 2,1%.

Tariefsoort	<u>2026</u>	<u>2027</u>
per dag per strekkende meter	€ 2,35	€ 2,40
Minimum per standplaats	€ 9,55	€ 9,75

Aanvraag vergunning	€ 73,20	€ 74,75
---------------------	---------	---------

Rioolheffing

Verwachte kosten

De gemeente is wettelijk verplicht haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. In totaal verwachten wij hiervoor in 2027 €,- aan toe te rekenen kosten. Onderstaand brengen we de verdeling van de kosten en de financiering in beeld. Daarnaast egaliseren we het tarief met een voorziening waaruit we in 2027 een onttrekking realiseren.

Berekening kostendeckendheid rioolheffing	<u>2027</u>
---	-------------

Kapitaallasten	€
----------------	---

Kosten taakveld riolering	€
---------------------------	---

Kosten derden	€
---------------	---

BTW	€
-----	---

Totale kosten	€
----------------------	----------

Opbrengst heffingen	€
---------------------	---

Inkomsten uit aansluitingen	€
--------------------------------	---

Onttrekking voorziening	€
-------------------------	---

Dekkingspercentage	%
--------------------	---

Herkomst middelen

Gemeenten mogen op grond van artikel 228a van de Gemeentewet een rioolheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. Ons uitgangspunt is dat we de rioolheffing volledig kostendekkend begroten, rekening houdend met mutaties uit de voorziening. Dit is het geval.

Tarieven

We heffen rioolheffing van de eigenaar van een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd.

Voor de eigenaren op basis van doorsnede van de afvoerleiding op de gemeentelijke riolering.

Overeenkomstig het door de raad vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2026 worden de tarieven voor 2027 worden slechts geïndexeerd met het indexatiepercentage (%).

Tariefsoort	<u>2026</u>	<u>2027</u>
niet meer dan 12,5 cm	€190,20	€
meer dan 12,5 cm, doch niet meer dan 16 cm	€424,30	€
meer dan 16 cm, doch niet meer dan 20 cm	€892,35	€
meer dan 20 cm, doch niet meer dan 25 cm	€1.828,50	€
meer dan 25 cm	€2.764,65	€

Afvalstoffenheffing

Met het invoeren van het inzamelen van GFT bij hoogbouw vervalt de reden om te werken met twee tarieven voor het vastrecht. Voorheen ontvingen percelen aangesloten op een verzamelcontainer een compensatie van 2 keer het aanbiedtarief voor een restafval minicontainer van 240 liter. Dit omdat zij meer restafval hadden doordat zij GFT niet gescheiden konden aanbieden. Met ingang van 1 januari 2027 wordt 1 tarief gehanteerd dat voor alle percelen geldt. Dit tarief bedraagt: €251,40. Huishoudens betalen, naast een vast bedrag per jaar, ook voor elke aanbieding aan de verzamelcontainer of voor het aanbieden van de restafvalcontainer. De inwoners krijgen op de aanslag van 2027 de aanslag van het vastrecht voor het belastingjaar 2027 en de afrekening van het aantal ledigingen in 2026.

Verwachte kosten

We hebben een wettelijke plicht om het afval van huishoudens in te zamelen. In totaal verwachten we in 2027 €2.635.524 ,- aan kosten welke zijn toe te rekenen aan afval. In onderstaande tabel brengen we de verdeling van de kosten en de financiering in beeld:

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing	<u>2027</u>
Kosten taakveld Reiniging	€ 2.086.241

Kosten taakveld Wegen (Vegen)	€ 15.000
Kosten taakveld KCC-Belastingen	€ 35.107
Netto toe te rekenen kosten	€ 2.136.348
Kwijtschelding	€ 39.000
Overhead	€ 50.785
BTW	€ 409.630
Onttrekking reserve Afval	€ -239
Totale kosten	€ 2.635.524
Inkomsten taakvelden excl. Heffingen	€ 165.000
Opbrengst Heffingen (incl. oninbaar en verminderingen)	€ 2.470.524
Totale inkomsten	€2.635.524

Herkomst middelen

We mogen op grond van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer afvalstoffenheffing voor de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen heffen. Deze mag maximaal kostendekkend zijn. In onze gemeente is de afvalstoffenheffing kostendekkend.

Tarieven

We berekenen de tarieven op basis van de totale begrote kosten voor afvalverwerking en het aantal huishoudens. De tarieven ronden we af op bedragen die deelbaar zijn door 12 maanden.

Tariefsoort	<u>2026</u>	<u>2027</u>
Vast bedrag per perceel	€228,96	€ 251,40
Vast bedrag per perceel verzamelcontainer	€206,56	vervallen
Tarief per aanbieding verzamelcontainer 40 liter restafval	€1,90	€ 1,95
Tarief per lediging restafval 240 liter restcontainer	€11,20	€ 11,70

Tarief per lediging restafval 140 liter restcontainer	€ 6,90	€ 6,90
---	--------	--------

Begraafplaatsrechten

Herkomst middelen

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet mogen we rechten heffen voor het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen of van voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen die bij de gemeente in beheer of in onderhoud zijn. Daarnaast mogen gemeenten rechten heffen voor door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Deze rechten mogen maximaal kostendekkend zijn. In onze gemeente zijn de begraafplaatsrechten niet volledig kostendekkend.

Tarieven

Onder de naam 'grafrecht' wordt een tarief geheven voor het recht op een graf en voor het onderhoud. De tarieven begraafplaatsrechten 2027 zijn ten opzichte van 2026 met het inflatiepercentage van 2,1% verhoogd.

In onderstaande overzicht treft u de kostendekkendheid van het begraven.

Berekening kostendekkendheid begraafplaatsrechten	<u>2027</u>
Kapitaallasten	€93.000
Interne kosten	€520.000
Uitgaven derden	€119.000
Totaal uitgaven	€732.000
Inkomsten	€656.000
Dekkingspercentage	90%
Saldo uit reserve	€76.000

Legesverordening

Leges

We mogen op grond van artikel 229 van de Gemeentewet rechten heffen voor door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. In totaal verwachten we in 2027 afgerond € miljoen aan kosten te maken voor het in behandeling nemen van aanvragen. Hiervoor kunnen we leges heffen. In onderstaande tabel staat de kostendekkendheid van de leges.

Tarieven

Door de Omgevingswet veranderen de legesverordening en de legesstarieven. De datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet is 1 januari 2024. De legesverordening moet dus per 1 januari 2024 afgestemd zijn op de Omgevingswet. Daarbij blijft het uitgangspunt dat zoveel mogelijk kostendekkende tarieven worden gehanteerd.

Vergelijkend overzicht van de lokale lastendruk

In de Atlas van de lokale lasten staat uitgebreide informatie over de ontwikkeling van de lokale belastingen in de gemeenten. In de uitgave van 2026 staat Heerde met de gemeentelijke woonlasten voor eigenaar-bewoners van meerpersoonshuishoudens op de 236e plaats (van 342). In 2025 stond Heerde op de 239e plaats.

In onderstaande tabel staan de belastingtarieven en woonlasten in 2026 voor meerpersoonshuishoudens van de gemeente Heerde met een eigen woning, met een gemiddelde waarde, tegenover de landelijke tarieven. De gegevens zijn afkomstig uit de Atlas van de lokale lasten 2026 van het COELO.

Belastingsoort	Landelijk				Heerde
	Laagste	Gemiddelde	Gemiddelde	Hoogste	
OZB woningen	0,0326%	0,0871%		0,1899%	0,1150%
OZB niet-woning	0,0664%	0,5796%		1,6576%	0,5766%
Afvalstoffenheffing	€33	€381		€654	€302
Rioolheffing	€111	€245		€573	€190
Woonlasten eigenaar-bewoner	€669	€1.095		€2.279	€1.153

In 2026 stegen de woonlasten in de gemeente Heerde ten opzichte van 2025 met €55,- Landelijk stegen ze gemiddeld met €42,-. Ze liggen daarmee €58,- boven het landelijke gemiddelde.

In onderstaande tabel staan de woonlasten voor 2023, 2024 en 2025 van de gemeenten op de Noord-Veluwe voor meerpersoonshuishoudens met een eigen woning. In alle gemeenten zijn de woonlasten ten opzichte van 2025 gestegen.

Woonlasten	<u>2024</u>	<u>2025</u>	<u>2026</u>
Putten	€753	€793	€837
Nunspeet	€841	€897	€956
Harderwijk	€850	€962	€983
Oldebroek	€893	€944	€990
Elburg	€918	€980	€978
Heerde	€1.041	€1.098	€1.153
Ermelo	€1.157	€1.175	€1.148
Hattem	€1.138	€1.278	€1.397

In onderstaande tabel staan de woonlasten (afvalstoffenheffing en rioolheffing) in 2026 voor meerpersoonshuishoudens met een huurwoning in de gemeente Heerde, ten opzichte van de landelijke tarieven. De woonlasten voor huurders zijn in 2026 in Heerde €198,- lager dan het landelijk gemiddelde. In de provincie Gelderland zijn de woonlasten voor huurders gemiddeld €452,-. De reden dat de woonlasten voor huurders in Heerde lager zijn komt omdat de rioolheffing alleen van de eigenaar geheven wordt. In het merendeel van de gemeenten wordt deze ook gedeeltelijk van de gebruiker geheven.

Woonlasten huurder	Landelijk			Heerde
	<u>Laagste</u>	<u>Gemiddelde</u>	<u>Hoogste</u>	
Woonlasten huurder	€33	€500	€959	€302

In onderstaande tabel staan de belastingtarieven en woonlasten voor meerpersoonshuishoudens van de gemeente Heerde in 2026 ten opzichte van de regiogemeenten. Ze staan op volgorde van de hoogte van de woonlasten.

Belastingsoort	Putten	Nunspeet	Elburg	Harderwijk	Oldebroek	Heerde	Ermelo	Hatterij
OZB woningen	0,0579 %	0,0887 %	0,0894 %	0,0915%	0,0984 %	0,1150 %	0,1246 %	0,1405 %
OZB niet-woning	0,3688 %	0,4254 %	0,4212 %	0,5217 %	0,5258 %	0,5766 %	0,6534 %	0,8658 %
Afvalstoffenheffing	€227	€312	€277	€298	€281	€302	€164	€294
Rioolheffing	€223	€139	€250	€198	€197	€190	€235	€282
Woonlasten eigenaar - bewoner	€837	€956	€978	€983	€990	€1.153	€1.148	€1.397
Woonlasten - huurder	€450	€312	€527	€496	€478	€302	€399	€410

Kwijtscheldingsbeleid

Particulieren kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding van afvalstoffenheffing. Voor belastingen die te maken hebben met een bedrijf is kwijtschelding niet mogelijk. In de begroting 2027 is voor de kwijtschelding een bedrag opgenomen van € 39.000,-. We verwachten dat de aantallen in het begrotingsjaar 2027 niet veel zullen afwijken ten opzichte van 2026.

In 2026 is voor 114 belastingplichtigen (gedeeltelijke) kwijtschelding verleent. Er zijn daarnaast 24 ingediende verzoeken afgewezen en 1 is ingetrokken. Verder zijn er nog 12 verzoeken in behandeling.

Paragraaf Financiering

In deze paragraaf wordt de financieringsfunctie beschreven. De belangrijkste taak hiervan is om te zorgen voor voldoende liquide middelen zodat de gemeente Heerde hierdoor niet belemmert wordt in de taakuitvoering. Het aantrekken van gelden tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden en tarieven hoort ook bij deze functie. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een actuele liquiditeitsprognose. Overtollige middelen worden automatisch afgestort naar 's Rijks schatkist. Dit is een verplichting die voor alle gemeenten geldt. Het is wel toegestaan om overtollige middelen onder bepaalde voorwaarden tijdelijk uit te zetten in waardepapieren of bij (decentrale) overheden. Deze voorwaarden zijn opgenomen in de Wet fido en in artikel 6 van het Treasurystatuut gemeente Heerde 2025.

Conform artikel 19 van de Financiële verordening gemeente Heerde 2025 houdt het college zich bij de uitvoering van deze financieringsfunctie aan de richtlijnen en kaders zoals opgenomen in de Wet fido en in het treasurystatuut. Gelet op deze kaders doet het college in deze paragraaf verslag van:

- De ontwikkelingen;
- De kasgeldlimiet;
- De renterisiconorm;
- Het drempelbedrag schatkistbankieren;
- De liquiditeitsplanning en financieringsbehoefte;
- De rentevisie;
- De rentekosten en -opbrengsten;
- Het renteschema.

Beleidskader

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido), de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) en de Gemeentewet zijn kaderstellend voor deze paragraaf.

De Gemeentewet regelt de samenstelling, inrichting en bevoegdheid van het Gemeentebestuur. In de Wet fido staan de regels voor het financieringsbeleid voor gemeenten. De Wet hof is ingesteld om het Nederlandse begrotingstekort zoveel mogelijk te beperken tot de in EU-verband afgesproken toegestane grens van 3%.

Het gemeentelijk beleid is opgenomen in artikel 2 van het Treasurystatuut. Hierin staan de volgende doelstellingen beschreven:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het tijdig aantrekken van voldoende financieringsmiddelen om het in de begroting vastgestelde beleid te kunnen uitvoeren;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-) resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Liquiditeitsontwikkeling begrotingsjaar

De verwachting is dat het financieringstekort voor 2026 nog kan worden afgedekt met bestaande langlopende geldleningen. Naar verwachting moet er begin 2027 opnieuw geld worden aangetrokken. Het is lastig in te schatten wanneer dit precies gaat plaatsvinden; dit is vooral afhankelijk van het tijdstip van realisatie van (de grotere) geplande investeringen.

Kasgeldlimiet

De rente onzekerheid voor de korte termijn wordt uitgedrukt in de kasgeldlimiet. Voor 2027 bedraagt deze limiet €6.324.000,- (8,5% van het begrotingstotaal). Het is niet toegestaan om voor langere tijd (> 3 achtereenvolgende kwartalen) deze limiet te overschrijden door 'rood' te staan of dit tekort af te dekken met kort vreemd geld (< 1 jaar). De oplossing is dan om een langlopende lening (> 1 jaar) af te sluiten (consolideren). Wanneer het overschrijden van de kasgeldlimiet van tijdelijke aard is dan mag van bovenstaande regel worden afgeweken mits de toezichthouder van de provincie hiervoor goedkeuring verleent. De kans is klein dat de kasgeldlimiet in 2027 voor langere tijd wordt overschreden omdat er tijdig een langlopende lening wordt afgesloten.

Renterisiconorm

De rente onzekerheid voor de lange termijn wordt uitgedrukt in de renterisiconorm. Het percentage voor de renterisiconorm is vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Spreiding van de looptijd van de leningen en/of leningen afsluiten waarbij jaarlijks wordt afgelost verkleinen de kans op een overschrijding van de renterisiconorm.

	Renterisiconorm	2027	2028	2029	2030
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Aflossingen	6.770.000	6.070.000	6.070.000	4.250.000
3	Renterisico (1+2)	6.770.000	6.070.000	6.070.000	4.250.000
4	Renterisiconorm	14.880.370	15.168.049	15.481.696	15.522.844
5a	Ruimte onder de renterisiconorm	8.110.370	9.098.049	9.411.696	11.272.844
5b	Overschrijding van de renterisiconorm	0	0	0	0
	Berekening renterisiconorm				
4a	Begrotingstotaal	74.401.850	75.840.245	77.408.480	77.614.221
4b	Percentage regeling	20	20	20	20
4	Renterisiconorm (4a*4b/100)	14.880.370	15.168.049	15.481.696	15.522.844

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de renterisiconorm naar verwachting de komende jaren niet wordt overschreden.

De verwachte hoogte van de schulden (totaal en per inwoner) voor de periode 2027-2030 is in onderstaand overzicht weergegeven.

	2026	2027	2028	2029
Langlopende leningen	51.430.000	45.660.000	39.890.000	34.820.000
Financieringsbehoefte	-9.000.000	6.009.000	12.368.000	21.477.000
Totale verwachte schuld	42.430.000	51.669.000	52.258.000	56.297.000
Totale verwachte schuld per inwoner	2.208	2.685	2.716	2.926

Liquiditeitsprognose, banken en leningen

Jaarlijks wordt er een liquiditeitsprognose opgesteld. Deze prognose geeft een inschatting van de in- en uitstroom van liquide middelen (cashflow). Het is een hulpmiddel voor wanneer er (in de toekomst) gelden moeten worden aangetrokken en/of gelden kunnen worden uitgezet. In 2026 is er, eerder dan verwacht, een langlopende geldlening van €5.000.000,- afgesloten. Uit de prognose is af te leiden dat er ook in 2027 een langlopende geldlening moet worden aangetrokken.

De gemeente Heerde heeft bij drie banken een rekeningnummer. De BNG (Bank voor Nederlandse Gemeenten) is de bank waar in principe alle betalingen en ontvangsten worden afgewikkeld (huisbank). Daarnaast is er nog een rekening bij de Rabobank en bij de ING-bank.

Het gebruik van contante geldmiddelen is beperkt tot de legeskas bij Burgerzaken.

Het saldo van de langlopende geldleningen die de gemeente Heerde heeft afgesloten is per 1 januari 2027 €50.660.000,-. Op alle leningen wordt jaarlijks lineair afgelost. Het gemiddelde rentepercentage van deze leningen bedraagt 1,02%.

Rentevisie, rentekosten en -opbrengsten

Rentevisie kan worden omschreven als de toekomstverwachting over de renteontwikkeling, zowel op de geldmarkt (< 1 jaar) - als op de kapitaalmarkt (> 1 jaar). Hoe verder deze periode in de toekomst ligt, hoe moeilijker het is om hierover een voorspelling te doen. De Europese Centrale Bank (ECB) houdt de rente op dit moment stabiel. De verwachte renteontwikkeling is een stabiele tot licht stijgende trend. In de begroting is rekening gehouden met een rentepercentage van 3% voor nieuw aan te trekken leningen in de toekomst.

De uitgaven worden bij gemeenten vaak niet op hetzelfde moment gedekt met inkomsten; de geldstroom vertoont pieken en dalen terwijl de exploitatie veel gelijkmatiger verloopt. Hierdoor is er regelmatig een tekort of een overschot aan liquide middelen. Dit komt door de geldende financiële richtlijnen waarbij de lasten van de investeringsuitgaven worden gespreid over de jaren waarin de investering wordt afgeschreven. Hierdoor is het noodzakelijk om investeringen te financieren (=er geldmiddelen voor ter beschikking te krijgen). Daarnaast kan er een financieringsbehoefte ontstaan door een tekort in de rekening van baten en lasten, bijvoorbeeld doordat de lopende inkomsten achterblijven bij de uitgaven. Om in deze financieringsbehoefte te voorzien kunnen er interne financieringsmiddelen (reserves) en externe financieringsmiddelen (leningen/rekening-courant krediet) worden ingezet. Door het inzetten van externe financieringsmiddelen (vreemd vermogen) ontstaan er rentekosten.

De rentekosten over het lang vreemd vermogen worden voor 2027 geraamd op €515.000,-. Voor 2027 wordt een financieringstekort van €XXX voorzien. Dit bedrag is in de begroting opgenomen en wordt gebuikt als dekking voor de rentekosten van de nog aan te trekken geldlening.

Naast rentekosten ontstaan er ook rente- en dividendopbrengsten door het uitlenen of beleggen van gelden. Op 1 januari 2027 is er in totaliteit €607.300,- aan gelden uitgezet. Hiervan heeft €551.000,- betrekking op leningen (geraamde renteopbrengst €39.100,-). Het restant ad. €56.300,- zijn beleggingen. Hiervan is de geraamde dividendopbrengst €125.000,-.

Eventuele overtollige gelden worden verplicht aangehouden in Rijk's Schatkist maar kunnen ook in deposito's worden belegd of bij andere gemeenten/provincies of waterschappen worden uitgezet. Wanneer deze overtollige middelen in de schatkist worden aangehouden dan wordt hiervoor een rentevergoeding ontvangen. Het rentepercentage wat hiervoor wordt gehanteerd is gelijk aan het percentage dat het Rijk zou moeten betalen voor het zelf lenen van deze gelden op de kapitaalmarkt. Afspraak is dat het Rijk hieruit geen financieel voordeel mag behalen.

Renteschema

Conform de BBV-richtlijnen is onderstaand renteschema opgenomen. Dit schema geeft inzicht in de geraamde rentekosten van de gemeente Heerde en de toerekening ervan. Bij de jaarrekening worden de werkelijke rentekosten (e) en het renteresultaat (f) toegevoegd. Tevens vindt er dan een correctie/verlaging plaats van de toegerekende rente naar de producten zodat de afwijking tussen de werkelijke en doorberekende rentekosten uiteindelijk kleiner is dan 25%.

<u>Renteschema 2027</u>				
a1.	Rentelasten over het lang vreemd vermogen		€ 514.768	
a2.	Rentelasten over het financieringstekort (3,00%)		€ 194.062	
b.	Externe rentebaten			
	Totaal door te rekenen externe rente		€ 708.830	
c1.	Rentelasten doorberekend aan Grondexploitatie	€ 9.885		
c2.	Rentelasten van projectfinanciering	€ -		
			€ 9.885	
	Door te rekenen externe rente aan de programma's (taakvelden)		€ 718.715	
d1.	Rente over eigen vermogen	€ -		
d2.	Rente over voorzieningen	€ -		
	Door te rekenen interne rente aan de programma's (taakvelden)		€ -	
	Totaal door te rekenen rente aan de programma's (taakvelden)			€ 718.715
e.	Toegerekende rente aan de programma's (taakvelden) (renteomslag)			€ 1.119.146
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury			€ -400.431

Paragraaf Bedrijfsvoering

Beleidskader

De verplichte paragraaf betreffende de bedrijfsvoering geeft tenminste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. De gemeente Heerde probeert om, binnen de mogelijkheden van een kleine gemeente, de meest recente inzichten en werkwijzen op het gebied van planning & control, personeelsbeleid en informatievoorziening te volgen.

Management en organisatie

Het werken aan een beweging richting een 'omgevingsbewuste en ondernemende organisatie' is een aanhoudend proces. Immers, de samenleving verandert continue waardoor een gemeentelijke organisatie zich daarop voortdurend dient aan te passen. Daarbij gaat het o.a. om werkmethoden, procesinrichting, houding en gedrag om onze dienstverlening optimaal te houden. Een andere belangrijke constatering is dat gemeenten in toenemende mate financieel afhankelijk zijn van rijksmiddelen en gedrag van verbonden partijen. Individuele gemeenten hebben hierop nauwelijks (rijk) dan wel beperkt (verbonden partijen) invloed. Om desondanks financiële verrassingen te voorkomen, vraagt dit van de ambtelijke organisatie om een adequate monitoring van deze gemeentelijke uitgaven en inkomsten.

Tot slot worden de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt genoemd. Door het aantrekken van de economie ontstaat meer mobiliteit op de arbeidsmarkt. Dit wordt nog eens versterkt doordat landelijk sprake is van een toenemende scheve demografische verhouding (meer uitstroom dan instroom). Dit betekent dat onze organisatie voor de uitdaging staat hoe ze als kleine organisatie voldoende aantrekkelijk en inspirerend blijft zodat ze voldoende kwalitatief kan behouden resp. weet te werven. In 2023 is hierop geanticipeerd door het aanstellen van een recruiter in te huren.

Daarnaast is er in oktober een Open Huis georganiseerd voor werkzoekenden/geïnteresseerden die mogelijk interesse hadden om te werken bij onze gemeente. Ruim 70 belangstellenden hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Deze ontwikkelingen hebben naast de genoemde punten geleid tot een tweetal onderwerpen welke voort het management speerpunten zijn voor 2023.

1. We blijven onze dienstverlening (bejegening en proces) verbeteren zodanig dat de directe dienstverlening op het gemiddeld landelijk kwaliteitsniveau gehandhaafd blijft.
2. We binden en boeien medewerkers: we houden, werven, ontwikkelen en laten medewerkers gaan zodanig dat de juiste medewerkers op de juiste plekken zitten en voldoende gefaciliteerd worden om hun werk goed te kunnen doen.

Interne beheersing

Rechtmatigheidsverantwoording

Op basis van de Gemeentewet en de financiële verordening is het College van B&W verantwoordelijk voor de getrouwheid en de rechtmatigheid van de jaarrekening en voor het daaraan ten grondslag liggende financieel beheer. In het verleden gaf de accountant middels een controleverklaring een oordeel over beide componenten, volgend op een wetswijziging is dit vanaf het boekjaar 2023 anders. De accountant oordeelt over de getrouwheid van de jaarrekening, het college legt zelf verantwoording af over de rechtmatigheid in de vorm van een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening.

Financiële rechtmatigheid behelst binnen de gemeente drie aspecten:

1. Het begrotingscriterium: de baten en lasten van de gemeente blijven binnen de kaders van de begroting (inclusief wijzigingen) zoals door de gemeenteraad vastgesteld. In de financiële verordening bepaalt de gemeenteraad de weging van de geconstateerde afwijkingen;
2. Het voorwaarden criterium: de financiële beheer handelingen voldoen aan interne en externe wet- en regelgeving;
3. Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium: het college heeft voldoende maatregelen getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik en daaraan gerelateerde fraude te voorkomen. Hiermee wordt voorkomen dat door fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving ten onterechte subsidies of uitkeringen worden betaald of te lage heffingen worden ontvangen.

Om te komen tot een rechtmatigheidsverantwoording is het college verplicht zorg te dragen voor toetsing van de rechtmatigheid van het financiële beheer. Deze toetsing vindt plaats door middel van een verbijzonderde interne controle op de processen met een materiële geldstroom binnen de gemeente Heerde. Dit zijn voor 2025 (en naar verwachting 2026) de processen Personeel, Belastingen, WMO, Jeugdzorg, Leerlingenvervoer, Huren, Leges, Inkoop, Participatie en Subsidies. Voor bovengenoemde processen is het normenkader voor 2025 geactualiseerd en het toetsingskader uitgewerkt. De actualisatie van het normenkader voor 2026 volgt in 2026 en stelt de Raad bij de vaststelling van het controleprotocol 2026 vast.

Het proces om te komen tot een voldoende onderbouwde rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening is inmiddels tweemaal doorlopen. Het betreft een groeimodel, waarbij de lessen op proces en uitkomsten van de interne controles worden meegenomen naar het volgende jaar.

Hieronder geven wij een nadere toelichting op de verbeterpunten naar aanleiding van de rechtmatigheidsverantwoording over het boekjaar 2024.

In 2025 hebben wij onze financiële verordening aangepast op de wijzigingen in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado). De goedkeuringstoleranties voor fouten én onzekerheden bedragen nu op totaalniveau 2% van de totale lasten, waar vorig jaar 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden gehanteerd mocht worden. Dit beperkt de ruimte om tot een goedkeurende verklaring te komen en maakt opvolging van geconstateerde afwijkingen nog meer van belang. Hieronder volgt een nadere toelichting op de belangrijkste bevindingen en de voortgang in 2025.

Opvolging bevindingen rechtmatigheidsverantwoording 2024

Begrotingscriterium

In de toelichting op de jaarrekening 2024 is een overzicht opgenomen van de geconstateerde afwijkingen rondom het begrotingscriterium. Samengevat kan worden gesteld dat een substantieel deel van de afwijkingen past binnen het vastgestelde beleid en daarmee als acceptabel wordt geduid. Daarnaast is sprake van mutaties die niet eerder verwerkt konden worden omdat deze zich na vaststelling van de laatste bestuursrapportage (de najaarsnota) hebben voorgedaan. Onder deze categorie valt ook de herijking van de jaarlijkse pensioenvoorziening en de wachtgeldvoorziening voor een uit dienst getreden wethouder. Beide konden om technische redenen pas na balansdatum plaatsvinden.

De overige mutaties zijn ten onrechte niet (volledig) verwerkt in de najaarsnota. Dit betrof in 2024 onder meer de kosten voor duurzaamheid en een deel van de personeelskosten. Ten opzichte van vorig jaar is in deze categorie winst behaald, al blijft het van belang om dit met expliciete aandacht te behandelen bij de totstandkoming van de najaarsnota. In 2025 hebben wij de lessen uit voorgaande jaren meegenomen en zijn mutaties waar mogelijk en inzichtelijk meegenomen in de najaarsnota zodat de afwijkingen op het begrotingscriterium verder kunne afnemen in de komende rechtmatigheidsverantwoordingen.

Voorwaardencriterium

- Sociaal domein: in lijn met eerdere jaren is de prestatielevering voor de onderdelen Jeugd en Wmo onvoldoende vast te stellen. Wij werken aan een systeem van soft controls ter vervanging van de accountantsverklaringen die de zorgaanbieders nu aanleveren om deze onzekerheden te kunnen ondervangen;
- Inkoop en aanbesteding: een integrale analyse van de contracten van de gemeente Heerde en ons samenwerkingsverband O&I toont aan dat 11 contracten niet voldoen aan de Europese aanbestedingswet. Het betreft voornamelijk contracten rondom software, inhuur van medewerkers en consultancy. De betreffende dossiers zijn geanalyseerd en waar mogelijk is opvolging gegeven aan de bevindingen. Team inkoop introduceert in 2025 een inkoopstartformulier, waarmee analyses vroegtijdig plaatsvinden en fouten rondom (Europese) aanbestedingen tijdig gedetecteerd kunnen worden.

Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium

De toetsing op misbruik en oneigenlijk gebruik is geïntegreerd in onze werkprogramma's. Wij hebben bij de interne controlewerkzaamheden geen bevindingen geconstateerd rondom dit onderdeel.

Risicoanalyse

Op basis van de relevante bepalingen uit het toetsingskader en rekening houdend met de omvang van de financiële geldstromen, wordt een interne risicoanalyse per proces gemaakt. Door het in beeld brengen van de risico's kan worden bepaald welke beheersmaatregelen ingericht zijn en welke aanvullende beheersmaatregelen nog nodig zijn. Waar in voorgaande jaren middels risicoanalyse en werkprogramma's de kaders voor de interne controle zijn neergezet, richten wij ons in 2025 en 2026 op verbetering van de geconstateerde bijzonderheden en overgang naar een meer systeemgerichte controle.

Monitoring opvolging aanbevelingen accountant vanuit de het accountantsverslag

Het college meet op 2 momenten gedurende het jaar de voortgang in de realisatie van de aanbevelingen die zijn vertrekt door haar accountant. De accountant rapporteert over deze voortgang in haar accountantsverslag. Voor de eenduidigheid verwijzen wij daarnaar.

Planning en control

Inzicht in de overheadkosten

Kosten die niet rechtstreeks verband houden met het primaire proces worden apart in de begroting opgenomen onder de noemer 'Overhead'. Voorbeelden van deze kosten zijn: huisvestingskosten (gemeentehuis, -kantoor, -werf), facilitaire kosten, kosten van P&O, automatiseringskosten, MT en ondersteunende afdelingen. Kostendekkende exploitaties, grexen etc. worden verhoogd met een opslagpercentage voor deze overhead. Dit opslagpercentage wordt extracomptabel bepaald. De berekeningsmethodiek hiervan is vastgelegd in de financiële verordening.

Voor 2027 is het normale overheadpercentage vastgesteld op 48,82% (van het totaal van de apparaatskosten). Voor de kostendekkende exploitaties 'Riolering, Reiniging en Begraven' wordt een percentage van 22,26% gehanteerd.

Voor 2027 gelden de volgende uurtarieven voor de afdelingen (exclusief overhead). De vergelijking met 2026 is niet meegenomen omdat de organisatiestructuur en de afdelingen anders waren.

2027

Management	€103,86
Organisatie	€ 70,21
Fysiek	€ 62,85
Sociaal	€ 70,04

Beleidsindicatoren en kengetallen

Bij de desbetreffende programma's zijn beleidsindicatoren en kengetallen opgenomen. Deze informatie komt grotendeels van de website 'Waarstaatjegemeente.nl' en geeft tevens een vergelijk met de 'gemiddelde gemeente'. Iedere gemeente is verplicht om deze informatie in de begroting op te nemen zodat een onderling vergelijk mogelijk wordt.

Taakvelden i.p.v. functies

De budgetten zijn onderverdeeld in taakvelden en vervangen daarmee de IV-3 functies.

Uitgangspunten voor deze taakvelden zijn herkenbaarheid, aansluiting op de gemeentelijke praktijk en relevantie voor beleidssturing. In deze begroting is een aparte bijlage opgenomen met alle taakvelden en de daarbij behorende budgetten.

Meerjarenbalans op begrotingsbasis

Voor het bepalen van de financiële kengetallen (schuldquote/solvabiliteitsratio) en het EMU-saldo is er een 6-jarige Meerjarenbalans in de begroting toegevoegd (t-2 t/m t+3).

Personeelsbeleid

De ontwikkelingen in de samenleving vragen om een andere rol van de gemeente en haar medewerkers. De ambitie van de organisatie vraagt een andere rol van medewerkers. Het goed ondersteunen en faciliteren is daarbij belangrijk. De P&O-instrumenten worden hierop voortdurend geactualiseerd (o.a. HR-visie, strategische personeelsplanning, vitaliteitsbeleid en opleidingsbeleid). Op dit moment worden de medewerkers opgeleid in het projectmatig werken en wordt ingezet op integraliteit.

Formatie 2026: 195,91 FTE (inclusief griffie). In 2025 was de formatie 186,51 FTE. De uitbreiding van de formatie is het gevolg van het in dienst nemen van diverse collega's die werkzaam zijn voor de H2OE-gemeenten en die bij de gemeente Heerde in dienst zijn gekomen (belastingssamenwerking en functioneel beheer). De loonkosten worden voor het merendeel naar de deelnemende gemeenten doorbelast.

Inkoop en aanbesteding

Onze inkooporganisatie in H2O-verband streeft naar inkooptrajecten die rechtmatig, doelmatig en doeltreffend zijn. Dit doen we dit door middel van inkoopmanagement, het toetsen van inkoopinitiatieven aan ons beleid en onze doelen, het gebruik van systemen en procedures, en het geven van deskundig advies en wordt er gezocht naar samenwerkingskansen. Elk jaar stellen we in samenspraak met het management en de decentrale inkopers een inkoopkalender op.

Deze biedt:

Een kader om te kijken waar inkoopssamenwerking binnen H2O/ISNV of ander samenwerkingsverband mogelijk is om zodoende kennis en kosten te delen;

De mogelijkheid om tijdig afspraken te maken over welke vorm van inkoopbegeleiding (advies, inkoopcoördinatie of begeleiding gehele inkooptraject) geleverd kan worden vanuit Inkoop H2O; Tijdig inzicht in waar extra kansen liggen om beleidsdoelstellingen (social return, duurzaamheid, lokaal/MKB), naast de toepassing van de criteria zoals vastgelegd in het inkoopbeleid dat door de colleges van de H2O gemeenten is vastgesteld, in te vullen;

Een overzicht van een aantal complexe en/of Europese H2O aanbestedingen waar Inkoop H2O eind 2024 en in 2025 onder andere bij betrokken zal zijn:

Schoonmaak (Europees);

Verbijzonderde interne controle (Europees);

Afval ISNV (Europees);

We onderzoeken hoe we de inkooporganisatie kunnen optimaliseren, zodat de inkoopprocessen efficiënter en effectiever verlopen. Het doel is om de kwaliteit van het totale inkoopproces te verbeteren en zo bij te dragen aan de organisatie- en inkoopdoelstellingen van de gemeenten, binnen de geldende wetgeving. We richten ons op duidelijke, gestandaardiseerde inkoopprocessen die digitaal worden uitgevoerd. Digitaal aanbesteden vermindert de administratieve lasten voor zowel leveranciers als de aanbestedende dienst en verhoogt de transparantie van het proces. Dit sluit aan bij de doelstellingen van ons inkoopbeleid.

Informatievoorziening

In het eerste kwartaal van 2024 is het strategisch informatiebeleidsplan in H2O-verband vastgesteld. Dit plan heeft een horizon tot 2027 en beschrijft diverse uitgangspunten en doelstellingen voor de komende jaren. Het plan heeft als doel om invulling te geven in de ontwikkelrichting die de gemeenten Hattem, Heerde en Oldebroek in de komende jaren gezamenlijk willen inslaan, waaronder: werken aan een stevige basis op orde, datagedreven werken, toepassen van kunstmatige intelligentie (AI), het doorontwikkelen van de digitale dienstverlening, het doorontwikkelen van de IV-organisatie en het werken aan een verhoogd i-bewustzijn.

Daarnaast zijn er tal van nieuwe of aangepaste wet- en regelgeving, zowel nationaal als op Europees niveau. Deze wijzigingen hebben doorgaans veel impact op de totale bedrijfsvoering van de gemeente. We pakken dit zo veel mogelijk gezamenlijk op in de H2O-samenwerking, wat efficiëntievoordeel oplevert.

Het landschap van gegevensuitwisseling tussen overheidsinstanties en ketenpartners wordt steeds meer gevormd door een geïntegreerde benadering, waarbij concepten als 'Common Ground' en 'Haal Centraal' een essentiële rol zullen spelen. Ook een gegevensmagazijn volgens de GEMMA definitie mag in deze structuur niet ontbreken. Deze concepten worden samengebracht om een robuuste, efficiënte en toekomstbestendige gegevensinfrastructuur te creëren.

Om dit samen te brengen is een geavanceerde en zeer gestroomlijnde aanpak vereist. Alhoewel de landelijke initiatieven nog volop in (door)ontwikkeling zijn, is het voor de H2O-gemeenten essentieel om de ontwikkelingen op de voet te volgen, voorbereid te zijn en daar waar mogelijk, voor te sorteren op de onontkoombare transitie.

Om aansluiting te houden en stand-by zijn, is het voor de H2O-gemeenten vereist, om in ieder geval, een geavanceerd en toekomstbestendige datadistributiesysteem in huis te hebben. Een eerste grote stap daartoe is de thans gestarte aanbesteding van de H2O datadistributie systemen. De implementatie vindt plaats in 2025. Het doel van het aanbestedingsproject is om door middel van een Europese aanbestedingsprocedure te komen tot de aanschaf van één gezamenlijk H2O-oplossing voor de distributie van basis- en kerngegevens.

Het is de intentie om het project portfolio op basis van de vastgestelde koers in te kleuren. Om dit goed te ondersteunen wordt de IV-governance herzien en verder aangescherpt en het opdrachtgeverschap voor gezamenlijke i-projecten zal door de drie organisaties verder ontwikkeld moeten worden. Essentieel daarbij is dat we uitgaan van het principe 'Generiek, tenzij...' waardoor we meer standaardiseren. We willen daarmee de kosten voor de ontwikkeling, het onderhoud en het beheer van de informatievoorziening zo laag mogelijk houden.

Financiën

Om de financiële beheersbaarheid te verbeteren en beter te kunnen sturen op de ICT-kosten hebben we voor de BVO H2O een aantal nieuwe kostenplaatsen geïntroduceerd (Informatiebeveiliging en Dienstverlening). Ook in 2025 krijgen we te maken met verhoging van de ICT-kosten als gevolg van indexatie van de salarissen (cao) en de licentiekosten. We hebben de afgelopen jaren een toename gezien van het aantal software licenties en werkplekken vanwege een toename van personeel én uitbreiding van het aantal applicaties. De verwachting is dat in 2025 die trend ook zal doorzetten. Door binnen H2O steeds meer dezelfde applicaties te gaan gebruiken en die generiek in te richten zullen naar verloop van tijd ook besparingen op de ICT-kosten zichtbaar moeten worden. De verwachting is dat we in 2025 dat nog niet of heel beperkt gaan merken.

Zoals hiervoor al gemeld, worden de eisen voor privacy en informatiebeveiliging steeds strenger. We nemen (extra) maatregelen daar waar de risico's het grootst zijn of noodzakelijk vanuit wet- en regelgeving. Voor de implementatie van al die maatregelen zetten we in 2025 een projectleider in.

Informatieveiligheid

De toenemende digitalisering biedt aanzienlijke mogelijkheden, maar brengt ook risico's met zich mee. Om deze risico's te beheersen en de digitale weerbaarheid te versterken, is het noodzakelijk om de informatiebeveiliging te verbeteren. Twee belangrijke kaders hiervoor zijn de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), en de aankomende Cyberbeveiligingswet/NIS2 (Cbw). De huidige BIO dekt al een groot deel van de Cbw vereisten af. Extra inspanning van de H2O-gemeenten, bij de implementatie van de Cbw, is noodzakelijk. Daarbij moet je denken aan de volgende onderwerpen:

- De inrichting van een Information Security Management Systeem (ISMS) om de status van de informatiebeveiliging te monitoren en te verbeteren. De plan-do-check-act (PDCA cyclus) helpt bij het naleven van de verschillende normenkaders.

- Verplichte training over informatiebeveiliging voor bestuurders (burgemeester en wethouders).
- Het op orde brengen van de basismaatregelen van informatiebeveiliging (denk hierbij aan het beleggen van de verantwoordelijkheden, Multi-Factor Authenticatie, logging, monitoring, netwerksegmentatie).
- De inrichting van bedrijfscontinuïteitsmanagement en daarmee oefenen.
- Risicomanagement in ketens (ICT-leveranciers, gemeenschappelijke regelingen en ketenpartners).
- Risicomanagement rond fysieke processen ((Operationele Technologie, OT) verkeer, afval, riolering etc.).

Privacy

Ook in 2026 ligt de nadruk op het bewustwordingsplan. We streven naar een hoger niveau van privacy bewustzijn binnen de organisatie.

Dit doen we onder andere door aan te sluiten bij werkoverleggen van verschillende teams, het introduceren en ondersteunen van de privacy ambassadeurs binnen de H2O-gemeenten, en door nieuwe medewerkers zo snel mogelijk wegwijs te maken in het onderwerp privacy.

Daarnaast zullen we in 2026 extra aandacht besteden aan het controleren van het verwerkingsregister.

Informatiebeheer

In het kader van digitalisering en wet- en regelgeving rondom archivering, richten we ons op de juiste opslag van informatie in het e-depot, volgens bewaartermijnen en archiefwetgeving. Dat doen we in samenwerking met de gezamenlijke archiefdienst: het Noord-Veluws Archief (NoVA). Niet alle gegevens mogen worden opgeslagen in een depot; enkel archiefwaardige informatie wordt duurzaam bewaard. Het zaakgericht werken ondersteunt dit door processen en documenten gestructureerd vast te leggen. Binnen dit traject worden koppelingen gerealiseerd tussen het zaakstelsel en taakspecifieke applicaties, met als doel volledige afronding in 2026. De implementatie van het burgerportaal MijnGemeente is gestart en vormt een belangrijk onderdeel van het zaakstelsel en de bredere informatiestroom. Via dit portaal kunnen burgers eenvoudig zaken starten en volgen. Daarnaast wordt in 2025 de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) ingevoerd en treedt deze in 2026 volledig in werking. Dit vereist een goede ontvangst en verwerking van digitale formele berichten, inclusief nazorg en optimalisatie van processen aan de hand van concrete use cases.

Technische infrastructuur

De bedrijfsvoeringsorganisatie H2O (BVO H2O) levert en beheert de ICT-infrastructuur voor de H2O-gemeenten. Een betrouwbare en toekomstbestendige ICT-infrastructuur is het fundament voor de dienstverlening aan inwoners, bedrijven en de H2O-gemeenten zelf.

In de loop van 2026 treedt de Cyberbeveiligingswet (Cbw), ook wel bekend als de NIS2-richtlijn, in werking. De wet verplicht gemeenten om maatregelen te nemen om hun netwerk- en informatiesystemen te beveiligen en digitale incidenten te voorkomen. De BVO H2O zorgt ervoor dat de technische infrastructuur klaar is voor de Cbw en dat de H2O-gemeenten beschermd worden tegen de gevaren van kwaadwillenden. De bescherming geldt zowel voor servers in het datacenter, de netwerkinfrastructuur als mobiele apparaten op de werkplekken van de medewerkers.

Daarnaast wordt in 2026 het nieuwe werkplekconcept in gebruik genomen. De BVO H2O stelt hiervoor de technische infrastructuur beschikbaar en wordt deze omgeving door de BVO H2O beheerd en onderhouden.

Tot slot, is de verwachting dat de H2O-gemeenten in 2026 de eerste stappen zetten in de ICT-samenwerking met de gemeente Elburg voor een gezamenlijke infrastructuur.

Informatievoorziening

In 2026 willen we stevige stappen zetten in de digitale ontwikkeling. Gemeenten hebben tijdens de ALV van de VNG in juni 2025 massaal ja gezegd tegen de collectivisering van de gemeentelijke digitalisering. Dit zal in 2026 verder vorm gaan krijgen en zullen we als gemeente gaan oppakken.

Met het versterken van werken onder architectuur brengen we de informatiearchitectuur in kaart en sluiten we aan bij landelijke ontwikkelingen als Common Ground en Haal Centraal.

De bedoeling is om voor kunstmatige intelligentie (AI) heldere kaders en doelstellingen op te stellen en hierbinnen gebruiken om processen te verbeteren en besluitvorming te ondersteunen.

In 2025 wordt een nieuw datadistributiesysteem aanbesteed en in 2026 grotendeels geïmplementeerd. Dit systeem ondersteunt veilige, betrouwbare en efficiënte uitwisseling van data en dient als fundament voor datagedreven werken. We ontwikkelen een visie en plan van aanpak voor datagedreven werken, gericht op betere sturing en dienstverlening.

Er is een nieuw werkplekconcept vastgesteld en een plan van aanpak wat moet leiden tot plaats- en tijdonafhankelijk digitaal samenwerken, met toekomstbestendige voorzieningen.

De digitale dienstverlening verbeteren we via meer burgerportalen en loketten voor inwoners en bedrijven. We richten de informatieveiligheid in volgens geldende wet- en regelgeving, zodat privacy, betrouwbaarheid en continuïteit gewaarborgd zijn.

Tot slot wordt het vergunningensysteem aanbesteed, gericht op rechtmatigheid, gebruiksvriendelijkheid, transparantie en efficiëntie.

Financiën ICT

De komende jaren worden de H2O-gemeenten geconfronteerd met zowel kansen als uitdagingen. Enerzijds bieden innovaties zoals kunstmatige intelligentie, cloud computing en cybersecurity nieuwe mogelijkheden om de dienstverlening slimmer en veiliger in te richten. Anderzijds vragen stijgende kosten, strengere wet- en regelgeving, een groeiende afhankelijkheid van digitale processen en krapte op de arbeidsmarkt om een doordachte en duurzame investeringsstrategie.

Ook in 2026 krijgen we te maken met verhoging van de ICT-kosten als gevolg van indexatie van de salarissen (cao) en de (stijging van) licentiekosten. Om de licentiekosten zoveel mogelijk te beperken is het van belang dat applicaties gezamenlijk worden ingekocht en dat ze generiek worden ingericht. Op deze wijze kunnen de H2O-gemeenten profiteren van schaalvoordeel en efficiënte beheerprocessen, en daarmee kostenbeheersing realiseren.

Paragraaf Wet open overheid (Woo)

De Wet open overheid (Woo) legt aan bestuursorganen een aantal verplichtingen op. Eén van deze verplichtingen betreft het geven van een impuls aan openbaarheid en transparantie door in de begroting aan te geven op welke wijze rekening wordt gehouden met de bepalingen uit de Woo. Deze paragraaf is de invulling van deze verplichting voor de begroting 2027. De Wet open overheid kent, samengevat, een viertal belangrijke aspecten:

1. De verplichting voor ieder bestuursorgaan om een Woo-contactfunctionaris aan te wijzen;
2. Verplichtingen gericht op passieve openbaarmaking;
3. Verplichtingen gericht op actieve openbaarmaking;
4. Het op orde brengen van de (digitale) informatiehuishouding.

Door de overheid is zowel incidenteel als structureel budget opgenomen voor de implementatie van de Woo.

Aan verplichting 1 en 2 wordt voldaan en richten we ons alleen op het verder automatiseren en verbeteren van (de uitvoering van) het proces. Alleen het publiceren van de van actieve openbaar­makingen wordt nog niet gedaan. Dit onderdeel heeft hoge prioriteit bij onderdeel 3.

Actieve openbaarmaking

De Woo stelt de verplichting om 11 benoemde informatie­categorieën actief te publiceren. Deze verplichting is verdeeld in verschillende tranches. Op dit moment is het alleen verplicht de categorieën van tranche 1 openbaar te maken. De gemeente Heerde voldoet aan de verplichtingen van deze tranche. Over de ingangsdatum van de volgende tranches – deze wordt bij Koninklijke Besluiten per informatie­categorie genomen - is nog geen zekerheid tijdens het schrijven van deze openbaar­heidsparagraaf.

Om aan de toekomstige verplichtingen te voldoen is er een projectgroep op H2O en gemeentelijk niveau actief. Gezamenlijk is de toepassing die nodig is voor het actief publiceren van informatie aangeschaft. De eerste arbeidsintensieve inventarisatie van documenten voor de eerstvolgende tranches is voor Heerde afgerond. De volgende stap; het publiceren van documenten die vallen onder tranche 2, wordt op dit moment voorbereid.

Informatiehuishouding op orde

De Woo verplicht dat de digitale informatiehuishouding voor mei 2030 op orde wordt gebracht. In de Archiefregeling wordt uiteengezet wat een overheidsorgaan moet doen om archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en houden. De Woo gaat nog een stapje verder. De VNG heeft een document uitgebracht “Woo wat moeten we NU”. Daarin worden 7 aandachtspunten benoemd. Wij hanteren deze punten, zie hieronder, als leidraad voor de prioritering de komende jaren.

1. De gemeente heeft de beschikking over of is aangesloten op een e-depotvoorziening: De fusie van de streekarchieven EHH en NWV en daarmee de oprichting van Nova is gerealiseerd. Het gemeenschappelijke e-depot is gereed en de eerste gemeenten gaan sluiten.
2. Binnen iedere nieuwe applicatie is de selectielijst geïmplementeerd: dit betreft het tijdig vernietigen van informatie. Applicaties die met het project ‘Zaakgericht werken’ worden gekoppeld voldoen automatisch. De inventarisatie van de overige applicaties is gedaan. De inrichting van vernietiging wordt opgepakt na afronding van vernietiging in het oude zaakstelsel (januari 2027).

3. Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op emailarchivering: In 2025 is het e-mailbeleid vastgesteld. Dit is de start geweest voor het realiseren van de archivering van e-mails van sleutelfiguren.
4. Iedere gemeente heeft beheer georganiseerd op tekstberichten: Op dit moment is dit alleen voor de gemeentelijke berichten ingericht.
5. Iedere gemeente heeft een informatiebeheerplan (minimaal ingericht in werkprocessen, proceseigenaar, in welke applicaties welke data/documenten staat, hoe het beheer is geregeld). Op dit moment zijn het Informatiebeleidsplan 2025-2028 en de Beheerregeling informatiebeheer gemeente Heerde (2024) aanwezig. De concretisering hiervan naar het gevraagde informatiebeheerplan zal in 2027 plaatsvinden.
6. Iedere gemeente hanteert een kwaliteitssysteem voor het informatiebeheer, zoals vastgelegd in artikel 16 van de Archiefregeling: Hieraan wordt gewerkt.
7. Iedere gemeente heeft een metagegevensschema vastgelegd en aan elk blijvend te bewaren informatieobject metagegevens gekoppeld: Wij hebben nog geen metagegevensschema vastgelegd en zullen dit in 2027 vormgeven. Tot deze tijd wordt uitgegaan van het MDTO (Metagegevens voor duurzaam toegankelijke overheidsinformatie), die ook de basis zal vormen voor het gemeentelijk metagegevensschema.

Begrotingsparagraaf

1. Gepronosticeerde balans

In onderstaand overzicht wordt de geprognosticeerde balans gepresenteerd.

Activa	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Vaste activa						
Materiële vaste activa	86.740.028	96.624.797	100.689.997	102.599.227	101.913.024	98.225.323
Financiële vaste activa	2.711.389	2.701.606	2.692.231	2.682.856	2.673.481	2.664.106
Totaal vaste activa	89.451.417	99.326.403	103.382.228	105.282.083	104.586.505	100.889.429
Vlottende activa						
Voorraden	-56.155	1.347.544	2.592.373	-186.107	1.165.525	1.472.864
Uitzettingen <1 jaar	14.067.965	4.423.232	4.866.827	3.875.484	3.848.362	4.834.184
Liquide middelen	232.299	240.000	240.000	240.000	240.000	240.000
Overlopende activa	6.608.432	4.750.000	4.750.000	4.750.000	4.750.000	4.750.000
Totaal vlottende activa	20.852.541	10.760.776	12.449.200	8.679.377	10.003.887	11.294.048
Totaal generaal	110.303.958	110.087.179	115.831.429	113.961.460	114.590.392	112.183.477

Passiva	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Vaste passiva						
Eigen vermogen	31.888.728	29.444.897	27.399.017	26.066.588	24.255.783	23.583.460
Voorzieningen	10.015.844	9.982.282	9.542.412	9.074.872	8.584.609	8.100.017
Vaste schulden > 1 jaar	51.430.000	50.660.000	63.890.000	63.820.000	66.750.000	65.500.000
Totaal vaste passiva	93.334.572	90.087.179	100.831.429	98.961.460	99.590.392	97.183.477
Vlottende passiva						
Vlottende schulden < 1 jaar	6.941.730	12.500.000	7.500.000	7.500.000	7.500.000	7.500.000
Overlopende passiva	10.027.656	7.500.000	7.500.000	7.500.000	7.500.000	7.500.000
Totaal vlottende passiva	16.969.386	20.000.000	15.000.000	15.000.000	15.000.000	15.000.000
Totaal generaal	110.303.958	110.087.179	115.831.429	113.961.460	114.590.392	112.183.477

2. Meerjarig investeringsplan

Investerings	Toelichting	2027	2028	2029	2030
Investerings toerisme	Fietspaden/MTB-netwerk/wandelpadennetwerk	25.000			
Investerings sport	Structureel investeringsbudget voor doelen, balvangers en renovatie velden	50.000	50.000	50.000	50.000
Investerings sport	Uitbreiding velden vv SEH	840.000			
Investerings sport	Toplaag kunstgrasvelden		1.050.000		
Renovatie plantsoenen / vervangen bomen	Structureel investeringsbudget	47.500	47.500	47.500	47.500
Reconstructie wegen	Structureel investeringsbudget en diverse reconstructies (incl. mobiliteitsplan)	2.556.000	4.256.000	1.321.000	730.000
Investerings plantsoenen	Structureel investeringsbudget nader in te vullen	160.000	170.000	170.000	170.000
Investerings speelplaatsen	Structureel investeringsbudget nader in te vullen	25.000	25.000	25.000	25.000
Investerings riolering	Investeringsbudget conform gemeentelijk waterbeheersplan	1.120.000	725.000	725.000	780.000
Investerings begraafplaatsen	Structureel investeringsbudget nader in te vullen en incidentele verduurzaming	25.000	168.600	25.000	25.000
Investerings gebouwen	Renovatie en verduurzaming van diverse gebouwen	65.350	770.250	1.150.000	275.000
Investerings tractie	Investeringsbudget tbv vervanging materieel wijkbeheer conform vervangingsschema	520.000	165.000	124.000	34.000
Totaal investeringen		5.433.850	7.427.350	3.637.500	2.136.500

3. Overzicht reserves

Reserves	stand 31-12-2025	onttrekking	toevoeging	stand 31-12-2026	onttrekking	toevoeging	stand 31-12-2027
Reserve Algemeen	4.295.216	0	1.267.952	5.563.168	-170.812	0	5.392.356
Reserve Algemeen grondbedrijf	1.120.001	0	0	1.120.001	0	0	1.120.001
Bestemmingsreserves							
Reserve Afkoop onderhoud graven	1.118.918	-46.688	0	1.072.230	-75.791	0	996.439
Reserve Afvalstoffenheffing	204.076	-673	0	203.403	-238	0	203.164

Reserves	stand 31-12-2025	onttrekking	toevoeging	stand 31-12-2026	onttrekking	toevoeging	stand 31-12-2027
Reserve Starterslening	475.441	0	0	475.441	0	0	475.441
Reserve Klompenpadennetwerk	20.493	0	0	20.493	0	0	20.493
Reserve Beheer en onderhoud infrastructuur en kunstwerken voormalig projectgebied Hoogwatergeul	3.467.888	-114.657	0	3.353.231	-114.657	0	3.238.574
Reserve Duurzaamheid	603.460	0	0	603.460	0	0	603.460
Reserve Collegeprogramma	548.500	0	0	548.500	0	0	548.500
Reserve Streekarchief	381.500	0	0	381.500	0	0	381.500
Reserve Opvang ontheemden	330.000	0	0	330.000	0	0	330.000
Reserve Kunstgrasvelden	100.000		0	100.000	0	0	100.000
Reserve MOBW/sociaal domein	1.391.130	-162.000	0	1.229.130	-162.000	0	1.067.130
Reserve Zaakgericht werken	620.473	0	0	620.473	0	0	620.473
Reserve Omgevingsplan	951.076	-250.000	0	701.076	-250.000	0	451.076
Reserve M2A	63.202	0	0	63.202	0	0	63.202
Reserve Uitvoering moties centrumontwikkeling	715.000	0	0	715.000	0	0	715.000
Reserve Gebouwen	941.916	-107.500	0	834.416	-570.700	0	263.716
Reserve De Rhijnsberg	1.419.230	-217.800	0	1.201.430	-85.000	0	1.116.430
Reserve De Heerd	2.595.491	-572.000	0	2.023.491	-20.000	0	2.003.491
Reserve Aanpak 0-100+	8.858	0	0	8.858	0	0	8.858
Reserve Bijdrage sociale woningbouw	9.000	0	0	9.000	0	0	9.000
Reserve Volkshuisvestelijke doelen	0	0	392.000	392.000	0		392.000
<u>Reserves t.b.v. investeringen</u>							
Reserve t.b.v. Investerings	1.228.707	-43.513	0	1.185.194	-42.682	0	1.142.513
Reserve Investerings privatisering zwembad	113.645	0	0	113.645	0	0	113.645
Reserve Investerings ICT	281.000	-56.000	0	225.000	-56.000	0	169.000
Reserve Investerings inrichting/meubilair gemeentekantoor	168.000	-52.000	0	116.000	-52.000	0	64.000
Reserve Investerings raadhuis	253.555	-20.000	0	233.555	-20.000	0	213.555
Reserve Investerings De Noordgouw	6.300.000	-210.000	0	6.090.000	-210.000	0	5.880.000
Reserve Geluidsapparatuur theaterzaal De Heerd	128.000	0	0	128.000	0	0	128.000
Totaal reserves	29.853.776	-1.852.831	1.659.952	29.660.897	-1.829.880	0	27.831.017

4. Overzicht voorzieningen

Voorzieningen	stand 31-12-2025	onttrekking	toevoeging	stand 31-12-2026	onttrekking	toevoeging	stand 31-12-2027
Voorziening pensioen bestuurders	3.594.032	0	0	3.594.032	0	0	3.594.032
Voorziening wachtgeldverplichting college	1.025.975	0	0	1.025.975	0	0	1.025.975
Voorziening riolering	4.756.918	-69.562	0	4.687.356	-455.870	0	4.231.486
Voorziening parkeerfonds	51.639	0	0	51.639	0	0	51.639
Voorziening bijdrage sociale woningbouw	354.000	0	0	354.000	0	0	354.000
Voorziening verlofsparen	158.492	0	0	158.492	0	0	158.492
Voorziening groenfonds	74.788	0	0	74.788	0	0	74.788
Totaal voorzieningen	10.015.844	-81.903	0	9.946.282	-455.870	0	9.490.412

5. Staat langlopende geldleningen

Verloop van langlopende geldleningen	Rentepercentage	Oorspronkelijk bedrag	Restantbedrag 1-1-2027	Opnames 2026	Aflossing 2026	Restantbedrag 31-12-2027	Jaar van laatste aflossing
N.W.B. febr. 2004	4,675%	3.000.000	360.000	0	120.000	240.000	2029
B.N.G. lening 40.107339	3,445%	9.000.000	2.700.000	0	450.000	2.250.000	2032
B.N.G. lening 40.111161	0,647%	7.000.000	700.000	0	700.000	0	2027
B.N.G. lening 40.112680	0,375%	7.000.000	2.100.000	0	700.000	1.400.000	2029
N.W.B. lening 1-30290	-0,239%	10.000.000	3.000.000	0	1.000.000	2.000.000	2029

Verloop van langlopende geldleningen	Rentepercentage	Oorspronkelijk bedrag	Restantbedrag 1-1-2027	Opnames 2026	Aflossing 2026	Restantbedrag 31-12-2027	Jaar van laatste aflossing
B.N.G. lening 40.113133	-0,072%	10.000.000	6.000.000	0	1.000.000	5.000.000	2032
B.N.G. lening 40.113168	0,105%	6.000.000	3.600.000	0	600.000	3.000.000	2032
B.N.G. lening 40.115501	1,115%	10.000.000	8.800.000	0	400.000	8.400.000	2048
B.N.G. lening 40.115502	1,196%	20.000.000	18.400.000	0	800.000	17.600.000	2049
B.N.G. Lening 40.118771	2,759%	5.000.000	5.000.000	0	1.000.000	4.000.000	2049
Totaal langlopende geldleningen			50.660.000	0	6.770.000	43.890.000	

Bijlagen

Verplichte indicatoren

0.0 Bestuur en ondersteuning

Bij programma Bestuur en ondersteuning zijn geen verplichte indicatoren

1.0 Veiligheid

2.0 Verkeer, vervoer en waterstaat

3.0 Economie

4.0 Onderwijs

5.0 Sport, cultuur en recreatie

6.0 Sociaal domein

7.0 Volksgezondheid en milieu

8.0 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Bijlage 2: Emu-saldo

Overzicht taakvelden per programma

Exploitatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten				
00 Bestuur en ondersteuning				
0.1 Bestuur	1.960.309	1.998.940	2.056.910	2.120.680
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	224.307	94.207	0	0
0.2 Burgerzaken	426.456	443.794	459.288	476.404
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	302.592	314.424	323.859	335.350
0.4 Overhead	10.785.459	10.949.996	11.449.871	11.798.112
0.5 Treasury	439.630	579.954	733.666	971.496
0.61 OZB woningen	418.687	431.210	442.866	455.211
0.62 OZB niet-woningen	103.107	108.365	112.918	117.998
0.64 Belastingen overig	25.400	25.980	26.550	27.130
0.8 Overige baten en lasten	30.000	30.000	30.000	30.000
Totaal 00 Bestuur en ondersteuning	14.715.947	14.976.870	15.635.928	16.332.381
01 Veiligheid				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.446.946	1.515.688	1.552.901	1.598.890
1.2 Openbare orde en veiligheid	765.310	801.370	831.920	865.949

Exploitatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totaal 01 Veiligheid	2.212.256	2.317.058	2.384.821	2.464.839
02 Verkeer, vervoer en waterstaat				
2.1 Verkeer en vervoer	3.440.865	3.639.458	3.697.805	3.971.702
2.2 Parkeren	2.250	2.250	2.250	2.250
Totaal 02 Verkeer, vervoer en waterstaat	3.443.115	3.641.708	3.700.055	3.973.952
03 Economie				
3.1 Economische ontwikkeling	337.759	332.601	338.551	332.672
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	14.130	14.851	15.475	16.171
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	47.835	49.642	51.275	53.038
3.4 Economische promotie	567.969	474.394	479.581	481.989
Totaal 03 Economie	967.693	871.488	884.882	883.870
04 Onderwijs				
4.2 Onderwijshuisvesting	1.836.029	2.005.120	2.124.427	2.125.568
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.436.679	1.479.048	1.506.760	1.535.855
Totaal 04 Onderwijs	3.272.708	3.484.168	3.631.187	3.661.423
05 Sport, cultuur en recreatie				
5.1 Sportbeleid en activering	299.663	93.072	95.359	97.913
5.2 Sportaccommodaties	1.544.091	1.615.360	1.598.212	1.734.837
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	442.130	456.795	469.525	483.704
5.4 Musea	202.396	206.736	210.975	215.314
5.5 Cultureel erfgoed	136.480	105.691	106.780	107.964
5.6 Media	515.864	405.817	414.548	423.471
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.993.715	2.038.228	2.284.209	2.349.907
Totaal 05 Sport, cultuur en recreatie	5.134.339	4.921.699	5.179.608	5.413.110
06 Sociaal Domein				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.983.447	4.728.754	4.750.814	4.774.303
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	2.084.151	2.163.871	2.234.346	2.334.155
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.047.383	1.068.240	1.109.901	1.158.220
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	950.956	967.956	990.098	1.014.767
6.3 Inkomensregelingen	5.416.913	5.508.829	5.623.727	5.744.175
6.4 Begeleide participatie	2.528.901	2.399.882	2.331.171	2.338.929
6.5 Arbeidsparticipatie	548.731	563.575	579.838	591.893
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	741.380	757.270	772.840	789.840

Exploitatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	3.031.609	3.130.805	3.234.454	3.347.815
6.712 Begeleiding (Wmo)	1.878.170	1.946.240	2.021.340	2.092.090
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	4.915.953	5.098.004	5.223.727	5.458.795
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	933.410	975.410	1.019.300	1.065.170
6.791 PGB Wmo	55.600	55.600	55.600	55.600
6.792 PGB Jeugd	100.000	100.000	100.000	100.000
6.811 Beschermd Wonen (Wmo)	70.339	72.639	74.629	76.851
6.821 Jeugdbescherming	107.680	109.940	112.150	114.230
6.822 Jeugdreclassering	11.224	11.224	11.224	11.224
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	404.120	424.730	442.569	462.483
Totaal 06 Sociaal Domein	29.809.967	30.082.969	30.687.728	31.530.540
07 Volksgezondheid en milieu				
7.1 Volksgezondheid	968.148	926.838	955.074	985.845
7.2 Riolering	1.512.494	1.582.979	1.594.237	1.645.841
7.3 Afval	1.952.491	1.958.539	1.963.823	1.969.683
7.4 Milieubeheer	1.566.523	1.562.494	1.234.951	1.055.175
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	486.373	512.793	530.214	551.662
Totaal 07 Volksgezondheid en milieu	6.486.029	6.543.643	6.278.299	6.208.206
08 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.191.978	1.178.403	1.210.276	995.701
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijfventerreinen)	57.780	95.258	54.432	42.294
8.3 Wonen en bouwen	1.327.686	1.388.823	1.439.373	1.412.877
Totaal 08 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	2.577.444	2.662.484	2.704.081	2.450.872
Totaal Lasten	68.619.498	69.502.087	71.086.589	72.919.193
Baten				
00 Bestuur en ondersteuning				
0.10 Mutaties reserves	-1.233.980	-1.238.131	-1.037.866	-652.286
0.2 Burgerzaken	-260.270	-266.260	-272.120	-278.110
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-155.863	-158.738	-161.538	-164.418
0.4 Overhead	-1.005.689	-931.497	-958.255	-968.405
0.5 Treasury	-1.523.359	-1.682.516	-1.755.035	-1.819.326
0.61 OZB woningen	-4.603.210	-4.738.560	-4.862.200	-4.969.170
0.62 OZB niet-woningen	-1.375.150	-1.406.780	-1.437.730	-1.469.360
0.64 Belastingen overig	-12.440	-12.730	-13.010	-13.300
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-41.529.000	-42.213.000	-42.143.000	-43.846.000

Exploitatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totaal 00 Bestuur en ondersteuning	-51.698.961	-52.648.212	-52.640.754	-54.180.375
01 Veiligheid				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-19.740	-20.190	-20.630	-21.080
1.2 Openbare orde en veiligheid	-15.420	-15.770	-16.120	-16.470
Totaal 01 Veiligheid	-35.160	-35.960	-36.750	-37.550
02 Verkeer, vervoer en waterstaat				
2.1 Verkeer en vervoer	-238.085	-240.486	-118.180	-120.580
Totaal 02 Verkeer, vervoer en waterstaat	-238.085	-240.486	-118.180	-120.580
03 Economie				
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-25.150	-25.730	-26.300	-26.880
3.4 Economische promotie	-433.590	-329.130	-329.660	-330.200
Totaal 03 Economie	-458.740	-354.860	-355.960	-357.080
04 Onderwijs				
4.2 Onderwijshuisvesting	-528.790	-540.920	-552.790	-564.920
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-388.767	-388.767	-388.767	-388.767
Totaal 04 Onderwijs	-917.557	-929.687	-941.557	-953.687
05 Sport, cultuur en recreatie				
5.1 Sportbeleid en activering	-232.504	-23.430	-23.580	-23.740
5.2 Sportaccommodaties	-293.750	-300.500	-307.090	-313.840
5.4 Musea	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
5.5 Cultureel erfgoed	-12.000	0	0	0
5.6 Media	-18.970	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-183.082	-187.280	-191.400	-195.600
Totaal 05 Sport, cultuur en recreatie	-742.806	-513.710	-524.570	-535.680
06 Sociaal Domein				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-4.038.977	-3.776.063	-3.776.463	-3.777.113
6.3 Inkomensregelingen	-3.472.920	-3.664.194	-3.665.880	-3.667.384
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	-7.050	-7.210	-7.370	-7.530
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	-192.679	-464.505	-464.505	-464.505
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	0	0	-238.000	-244.000
Totaal 06 Sociaal Domein	-7.711.626	-7.911.972	-8.152.218	-8.160.532
07 Volksgezondheid en milieu				
7.1 Volksgezondheid	-81.375	0	0	0
7.2 Riolering	-1.793.183	-1.869.100	-1.888.087	-1.937.351
7.3 Afval	-2.420.337	-2.420.337	-2.420.337	-2.420.337
7.4 Milieubeheer	-563.830	-563.969	-202.724	-6.530

Exploitatie	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-642.497	-657.270	-671.730	-686.510
Totaal 07 Volksgezondheid en milieu	-5.501.222	-5.510.676	-5.182.878	-5.050.728
08 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				
8.1 Ruimte en leefomgeving	-273.520	-275.730	-277.900	-283.410
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-211.124	-250.210	-111.917	-100.479
8.3 Wonen en bouwen	-844.156	-844.730	-845.290	-764.620
Totaal 08 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	-1.328.800	-1.370.670	-1.235.107	-1.148.509
Totaal Baten	-68.632.957	-69.516.233	-69.187.974	-70.544.721
Resultaat	-13.459	-14.146	1.898.615	2.374.472